

**GUIDELINES FOR VIRTUES DEVELOPMENT ON THE 8 BASIC
MORALES OF STUDENTS OF WAT LA LUAD SCHOOL
IN CHAMNI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE**

Damrong La-ied

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

November 2013

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ พระดำรงค์ สะเอียด
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ่นแก้ว)

.....กรรมการ

(ดร. สาธิต ผลเจริญ)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยาภรณ์ ศิริภาณุมาศ)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ

(ดร. สุรัชย์ ปิยานุกูล)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง)

วันที่.....เดือน 13 พ.ย. 2556 พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	พระดำรงศักดิ์ ละเอียด		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.สาธิต ผลเจริญ		ที่ปรึกษาหลัก
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภาณุมาศ		ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้มีจำนวน 587 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 3 คน ครู 24 คน ผู้ปกครอง 280 คน นักเรียน 280 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 587 คน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและการประชุมกลุ่มย่อย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนี้ คือ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความประหยัด ด้านความสะอาด ด้านความขยัน และด้านความซื่อสัตย์

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

2.1 ผู้บริหาร โรงเรียน ควรดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย โดยกำหนดนโยบาย วางแผนกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติงานประจำปี โครงการต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษาอย่างชัดเจน โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้แก่นักเรียน ตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ซึ่งการดำเนินการของกิจกรรมควรมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

2.2 ครูผู้สอน ควรเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาหรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งต้องประสานงานกับครูฝ่ายกิจการนักเรียนหรือครูฝ่ายปกครองเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลที่สอดคล้องกัน และเตรียมวางแผนแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงซึ่งต้องประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.3 นักเรียนควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้ โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านที่ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนจนเกิดความเคยชินสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้ในอนาคต

2.4 ผู้ปกครอง ควรมีเวลาในการอบรมและดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องในด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ที่โรงเรียน ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจัดขึ้น เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และมีคุณภาพ

TITLE	Guidelines for Virtues Development on the 8 Basic Morales of Students of Wat La Luad School in Chamni District, Buriram Province	
AUTHOR	Phra Damrong La-ied	
THESIS ADVISORS	Dr. Satit Pholcharoen	Major Advisor
	Assistant Professor Dr. Piyaporn Siripanumas	Co-advisor
DEGREE	Master of Education	MAJOR Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2013

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to study the problems of virtues on the 8 basic morals of students of Wat La Luad school in Chamni district, Buriram province, 2) to study the guidelines for virtues development on the 8 basic morals of students of Wat La Luad school in Chamni district, Buriram province. The samples were 3 school administrators, 24 teachers, 280 parents and 280 students in a total of 587. The former group were all population while the rest groups were selected by using the table of Krejcie and Morgan, and simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire and small group discussion. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation and content analysis. The results of the study were as follows:

1. The problems of virtues on the 8 basic morals of students of Wat La Luad school in Chamni district, Buriram province both as a whole and in each aspect were at a high level, excepting the aspects unity and kindness were at a moderate level. The problems ranked from the highest to the lowest mean scores were discipline, followed by courtesy, economical, cleanness, diligence and integrity, respectively.

2. The guidelines for the problems of virtues on the 8 basic morals of students of Wat La Luad school in Chamni district, Buriram province were as follows:

2.1) School administrators should set the goal and policy, strategic planning, annual performance plans, projects in each semester or academic year clearly; aiming to give awareness

to students from the early childhood level. Also, the activities should be operated continuously according to the ages and interests of learners.

2.2) Teachers should take care students individuals, observe the behaviors of students who have problems or at risk by coordinating with the activity teachers for the link of information, and plan to improve the risk behavior students by coordinating with their parents regularly and continuously for moral and ethical development to students appropriately.

2.3) Students should follow the school rules set by attending the activities held both inside and outside the classroom regularly. Students are prepared to alter their behaviors in the right way, regulate the school rules as the routines which may be applied to daily life, and act as the good citizens of the society in the future.

2.4) Parents should have the time to train and take care their children regularly and continuously in order to cultivate the morals and ethical attitudes, support their children to participate in the activities of schools, communities or other organizations involved in education in order to cultivate the students to have the social skills and live in the society with happiness and quality.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำรวจคล่องโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ต้องขอขอบพระคุณ ดร. สาธิต ผลเจริญ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร. สุรัชย์ ปิยานุกูล กรรมการ
รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ่นแก้ว ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อยและขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้เอื้ออำนวย
ความสะดวกและประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้ความ
อนุเคราะห์ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บแบบสอบถาม

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน คือ นายอภิชา จันผกากุลเชษฐ ผู้ผู้อำนวยการ โรงเรียน
วัดละลวด นางสาวสุริโย สามเณร รองผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด นางสาวจรรยารัตน์ สันทนา
ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดก้านเหลือง พระเสริ สวัสดิ์เอื้อ เจ้าอาวาสวัดหนองควนาราม ที่กรุณา
ให้คำปรึกษาแนะนำทำเครื่องมือในการวิจัยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณ พระครูอุดมธรรมสถิต เจ้าคณะอำเภอขามเฒ่า เจ้าอาวาสวัดละลวด ที่ให้
กำลังใจและให้เวลาในการศึกษาของผู้วิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นสาขา
การบริหารการศึกษา รุ่น 12 หมู่ 2 ศูนย์นางรอง ที่ได้ให้กำลังใจในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์
ด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของตำรา และบทความต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาให้ได้รับความรู้และได้
นำมาอ้างอิงประกอบการทำวิจัยครั้งนี้

ขออุทิศความดีงามและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ แด่คุณอุปัชฌาย์ คุณบิดา มารดา
บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระดำรงค์ ละเอียด

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม.....	7
ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม.....	9
ประเภทของคุณธรรม จริยธรรม.....	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม.....	12
คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ.....	30
ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน.....	31
แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม.....	40
บริบทของ โรงเรียนวัดละลวด.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
งานวิจัยในประเทศ.....	53
งานวิจัยต่างประเทศ.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	90
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	90
วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	99
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	99
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	100
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	107
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	116
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	123
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 กลุ่มประชากร.....	63
4.1 จำนวนและร้อยละสถานภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	71
4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน.....	72
4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์.....	73
4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 2 ด้านความประหยัด.....	74
4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์.....	75
4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 4 ด้านความมีวินัย.....	76
4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 5 ด้านความสุภาพ.....	77
4.8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 6 ด้านความสะอาด.....	78
4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 7 ด้านความสามัคคี.....	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ..... 80
- 4.11 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาคุณธรรม จริยธรรม 8 ประการ ของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดตะลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์..... 81

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม ตามมาหลายอย่าง ดังที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่างๆ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปรียบเสมือนปลวกที่คอยเจาะกินโครงสร้างของบ้านเรือน อันเป็น โครงสร้างทางสังคมที่เล็กที่สุดและแข็งแกร่งที่สุดจนยากที่จะหยุดยั้งและเยียวยาได้ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวบ่อนทำลายทรัพยากรมนุษย์อันเป็นทรัพยากรหลักที่จะขับเคลื่อนประเทศชาติไปสู่ความเจริญในอนาคต เมื่อเด็กและเยาวชน ได้ลอกเลียนแบบอย่างที่ไม่ดี ทำให้เกิดค่านิยมที่ไม่ดีแก่เด็ก เช่น การมีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ค่านิยมการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย การให้อิสระเสรีแก่วัยรุ่นการเลียนแบบและการรับเอาวัฒนธรรมชาวต่างชาติ มีรักในวัยเรียน การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทะเลาะวิวาท ขาดระเบียบวินัยและย่อหย่อน แต่งกายไม่เรียบร้อย ดิฉลาดเสพติดให้โทษ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวอาจมีผลมาจากการขาดการเอาใจใส่ดูแลแนะนำอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง ครู อาจารย์ เท่าที่ควร ครู ที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการสอนจริยศึกษามีน้อยมากและมีอัตราส่วนที่ไม่สมดุลกับนักเรียน (กรมวิชาการ, 2541: 21) อีกทั้งขาดเทคนิคในการสอนหรือถ่ายทอดวิชาไปสู่ นักเรียนนักศึกษา จึงทำให้การจัดกิจกรรมจริยศึกษาในสถานศึกษาไม่ก้าวหน้าและในบางครั้ง ครู อาจารย์ เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมจริยศึกษายังมีน้อย บางครั้งผู้ปกครองนักเรียนก็มีส่วนส่งเสริมเด็กของตนในทางที่ผิด ทั้งยังขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบกับสื่อมวลชนมักเผยแพร่ข่าวสารที่หมิ่นเหม่ต่อจริยธรรมและมีแหล่งอธิบายมุขมาคมาย (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2550) ปัญหาดังกล่าว ล้วนมีผลมาจากความเจริญทางด้านวัตถุที่ถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วแต่ในทางตรงกันข้ามสภาพจิตใจของคนในสังคมกลับไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่องได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 บททั่วไป ปรว่าด้วย ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ความว่า “ การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ” และใน มาตรา 24 (4) ได้กำหนดไว้ว่า “ การจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ

อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน
 ทุกวิชา” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะครู
 และนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ ณ ศาลาศิติดาชัย วันอังคารที่ 25 พฤษภาคม 2519 ความ
 ตอนหนึ่งว่า “ การศึกษาอบรมทุก ๆ อย่างที่จะทำให้บุคคลมีความคิด ความฉลาด มีความหนักแน่น
 ในเหตุผล มีความละเอียด รอบครอบ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักตัดสินใจตามทางที่ถูกคือเป็นธรรมและ
 ไม่เป็นการทำลาย ผู้ให้การศึกษาจึงควรสำเหนียกอยู่เสมอที่จะต้องให้การศึกษาที่ดีให้ครบถ้วน
 ทุก ๆ ด้าน ” และสอดคล้องกับพระคติธรรมของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกล
 มหาสังฆปริณายก ที่ได้ประทานไว้เนื่องในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ (2554: 1) ความตอนหนึ่งว่า
 “ วันนี้โลกกำลังก้าวหน้าเข้าสู่ยุคใหม่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแน่นอนจะต้องเป็นยุคของเด็กด้วย
 เด็กทั้งหลายจะต้องก้าวเข้าสู่ยุคที่ตนเองต้องแสดงบทบาทและรับภาระหน้าที่ของสังคมอย่างเต็มที่
 เด็กทั้งหลายจะต้องเจริญอย่างรวดเร็วเมื่อมีโอกาสพร้อมที่จะสร้างโลกให้คงงามตระการตาอย่างไม่
 มียุคใดสมัยใดทำมาก่อน โดยหมุนโลกให้ไปทางอื่น เพื่อลดความยากจน ไปสู่ความมั่งคั่ง ลดความ
 ขัดแย้ง ไปสู่ความร่วมมือ ลดความเกลียดชัง ไปสู่มิตรภาพ นอกจากนี้จะอยู่ในภาระรับผิดชอบของ
 ผู้ใหญ่แล้ว เด็กในวันนี้ต้องเตรียมตัวให้พร้อมในการรับช่วงต่อจากผู้ใหญ่ในการสืบทอดเจตนารมณ์
 และชี้ชะตาบ้านเมืองในอนาคตต่อไป ”

ชินวรณ์ บุญญเกียรติ (2554: 1) ได้กล่าวไว้ว่า “...อยากเห็นเด็กและเยาวชนทุกคนร่วม
 แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ
 พระบรมราชินีนาถ ด้วยการน้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่เยาวชน
 ในโอกาสต่างๆ ไปปฏิบัติด้วยความจงรักภักดีและมุ่งมั่นที่จะประพฤติตนเป็นคนดีตามหน้าที่ที่
 ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความขยัน อดทน กตัญญูและเสียสละ
 ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีจิตสาธารณะ เชื้อพึ่งพ่อแม่และผู้ปกครอง เรียนรู้หน้าที่ความเป็นพลเมืองดี พัฒนา
 ตนเองให้เข้มแข็ง มีความซื่อสัตย์สุจริต และคิดอย่างสร้างสรรค์...” และสอดคล้องกับสุนทรพจน์
 ของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (2554 : 1) ที่ได้กล่าวในวันเด็กแห่งชาติปี พ.ศ. 2554 ที่ว่า “...เด็กและ
 เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความมั่นคงของ
 ประเทศเมื่อเยาวชนในวันนี้เจริญวัยขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็จะต้องรับผิดชอบในอนาคตของบ้านเมือง...”

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เยาวชนในวัยเรียน เป็นแนวทาง
 หนึ่งใน การแก้ปัญหาของสังคม ได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพราะเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์
 ที่มีคุณค่าสูงสุดเหนือทรัพยากรใด ๆ ในโลก เด็กทุกคนมีคุณค่าในตัวเองทุกคนมีความคาดหวังให้
 เด็กได้เจริญเติบโตในครอบครัวที่เพียบพร้อม ได้รับการพัฒนารอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์
 สังคมและสติปัญญา มีที่อยู่ มีอาหารกิน สนองความต้องการพื้นฐานทางกายได้เพียงพอ

มีความปลอดภัย ความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความอบอุ่น มีการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดี รู้ผิดชอบชั่วดี มีมานะ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ควบคุมอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจ รู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติยามวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2543 : 7)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลของการศึกษาวิจัยนำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ได้รับทราบสาเหตุของปัญหาและนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป เพื่อให้นักเรียนเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของสังคมและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์
2. ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์
3. เป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนส่งเสริมสนับสนุนและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดละสวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร จำนวน จำนวน 827 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 3 คน ครู 24 คน ผู้ปกครอง 400 คน นักเรียน 400 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 587 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ 95 % (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน 280 คน ผู้ปกครอง 280 คน ส่วนผู้บริหารและครู ศึกษาประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนวัดละสวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดละสวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง วิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนวัดละสวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

3. การพัฒนา หมายถึง การจัดโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ให้นักเรียนได้ ซึมซับจนเกิดความเคยชินและปฏิบัติตนจนเป็นปกตินิสัยทั้งในห้องเรียน โรงเรียนและชุมชน

4. คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่ดั่งามที่บุคคลทั่วไปแสดงออกต่อกันเพื่อการอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข โดยยึดหลักความถูกต้องดีงาม ทางจารีตประเพณี และตามหลักธรรม ทางศาสนาและระเบียบวินัยขององค์กรต่าง ๆ ในสังคม

5. จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติชอบที่น่าพึงปรารถนาของผู้อื่นที่ได้พบเห็นของบุคคลแต่ละคนที่แสดงออกมาเป็นประจำวัน เป็นอุปนิสัยสืบเนื่องมาจากการนำเอาความคิดหรือนิสัยที่ได้สะสมไว้ ไม่ใช่เป็นการกระทำ ที่แสดงออกมาโดยเสแสร้งทั้ง ภาย วาจาและใจ

6. คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ หมายถึง คุณธรรม 8 ประการ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศเป็นนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา คุณธรรมนำความรู้ อันได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ

6.1 ขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายาม ทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมออดทน ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการ ใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จ

6.2 ประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของแต่พอควรพอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

6.3 ซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียง หรืออคติ

6.4 มีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

6.5 สุภาพ หมายถึง เรียบร้อย อ่อน โยน ละมุนละม่อม มีกริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะ

6.6 สะอาด หมายถึง ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

6.7 สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการเกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาวัด เอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้เรียกอีกอย่างว่าความสามานฉันท์

6.8 มีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจใน ความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์ สุข ของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

7. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

8. ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในด้านการเรียนการสอนใน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

9. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือพ่อแม่ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555

10. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนวัดละลวดระดับชั้นอนุบาล ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนวัดตะลาว อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม
2. ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม
3. ประเภทของคุณธรรม จริยธรรม
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
5. คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ
6. ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม
7. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
8. บริบทของ โรงเรียนวัดตะลาว
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรม

คิ้วอี้ (Dewey, 1975 : 12) ได้กล่าวว่าคุณธรรม จริยธรรม คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสินใจ ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ ไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง การแปลความหมายคุณธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรัดหน้าที่จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคล โดยเน้นความสำคัญในด้านจิตใจในการจัดจริยศึกษา

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976 : 5) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า คุณธรรม คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติและปฏิบัติในสังคมและทำให้บุคคลมีการพัฒนา

จนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเองมาตรฐานการตัดสินใจของสังคมจะเป็นเรื่องตัดสินว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก

เรสท์ (Rest. 1977 : 6) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้สึกส่วนตัวที่จะพัฒนาตนเองถึงจุดสุดยอดแห่งศักยภาพของเขา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548 : 7) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่อยู่ในสังคม สิ่งเขียนในระเบียบหรือเป็นหลักทางศาสนาเป็นสิ่งที่ตั้งงาม สิ่งที่ดีควรทำ และเป็นสิ่งที่ผู้อื่นและสังคมยอมรับ

จรวพร ธรณินทร์ (2550) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งรวมสรุปว่าเป็นสภาพคุณงาม ความดี

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี และคุณลักษณะหรือสภาวะที่มีค่า อยู่ในจิตใจของมนุษย์ ที่เป็น ไปในทางที่ถูกต้องดีงามซึ่งเป็นภาวธรรมอยู่ในจิตใจของแต่ละคน

ความหมายของจริยธรรม

นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข (2545 : 6) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง การแสดงออกหรือการประพฤติปฏิบัติที่ดีเหมาะสมตามมาตรฐานที่สังคมกำหนด ซึ่งสะท้อนคุณธรรมที่อยู่ในใจให้เห็นเป็นรูปธรรม คนที่มีจริยธรรม จะมีกรอบความคิดจิตใจมีคุณธรรมความดีและประพฤติปฏิบัติใกล้เคียงกับคุณธรรมที่มีอยู่ในใจ (คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม เป็นนามธรรม) จริยธรรมเป็นผลรวมของความรู้ ความเข้าใจเจตคติเหตุผลเชิงจริยธรรมและการมีวิสัยทัศน์ที่บุคคลเรียนรู้มีประสบการณ์เข้าใจจนมีวิจารณญาณและประพฤติปฏิบัติดีงามถูกต้องตามเกณฑ์และมาตรฐานของสังคม จริยธรรมเกี่ยวข้องกับสังคมเป็นกลไกให้สังคมมีความสุขสงบมีวัฒนธรรม

จรวพร ธรณินทร์ (2550) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่เป็นธรรมชาติเกิดจากคุณธรรมในตัวเองก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม รวมสรุปว่าเป็น ข้อควรประพฤติปฏิบัติ

แมคเคนซี (Mackenzie. 1980 : 56) กล่าวว่า คุณธรรม คือ ความรู้และนิสัย คนที่มีคุณธรรมจึงหมายถึงคนที่มีความรู้ในหน้าที่ ซึ่งแสดงออกในรูปการกระทำหรือในสถานการณ์จริงอันพอมองเห็นได้ในเรื่องเดียวกัน

เคนท์ (Kent. 1974) เห็นว่า คุณธรรมคือความดีอันสูงสุด คุณธรรมมีจุดมุ่งหมายในตัวเอง เราทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ มิใช่ทำหน้าที่เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายอื่น เช่น ความสุข เป็นต้น คนดีไม่จำเป็นต้องได้รับความสุขเป็นสิ่งตอบแทนเพราะเขาทำความดีเพื่อความดีนั้นเองคนดีอาจได้รับความทุกข์ทรมานตลอดชีวิตก็ได้ในคนชั่วอาจมีความสุขก็ได้ เคนท์ กล่าวว่า คุณธรรมกับความสุข ไม่จำเป็นต้องไปด้วยกัน อาจกลมกลืนกัน อาจขัดแย้งกันก็ได้เพราะเคนท์เห็นว่า คนมีคุณธรรมไม่ควรประพฤติกุณธรรมเพื่อความสุ แต่ความผาสุกของคนนั้นย่อมรวมเอาความสุขและคุณธรรมเข้าไว้ด้วยกันเราควรประพฤติกุณธรรมเพื่อความสุของผู้อื่น มิใช่เพื่อตัวเราเอง จะกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว อิมมานูเอล เคนท์ยืนยันว่าคุณธรรม มีจุดมุ่งหมายในตัวเอง คนดีไม่จำเป็นต้องได้รับความสุขเป็นสิ่งตอบแทนเสมอไป เพราะทำดีเพื่อความดี มิใช่ทำดีเพื่อความสุ ค่าของมนุษย์มิใช่ตีค่าได้เป็นตัวเงิน แต่วัดค่าด้วยคุณธรรมที่มีสูง ค่ากว่ากัน ซึ่งหมายความว่าความดีเพื่อความดีมากกว่ากัน เมื่อผู้ใดทำความดีมากผู้นั้นย่อมมีคุณธรรมมาก

ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม

เคนท์ (Kent. 1974) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมไว้ดังนี้

1. ความสำคัญของคุณธรรมต่อตัวบุคคล

- 1.1 คุณธรรมเป็นเครื่องชั่งตวงวัดศีลธรรมของมนุษย์ เราไม่ตีค่าของมนุษย์เป็นตัวเงินแต่จะตีค่ากันด้วยคุณธรรม ค่าของมนุษย์มิใช่ตีค่าเป็นตัวเงินแต่วัดค่าด้วยคุณธรรมที่มี
- 1.2 คุณธรรมเป็นเครื่องเสริมบุคลิกภาพ ผู้มีคุณธรรมจะมีความสมบูรณ์ในความคิดในคำพูด และในการกระทำ อีกทั้งมีหลักที่มั่นคงในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นที่มาของความมั่นคงทางจิตใจ
- 1.3 คุณธรรมเป็นเครื่องเสริมมิตรภาพทำให้ความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็น ไปอย่างราบรื่น ผู้มีคุณธรรมย่อมทำให้เป็นที่เชื่อถือ นับถือจากผู้อื่น ทำความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้
- 1.4 คุณธรรมเป็นเครื่องสร้างความสบายใจ ซึ่งนอกจากจะสบายใจเพราะการทำแต่สิ่งที่ถูกที่ควรแล้ว ยังสบายใจที่ไม่ต้องระแวงระวังในอันตรายที่จะมีมาอีกด้วย เพราะผู้มีคุณธรรมจะเป็นผู้นำรักเมื่อเป็นคนที่น่ารักแล้ว อันตรายก็จะไม่มี
- 1.5 คุณธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความสำเร็จและความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

2. ความสำคัญของคุณธรรมต่อส่วนรวม

คุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเสริมสร้างความสงบสุขและความเจริญให้แก่ประเทศชาติ เพราะว่าคุณสมบัติของประชาชนชาติจะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีคุณธรรมบางประการที่ทำให้ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพจนเกินเลยล่วงล้ำสิทธิกันและกัน ไม่ละเลย

การปฏิบัติตามกฎหมาย วินัยและจรรยาวิชาชีพที่ใช้บังคับกัน เป็นต้น และความเจริญของประเทศชาติจะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีคุณธรรมบางประการที่ทำให้ร่วมมือร่วมใจกันมุ่งมั่นสร้างและพัฒนาประเทศชาติ เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม ช่วยกันป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ประเทศชาติ เป็นต้น มนุษย์แต่ละคนมีหน้าที่มากอย่าง การจะทำหน้าที่ทุกอย่างให้สมบูรณ์นั้น เป็นเรื่องยากมากมนุษย์ที่ดีที่สุดและหาได้ยากก็คือ มนุษย์ที่ทำหน้าที่ของตนสมบูรณ์ที่สุดนั่นเอง คนกวาดถนนที่ทำหน้าที่ของคนดีที่สุด ย่อมดีกว่าอธิบดี หรือรัฐมนตรีที่มีข้อบกพร่องมากมายเมื่อพิจารณาในแง่จริยศาสตร์ คนโดยส่วนมากมักมีลักษณะบกพร่องอยู่ 2 ประการ คือ ทำอะไรเกินหน้าที่อย่างหนึ่งและทำกิจในหน้าที่ของตนไม่สมบูรณ์อย่างหนึ่ง คนที่ทำอะไรเกินหน้าที่ของตนไป มักเที่ยวก้าวร้าวเกี่ยวข้องกับกิจการของคนอื่น หรือเอาภาระของคนอื่นมาเป็นของตน โดยไม่มีเหตุผลสมควรจนเป็นที่เบียดเบียนซึ่งกันและกันของผู้เกี่ยวข้องทั่วไป บางทีทำการผิดพลาดไปก่อให้เกิดผลร้ายแก่ตนจนเสียชื่อเสียง เสียคน ไปก็มีบุคคลย่อมสามารถทำงานที่ใคร ๆ เห็นว่า ต่ำต้อยไร้เกียรติ ให้เป็นงานที่สูงส่งมีเกียรติในสายตาของบัณฑิตได้ก็โดยการทำงานนั้นอย่างตั้งใจจริง และทำอย่างดีที่สุดให้ถูกต้องเหมาะสมที่สุด

ประเภทของคุณธรรม จริยธรรม

กำแหง จิตตะมาก (2548 : 41-43) ประเภทจริยธรรมตามที่มนุษย์เกี่ยวข้องมีด้วยกัน

4 ประเภทดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม เป็นความรู้ที่สั่งคมสั่งสอนเอาไว้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร อะไรไม่ควร อะไรถูก อะไรผิด นั่นก็คือ อะไรที่ทำแล้วสั่งคมอยู่เย็นเป็นสุข สั่งคมยอมรับ อะไรที่ทำแล้วสั่งคมเคียดแค้น สั่งคมไม่ยอมรับ เป็นเรื่องของการเรียนรู้เนื้อหาของจริยธรรมนั่นเอง
2. ทักษะคิดเชิงจริยธรรม เมื่อมีความเข้าใจจริยธรรมว่าอะไรที่สั่งคมยอมรับว่าดีอะไรที่สั่งคมยอมรับว่าเลว แยกแยะได้หลายอย่างแล้ว ขั้นนี้เป็นเรื่องของความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อเป้าที่สั่งคมว่าดีหรือเลวนั้น ๆ จริง ๆ ข้อนี้ น่าจะเป็นค่านิยมมากกว่าเจตคติ เพราะเจตคติหรือทัศนคติ เป้าเป็นวัตถุประสงค์ของ สถาบัน คน ส่วนค่านิยมเป้าเป็นความดี ความเลว ความถูก ความผิด ความควร ความไม่ควร แต่ก็เพียงความรู้สึกต่อเป้า คือจะศรัทธาหรือไม่เท่านั้น เช่นความยุติธรรม ถือเป็นความดีอย่างหนึ่ง ความรู้สึกของคนต่อเป้าที่เป็นความยุติธรรม อาจจะได้หรือไม่ได้ ชอบหรือไม่ชอบก็ได้ ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล
3. เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นการพิจารณาตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อพบกับปัญหาทางจริยธรรม เป็นขั้นก่อนการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมออกไป

การกระทำของบุคคลจะมีแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของแต่ละบุคคลเช่น การให้ทานบางคนให้เพราะรำคาญ แต่บางคนให้เพราะความเห็นอกเห็นใจ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือ งดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ชอบ การแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับเหตุผลในข้อ 3 นั้นเอง อย่างเช่น ให้เงินคนขอทาน ถ้าไม่พิจารณาเหตุผลด้วยก็ถือว่านั้นมีจริยธรรมสูงเพียงอย่างเดียว แต่ถ้าพิจารณาจากเหตุผลสมมติว่าเขาให้ทานเพราะรำคาญแบบนี้ไม่ได้หมายความว่าเขามีจริยธรรมสูงอะไรนัก การพิจารณาการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจึงตีความหมายได้หลายทาง จึงควรระวังไว้ด้วย

บุหงา วัฒนะ (2545: 28) ได้กล่าวถึงคุณธรรมมี 2 ประเภทดังนี้

1. คุณธรรมด้านพุทธิปัญญา (Intellectual Virtues) คือความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อแสวงหาความรู้อันเป็นสากลแต่ความรู้ทั้งหลายจากศาสตร์อื่น ๆ และความสามารถในการคิดค้นหาความจริงที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียนซึ่งอาศัยจากการคิดค้นทางภาคทฤษฎีมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. คุณธรรมด้านศีลธรรม (Moral Virtues) คือการทำความดีและปฏิบัติจนเป็นนิสัย หมายถึง ความประพฤติดีประพฤติดชอบ ฉะนั้นการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมจะต้องเป็นชีวิตที่มีคุณธรรม และสิ่งแวดล้อมในสังคมจะต้องเอื้ออำนวยแก่การปฏิบัติพัฒนาคุณธรรม ได้แก่

2.1 คุณธรรมส่วนตัว คือ คุณธรรมที่ทำงานเป็นนิสัย ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความกตัญญู ความกล้าหาญ ความมีสามัญสำนึก รู้สึกผิด รู้สึกชอบ อริสโตเติลกล่าวไว้ว่าคุณธรรมไม่ใช่คุณสมบัติที่มนุษย์คิดตัวมาตั้งแต่เกิด หากแต่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นภายหลัง เช่น เราอยากเป็นคนซื่อสัตย์ เราก็ต้องกระทำสิ่งที่ตรงไปตรงมา

2.2 คุณธรรมส่วนสังคม มนุษย์ต้องประพฤติดคนแต่คุณงามความดีเพื่อสังคมยอมรับ เช่น การรู้จักบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบของการเป็นบิดามารดา การรู้จักเคารพและเชื่อฟังผู้มีอายุ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มนุษย์มีฐานะแตกต่างกันไปจากสัตว์ คือ มีความฉลาด มีความคิด มีสติปัญญาเฉียบแหลมกว่าสัตว์ชนิดอื่น เพราะฉะนั้นมนุษย์ต้องมีคุณธรรมยึดเหนี่ยวในความเป็นมนุษย์ คุณค่าของความเป็นมนุษย์ คือ การประพฤติดสิ่งที่ดีงาม คือ คุณธรรมที่อยู่ในตัวมนุษย์เอง

สรุปประเภทของจริยธรรม หมายถึง ความรู้ที่สังคมสั่งสอนเอาไว้ว่า อะไรดี อะไรชั่วอะไรควร อะไรไม่ควร อะไรถูก อะไรผิด นั่นก็คือ อะไรที่ทำแล้วสังคมอยู่เย็นเป็นสุข สังคมยอมรับ อะไรที่ทำแล้วสังคมเดือดร้อน สังคมไม่ยอมรับในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อพบกับปัญหา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรม จริยธรรม สามารถจะพัฒนาให้มีขึ้นในตัวบุคคลได้ โดยเริ่มปลูกฝังให้มีขึ้นตั้งแต่ในวัยเด็ก พัฒนาการของคุณธรรมหรือการกำเนิดคุณธรรมนี้ มีนักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ ได้สรุปเป็นทฤษฎีไว้ดังนี้

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ฟรอยด์ (Freud, 1933 : unpagged ; อ้างถึงใน รัฐดาว พิศาลพงศ์, 2546: 53-54)

เป็นนักจิตวิทยาชาวออสเตรียได้ศึกษาบุคลิกภาพมนุษย์โดยจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) และเชื่อว่าพัฒนาการบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางด้านสรีระ ซึ่งเรียกว่าแรงขับภายใน (Drive) เป็นแรงขับพื้นฐานของมนุษย์มี 3 ประการคือ

1. แรงขับที่จะดำรงชีวิตอยู่ (Survival Drive)
2. แรงขับที่ต้องการการแสดงความก้าวร้าว (Aggressive Drive)
3. แรงขับทางเพศ (Sex Drive)

พฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวคิดของฟรอยด์เป็นผลจากการที่มนุษย์ได้รับหรือไม่ได้รับ การตอบสนองความต้องการเหล่านี้ แรงขับทั้ง 3 ประการอยู่ในระดับส่วนลึกของคนซึ่งเรียกกันว่า "จิตไร้สำนึก" (Unconsciousness) เขาเชื่อว่าบุคลิกภาพของคนมีผลสืบเนื่องจากความสำเร็จเมื่ออยู่ในวัยเด็ก โครงสร้างทางจิตของบุคลิกภาพประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

อิด (Id) เป็นแรงผลักดัน (Drive) ที่มีมาแต่กำเนิดยังไม่ได้ขัดเกลา เด็กต้องการสิ่งใด Id ก็จะสนองแรงขับนั้นๆ เช่น ความต้องการอาหาร Id เป็นไปตามสัญชาตญาณเดิมหรือสัญชาตญาณดิบแบบกระบวนการขั้นปฐมภูมิ (Primary Process) สัญชาตญาณดิบของมนุษย์ได้แก่ ความต้องการอาหาร ความต้องการทางเพศ การหลีกเลี่ยงจากอันตราย เป็นต้น เป้าหมายของ Id คือความพึงพอใจของตนเอง

อีโก้ (Ego) เป็นส่วนของบุคลิกภาพซึ่งเป็นผู้บริหาร Id ในขั้นทุติยะ โดยทำหน้าที่สนองความต้องการของ Id บิดเขาเหตุผลและข้อเท็จจริงเป็นหลัก (Reality Principle Ego) ทำหน้าที่เป็นตัวกลางจัดการระหว่างความต้องการของ Id และความเป็นจริง กำเนียงถึงข้อมูลต่างๆและดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่ Id ต้องการ เช่น การให้รอคอยจนกว่าจะถึงเวลาอันเหมาะสม Ego เป็นระบบแห่งความเป็นจริงในเชิงปฏิบัติ

ซูเปอร์อีโก้ (Superego) หมายถึง จิตในส่วนที่ได้รับ การพัฒนาจากประสบการณ์ การอบรมสั่งสอนหรือกระบวนการสังคมประกิด โดยอาศัยหลักของศีลธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยมในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่จะคอยควบคุมหรือปรับการแสดงออกของ Id และ Ego ให้สอดคล้องกับความมีเหตุผล คุณธรรมจริยธรรม

Superego เป็นการพัฒนาของจิตใจตามวัย หลังจากที่ Ego ได้อยู่กับสังคมและได้รับต้นแบบจากพ่อแม่ หรือครู หรือได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูและพ่อแม่ Superego จะควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้อยู่ในแนวที่สังคมยอมรับ จะคอยขัดขวางมิให้ Id และ Ego ทำแบบตามใจตนเอง ครูและพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยปลูกฝัง Superego ให้แก่เด็ก ระบบ Superego เป็นระบบคุณธรรม หรือ มโนธรรม เป็นผลจากการได้รับการอบรมสั่งสอนและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมจึงทำหน้าที่ 2 ประการคือ

1. Ego Deal เป็นพลังสนับสนุนเด็กให้มี Ego ในการทำความดีเพื่อสังคม และส่วนรวมหรือเลียนแบบบุคคลที่เขานิยมมากคนใดคนหนึ่ง
2. Conscience (มโนธรรม) Superego คอยเหนี่ยวรั้งมิให้เด็กทำชั่ว Id และ Superego ถ้าขัดกันจะเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้งในจิตใจ เกิดความกังวล ถ้าขัดกันมากอาจเกิดพฤติกรรมแปรปรวน พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาจึงเป็นผลจากการประนีประนอมกันระหว่าง Id และ Superego ในทัศนะของฟรอยด์ เชื่อว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพในวัยเด็กสำคัญที่สุด เด็กจะรับรู้และซึมซับประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านดีและไม่ดีเด็กจะเกิดความรู้สึกฝงใจในการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ พฤติกรรมของพ่อแม่ ครูและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผลต่อบุคลิกภาพเมื่อโตขึ้น จะฝังแน่นในจิตใจสำนึก (Unconscious Mind) ของเด็กและจะแสดงออกเมื่อถูกกระตุ้น

สรุปได้ว่า นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มองว่า คุณธรรมของคนนั้นอยู่ในส่วนตน ซึ่งได้รับการขัดเกลาจากสังคม และจะคอยควบคุมพฤติกรรมภายนอกของมนุษย์ให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมและคุณธรรมของเด็ก มีพัฒนาการจากความละเอียดในพฤติกรรม ที่เกิดจากแรงขับ 2 ตัว คือ แรงขับทางกามารมณ์ และแรงขับความก้าวร้าวซึ่งแรงขับนั้นจะผสมผสานกัน การเลียนแบบโดยเด็ก จะรับเอาบุคลิกภาพ ค่านิยมและมาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ของสังคมจากพ่อแม่ และบุคคลใกล้ชิดมาเป็นหลักปฏิบัติของตน โดยอัตโนมัติ เมื่อใดที่ตัวเองปฏิบัติไม่สอดคล้องกับค่านิยม หรือมาตรฐานที่ตนนับถือ คุณธรรมที่อยู่ในส่วนตนก็จะกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งในใจ จนเกิดความวิตกกังวล จนต้องเก็บกด หรือถูกระงับการกระทำที่ไม่ถูก ไม่ดี ไม่ควร

ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Theory of Moral Development)

เพียเจต์ (Piaget, 1965 : unpagged) เป็นนักจิตวิทยาแบบปัญญานิยม และเป็นผู้ศึกษาเด็ก โดยการสังเกต พบว่าขั้นตอนการพัฒนาเด็กทางด้านจริยธรรมมีความคล้ายคลึงกับขั้นตอนการพัฒนาทางด้านสติปัญญาของเด็ก ซึ่งการพัฒนานั้นยังเชื่อมโยงกับการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม การที่เด็กได้คบเพื่อนหรือเล่นกับเพื่อน (Peer Interaction) มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจริยธรรม เขาได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมเด็กเป็น 4 ขั้นคือ

1. **ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensori Motor Stage)** ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี พฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่ เช่น การไขว่คว้า การเคลื่อนไหว การมอง การดู ในวัยนี้เด็กแสดงออกทางด้านร่างกายให้เห็นว่ามีสติปัญญาด้วยการกระทำเด็กสามารถแก้ปัญหาได้ แม้ว่าจะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูดเด็กจะต้องมีโอกาสที่จะปะทะกับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดในขั้นนี้ มีความคิดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เช่น สามารถประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อมือและสายตา เด็กในวัยนี้มักจะทำอะไรซ้ำบ่อยๆ เป็นการเลียนแบบ พยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก เมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการแต่กิจกรรมการคิดของเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่เฉพาะสิ่งที่สามารถสัมผัสได้เท่านั้น

2. **ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage)** ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 2-7 ปี แบ่งออกเป็นขั้นย่อยอีก 2 ขั้น คือ

2.1 **ขั้นก่อนเกิดสัจกัป (Preconceptual Thought)** เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 2-4 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันแต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ เพราะเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือถือความคิดตนเองเป็นใหญ่ และมองไม่เห็นเหตุผลของผู้อื่น ความคิดและเหตุผลของเด็กวัยนี้ จึงไม่ค่อยถูกต้องตามความเป็นจริงนัก นอกจากนี้ความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ ยังคงอยู่ในระดับเบื้องต้น เช่น เข้าใจว่าเด็กหญิง 2 คน ชื่อเหมือนกันจะมีทุกอย่างเหมือนกันหมด แสดงว่าความคิดรวบยอดของเด็กวัยนี้ยังไม่พัฒนาเต็มที่ แต่พัฒนาการทางภาษาของเด็กเจริญรวดเร็วมาก

2.2 **ขั้นการคิดแบบญาณหยั่งรู้ นึกออกเองโดยไม่ใช้เหตุผล (Intuitive Thought)** เป็นขั้นพัฒนาการของเด็ก อายุ 4-7 ปี ขั้นนี้เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รวมตัวตีขึ้นรู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เข้าใจความหมายของจำนวนเลข เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ไม่แจ่มชัดนัก สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยไม่คิดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน รู้จักนำความรู้ในสิ่งหนึ่งไปอธิบายหรือแก้ปัญหาอื่นและสามารถนำเหตุผลต่างๆ ไปมาสรุปแก้ปัญหาโดยไม่วิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเสียก่อนการคิดหาเหตุผลของเด็กยังขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนรับรู้หรือสัมผัสจากภายนอก

3. **ขั้นปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (Concrete Operation Stage)** ขั้นนี้จะเริ่มจากอายุ 7-11 ปี พัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้สามารถสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ เด็กวัยนี้สามารถที่จะเข้าใจเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆ

ที่เป็นรูปธรรมได้ สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสิ่งต่างๆ โดยที่เด็กเข้าใจว่าของแข็งหรือของเหลวจำนวนหนึ่งแม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างไปก็ยังมีน้ำหนัก หรือปริมาตรเท่าเดิม สามารถที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ส่วนรวม ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้คือ ความสามารถในการคิดย้อนกลับ นอกจากนั้นความสามารถในการจำของเด็กในช่วงนี้มีประสิทธิภาพขึ้น สามารถจัดกลุ่มหรือจัดการ ได้อย่างสมบูรณ์ สามารถสนทนากับบุคคลอื่นและเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ดี

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) นี้จะเริ่มจากอายุ 11-15 ปี ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นขั้นสุดยอด คือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูล ที่มีอยู่สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ สามารถที่จะตั้งสมมุติฐานและทฤษฎี และเห็นว่าความเป็นจริงที่เห็นด้วยการรับรู้ที่สำคัญเท่ากับความคิดกับสิ่งที่จะเป็นไปได้ เด็กวัยนี้มีความคิดนอกเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างและมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมพัฒนาการทางการรู้คิดของเด็กในช่วงอายุ 6 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเพียเจต์ ได้ศึกษาไว้เป็นประสบการณ์ สำคัญที่เด็กควรได้รับการส่งเสริม มี 6 ขั้น ได้แก่

1. ขั้นความรู้แตกต่าง (Absolute Differences) เด็กเริ่มรับรู้ในความแตกต่างของสิ่งของที่มองเห็น
2. ขั้นรู้ตรงกันข้าม (Opposition) ขั้นนี้เด็กรู้ว่าของต่างๆ มีลักษณะตรงกันข้ามเป็น 2 ด้าน เช่น มี ไม่มี หรือ เล็ก ใหญ่
3. ขั้นรู้หลายระดับ (Discrete Degree) เด็กเริ่มรู้จักคิดสิ่งเกี่ยวกับลักษณะที่อยู่ตรงกลางระหว่างปลายสุดสองปลาย เช่น ปานกลาง น้อย
4. ขั้นความเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง (Variation) เด็กสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ เช่น บอกถึงความเจริญเติบโตของต้นไม้
5. ขั้นรู้ผลของการกระทำ (Function) ในขั้นนี้เด็กจะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลง
6. ขั้นการทดแทนอย่างลงตัว (Exact Compensation) เด็กจะรู้ว่าการกระทำให้ของสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลต่ออีกสิ่งหนึ่งอย่างหักเหเหมือนกัน

กล่าวโดยสรุปแล้วก็คือพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมตามทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) ขึ้นอยู่กับความฉลาดของเด็กในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์ ระเบียบหรือคำสั่งจากผู้ที่มิอำนาจเหนือตน โดยเฉพาะพ่อ แม่ และครู ซึ่งการพัฒนานั้นยังเชื่อมโยงกับการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม การที่เด็กได้คบเพื่อนหรือเล่นกับเพื่อนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

หลักการของทฤษฎีนี้คือ โคลเบอร์ก พบว่า พัฒนาการทางปัญญาตามแนวทางของเพียเจต์ (Piaget) มีได้บรรลุจุดสมบูรณ์เมื่อบุคคลอายุได้ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมต่อไปอีกหลายขั้นตอนจากอายุ 11-25 ปี (Kohlberg, 1980: 29-35)

สุธรรม จันทน์หอม (2537: 31 - 37) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางจริยธรรมในเด็กและวัยรุ่น พบว่า มนุษย์เราไม่ว่าจะอยู่ในสังคมแบบไหน ประเทศใด ทวีปใดก็ตามจะมีรูปแบบของการพัฒนาจริยธรรมตามลำดับเป็นขั้นตอนที่แน่นอนเหมือนกัน 6 ขั้นดังนี้

- ขั้นที่ 1 กระทำไปเพราะกลัวถูกลงโทษ อายุ 2-7 ปี
- ขั้นที่ 2 กระทำไปเพราะอยากได้รางวัล อายุ 7-10 ปี
- ขั้นที่ 3 กระทำไปเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับตน อายุ 10-13 ปี
- ขั้นที่ 4 กระทำไปตามกฎระเบียบของสังคม อายุ 13-16 ปี
- ขั้นที่ 5 กระทำไปเพราะมีเหตุผลเบื้องหลัง อายุ 16 ปี ขึ้นไป
- ขั้นที่ 6 กระทำไปตามหลักสากลและความถูกต้อง วัยผู้ใหญ่

การจัดขั้นตอนพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น จะต้องใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียวกันนั้น โคลเบอร์ก ได้สรุปพัฒนาการทางจริยธรรมไว้ 6 ขั้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่นในขั้นแรกสุด คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกไม่ให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะความเจ็บปวดที่จะได้รับและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่ 2 คือ การกระทำในสิ่งที่จะทำความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือ เขทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันฉันก็ให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ยังต้องการควบคุมจากภายนอก แต่มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ส่วนขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้สึกถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎหมายต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำมาคิดหรือตรองซังใจด้วยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือ เห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถบังคับใจตัวเองได้ ส่วนขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด แสดงทั้งการมีความรู้สากลนอกเหนือ

จากกฎเกณฑ์ของตนและการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจูงใจให้มุ่งมั่นในบั้นปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่

โดยสรุปก็คือ เมื่อบุคคลมีโอกาสดำเนินชีวิตสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในทัศนะใหม่ โดยเฉพาะจากบุคคลที่มีระดับพัฒนาการทางคุณธรรมที่สูงกว่า ก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการทางคุณธรรมในขั้นที่สูงขึ้น ได้การพัฒนาคุณธรรมเกิดจากการผสมผสานความรู้ที่ได้จากการปรับตัว เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น บุคคลจะเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น บทบาทของบุคคลอื่น ๆ และข้อกำหนดจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม มาผสมผสานกันเกิดเป็นความเข้าใจใหม่ที่สามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด รู้จักใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นได้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

คุณลักษณะที่ดี ที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดในมาตรฐานด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด ตำบลละลวด อำเภอสามโก้ จังหวัดบุรีรัมย์ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550)

1. **ความขยัน** คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกที่ควรสู้งานมีความพยายามไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรครักงานที่ทำตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง
2. **ความประหยัด** คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ
3. **ความซื่อสัตย์** คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกลำเอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง
4. **ความมีวินัย** คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม
5. **ความสุภาพ** คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6. **ความสะอาด** คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีฝนจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. **ความสามัคคี** คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อคนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จ ลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ขอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ และสมานฉันท์

8. **ความมีน้ำใจ** คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี

เบอร์ โควิทซ์ (Berkowitz. 2006; อ้างถึงในมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551: 26) เสนอว่า คุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่ควรใช้การเพิ่ม โปรแกรมหรือกิจกรรมเข้าไป ในโรงเรียน หากแต่ควรแปรเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียนและการดำเนินชีวิต ในขณะที่ การเติบโตของมหาวิทยาลัยรัฐมิชิแกน (Michigan State University Extension) (2005; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551: 26) ได้เสนอแนวทางการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรม ของเด็กและเยาวชนของมูลนิธิจริยธรรม โจเซฟีน (Josephine Institute of Ethics) โดยจัดเป็น โครงการต่าง ๆ ที่พัฒนาจริยธรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนตาม โรงเรียนและองค์กรต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมีชุดกิจกรรมที่เรียกว่า "Character Counts" ที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็ก ในช่วงอายุต่าง ๆ 5 ช่วง ได้แก่ 4-6 ปี, 6-9 ปี, 9-11 ปี และ 11-13 ปี และวัยรุ่น โดยมีคุณลักษณะที่ สำคัญ 6 ประการ (Six Pillars of Character) ที่มุ่งสร้างเสริมให้เกิดกับนักเรียน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเคารพผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม การดูแลเอาใจใส่เกื้อกูลและความเป็นพลเมืองที่ดี

อย่างไรก็ตาม กอถาร์ (Gholar. 2006; อ้างถึงในมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551 : 25) ได้เสนอ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยจัดเป็นศูนย์คุณลักษณะศึกษา เพื่อการศึกษาและสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักเรียน นอกจากนี้ยังเน้นการเสริมสร้างการยอมรับตนเอง (Self-Esteem) ให้แก่เด็ก แนวคิดดังกล่าวเน้นการพัฒนาการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมทั้งทางสติปัญญา (Cognitive area) ในด้านความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะที่ดี ตลอดจนการพัฒนาด้านจิตใจ (Affective Area)

ของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการประพฤติการปฏิบัติตนของเด็ก แนวทางนี้หมายรวมถึงการบูรณาการการสอนและการสอดแทรกเรื่องคุณลักษณะที่ดีในการสอนวิชาต่าง ๆ ให้กับเด็กด้วย กิจกรรมที่บูรณาการและสอดแทรกเข้ากับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนปกติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กมีลักษณะที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากกิจกรรมการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) กิจกรรมที่เน้นการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กนั้น Character Education Partnership (2005, อ้างถึงในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551 : 27) เสนอว่าไม่สามารถระบุวิธีการใดวิธีการหนึ่งได้อย่างเฉพาะเจาะจงว่าจะมีประสิทธิภาพในการจัดคุณลักษณะศึกษาแต่มีหลักการสำคัญ 11 ประการในการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ควรยึดถือ ประกอบด้วย

หลักการที่ 1 ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีจริยธรรมเป็นคุณสมบัติของคนดีหรือคนที่มีคุณลักษณะที่ดี

หลักการที่ 2 ให้นิยามคำว่า “คุณลักษณะ ให้เข้าใจง่าย โดยรวมความหมายในเชิงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมเข้าเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะต่าง ๆ

หลักการที่ 3 ใช้วิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่เปิด โอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองโดยตรงอย่างรอบด้าน และมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 4 สร้างเครือข่าย โรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

หลักการที่ 5 เปิด โอกาสและจัดประสบการณ์การแสดงออกในทางคุณธรรมให้แก่ นักเรียน

หลักการที่ 6 ผนวกการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนเข้ากับหลักสูตรวิชาการใน ที่สอน

หลักการที่ 7 พยายามส่งเสริมแรงจูงใจในตัวนักเรียน

หลักการที่ 8 จัดให้บุคลากรทางการศึกษามีโอกาสพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเช่นเดียวกับที่พัฒนานักเรียน

หลักการที่ 9 ส่งเสริมการเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมของนักเรียนและให้การสนับสนุนการจัดคุณลักษณะศึกษาอย่างต่อเนื่อง

หลักการที่ 10 จัดให้สมาชิกในครอบครัวชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่ นักเรียน

หลักการที่ 11 ประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนทั้ง โรงเรียนและการดำเนินการของบุคลากรของโรงเรียนในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน

ไรอัน (Ryan, 2002; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551 : 27) เสนอแนวทางการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (The Six E's of Character Education) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การยกตัวอย่างและปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (Example) แนวทางการยกตัวอย่างของการประพฤติ ปฏิบัติที่สะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนเพื่อยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี พร้อมผลของการปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจ รวมถึงการประพฤติคนเป็นแบบอย่างที่ดีของครูเพื่อให้นักเรียนเห็นด้วย การปฏิบัติคนเป็นแบบอย่างที่ดีถือเป็นกรยกตัวอย่างที่ดีที่สุดที่นักเรียนสามารถเห็นและเลียนแบบการกระทำ ความประพฤติต่าง ๆ ได้โดยตรง

2. การสอนอธิบายให้รู้จักใช้เหตุผล (Explanation) ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน จากเดิมที่ควบคุมความประพฤติโดยเน้นการท่องกฎแล้วปฏิบัติตามกฎ โดยขาดเหตุผลมาเป็นการใช้อธิบายให้รู้จักใช้เหตุและผลในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์หรือสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีและไม่ดี พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบเพื่อสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมอันสะท้อนถึงคุณลักษณะของเด็กออกมา

3. การเชิญชวนให้ทำความดี (Exhortation) การชี้แนะ เชิญชวน โดยใช้การเสริมแรงทางบวกควบคู่กับการพัฒนาความกล้าหาญเชิงจริยธรรม (Moral Courage Development) โดยให้กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่อายหรือกลัวที่จะทำในสิ่งที่ควร

4. การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม (Ethos or Ethical Environment) เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไม่มีสิ่งขั้วให้ไปในทางเลื่อม โดยเฉพาะในห้องเรียนซึ่งเป็นสังคมย่อยที่นักเรียนจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูสามารถจำลองสังคมใหญ่ภายในห้องเรียน ได้สร้างบรรยากาศเชิงคุณธรรม

5. การจัดประสบการณ์ (Experience) การเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสสังคมภายนอกอย่างจริงจังนอก โรงเรียนจะช่วยให้เด็กเรียนรู้และซึมซับแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติคนอย่างพึงประสงค์

6. การคาดหวังความเป็นเลิศ (Expectations of Excellence) การวางเป้าหมายของตนเองของเด็ก เป็นเสมือนการกำหนดหลักชัยในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ศูนย์กลางอุปกรณ์เครื่องมือแห่งการศึกษา (Educational Materials Center) 2003; อ้างถึงใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2551 : 25) เสนอกลยุทธ์การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนไว้ 10 ประการ โดยแยกการปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ ออกเป็น 4 กลุ่ม รายละเอียดมีดังนี้

กลุ่มที่ 1 การนำหลักสูตรคุณลักษณะศึกษาเพิ่มเติมเข้าไปกับความรู้ที่ครูสอนและสนับสนุน การเข้าใจคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เหมือนชีวิตจริงที่มีโอกาสได้พบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างหลากหลาย

แนวทางที่ 2 ทำให้คุณลักษณะศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือที่นำนักเรียนไปสู่เป้าหมาย ในการเรียน ไม่ใช่ให้คุณลักษณะศึกษาเข้ามาเพิ่มจากการเรียนการสอนปกติ

แนวทางที่ 3 จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้สะท้อนตนเองและกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาคุณลักษณะการยอมรับตนเองและผู้อื่นอย่างสมดุล

กลุ่มที่ 2 การจัดกิจกรรมการสอนทักษะต่าง ๆ ให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวทางที่ 4 คือให้นักเรียนได้ฝึกฟังและทำความเข้าใจความเชื่อของผู้อื่น ๆ และเคารพ ในความคิดของผู้อื่น ซึ่งหมายรวมถึงการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นด้วย

แนวทางที่ 5 จัดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การวางแผน การจัดกิจกรรม และสะท้อนผลที่ได้จากการจัดกิจกรรม ร่วมกัน

กลุ่มที่ 3 การจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในตัวเองและการยอมรับตนเอง ของนักเรียน แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวทางที่ 6 จัดโอกาสให้นักเรียนได้กำหนดสัญญากับตนเองในการพัฒนา คุณลักษณะต่าง ๆ

แนวทางที่ 7 จัดโอกาสที่ช่วยให้นักเรียนเชื่อมั่นในตนเอง

กลุ่มที่ 4 การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยสังคม แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวทางที่ 8 จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทัศนคติและการปฏิบัติตนในทางที่ดีให้แก่ นักเรียน

แนวทางที่ 9 จัดโอกาสการเรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้อุทิศ หรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

แนวทางที่ 10 ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักการและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ที่ดีของเด็กและเยาวชน แบ่งออกได้เป็น 4 แนวทาง (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แนวทางที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรวิชาเฉพาะเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็ก และเยาวชนคือ วิชาหลักพลเมือง ซึ่งหมายถึง วิชาสำคัญหรือวิชาบังคับที่จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ คุณลักษณะและการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี โดยจัดให้มีหลักสูตรวิชาดังกล่าวแยกต่างหากจาก กลุ่มสาระวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรปกติ

แนวทางที่ 2 การบูรณาการกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเข้าไปกับเนื้อหา วิชาต่าง ๆ เป็นการสอดแทรกการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระ วิชาโดยเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับคุณลักษณะที่ต้องการเสริมสร้างพัฒนาให้เหมาะสมเป็นการ บูรณาการ การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีกับการจัดการเรียนรู้ปกติ ให้นักเรียนมีความรู้ควบคู่ไป กับการมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

แนวทางที่ 3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดนอกเหนือ จากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไม่ยึดติดกับเนื้อหาวิชา แต่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักสูตร หรือส่งเสริมคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่ทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

แนวทางที่ 4 การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน แตกต่างจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงที่กิจกรรมพิเศษจะจัดขึ้นเป็นครั้งคราว ตามวาระ ไม่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และกิจกรรมดังกล่าวมักเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง หรือการให้ สัญญากับตนเองหรือสาธารณชนในการพัฒนาตนเอง โดยกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นกิจกรรมที่ ให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน เช่น สถาบันครอบครัว โดยให้พ่อแม่ผู้ปกครองปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชน เมื่ออยู่ในครอบครัว หรือสถาบันศาสนา สามารถใช้สถานที่สำคัญทางศาสนาทำกิจกรรมพัฒนา คุณลักษณะของเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้ควรมีการประเมินเพื่อกำกับติดตามความก้าวหน้าในการ พัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กในกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็น แรงกระตุ้นผลักดันให้การดำเนินการเป็น ไปอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

แนวคิด หลักการ และกลยุทธ์หรือนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะ

จากผลการวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549; อ้างถึงในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551 : 30) พบว่าแนวคิดและหลักการสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะ ที่ดีของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. การสร้างตัวแบบ/ผู้นำ การพัฒนาคุณลักษณะต้องมีการสร้างตัวแบบที่ดี ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือบุคคลตัวอย่างในสังคม
2. การพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นวิถีชีวิต มีความสอดคล้องกับ ธรรมชาติ ดอกย้าให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการสอดแทรก

อยู่ในชีวิตการเรียน การปฏิบัติงาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมและคนกับธรรมชาติ โยงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน

3. การพัฒนาตัวตนของนักเรียน ด้วยการจัดพื้นที่สร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ศักยภาพ และการปฏิบัติตนตามความเชื่อตามแนวทางที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ และอยู่ในบริบทของการทำความดี มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม ให้เด็กมีการปฏิบัติและพัฒนาตนเองอย่างเข้าใจความหมาย เห็นบทบาทและคุณค่าของตนเองมากขึ้น

4. การสร้างระบบค่านิยมให้เด็กและเยาวชนเห็น ได้ชัดเจนว่าแก่นของเด็กไทยคืออะไร ต้องประพฤติและปฏิบัติตนอย่างไรกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาชัดเจนและสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ทำให้เด็กมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิด ปรับเปลี่ยนจริยธรรม เช่น การสำรวจพฤติกรรมการปฏิบัติตนของตนเองในแต่ละวัน และต้องยอมรับว่าค่านิยมต้องมาจากตัวแบบที่ดี

5. การสร้างความร่วมมือรวมพลังทั้งจากผู้บริหาร/ครูอาจารย์ในโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองในครอบครัว ชุมชน สังคม ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กำหนดคุณธรรมที่เป็นเป้าหมาย การให้ครอบครัว ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกัน

6. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนต้องสอดคล้องกับลักษณะของโรงเรียน ธรรมชาติ บริบท และช่วงวัยของเด็ก

7. การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน และซึมซับวิธีคิดและการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันผ่านกระบวนการ เป็นธรรมชาติในระบบของชุมชน

8. โรงเรียนต้องมีนโยบายที่ไม่เน้นวิชาการอย่างเดียว โรงเรียนมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดึงชุมชนเข้ามา สร้างชุมชนที่สร้างสรรค์ชี้ให้เห็นปัญหาของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อบุตรหลาน

9. ต้องมีการสร้างแนวร่วม มีเครือข่ายที่ช่วยเสริมกำลังใจให้เด็กทำความดี เด็กที่ได้รับการพัฒนาทำให้เขาดีไปแล้ว ก็มีเด็กรุ่นใหม่เรื่อย ๆ ต้องสร้างเครือข่าย การให้รางวัลไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน เพียงแค่คำชมก็ได้

จากแนวคิด และหลักการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนข้างต้น สรุปเป็นกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะ ได้ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551 : 30)

1. กลยุทธ์การสร้างนโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาคุณลักษณะ โดยการให้ความสำคัญกับองค์กรฐานรากของสังคม คือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาในฐานะแกนกลางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการรวมพลังจากการเชื่อมประสานทุกภาคส่วน

ของสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตั้งแต่ระดับบุคคล เช่น ควรมีการทำคนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และการช่วยอบรมเด็กเดือน โดยผู้อาวุโส ระดับกลุ่มบุคคล เช่น การรวมตัวจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณลักษณะระดับองค์กร เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านคุณลักษณะผ่านสื่อมวลชน การลดการเสนอข่าวความรุนแรง เป็นต้น

2. กลยุทธ์การปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ทั้งนี้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย และวางแผนการเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างมีระบบ มีกลไกนำแผนสู่การปฏิบัติ และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาแผนงานในช่วงต่อไป พันธกิจที่สำคัญ คือ การดำเนินงานโดยความร่วมมือกับสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน มูลนิธิ และสถาบันอื่นในสังคม เพื่อการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียน/สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้ได้โรงเรียน/สถานศึกษาต้นแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่สามารถขยายผลต่อไปได้

3. กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอย่างมีระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการวิจัยสำรวจความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะ การวางแผนและการออกแบบกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะ การดำเนินการตามแผนการพัฒนาคุณลักษณะ การติดตามกำกับผลการดำเนินงานตามแผนงานรวมทั้งการประเมินคุณภาพประสิทธิผล ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแผนงานกระบวนการพัฒนา

4. กลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ประกอบด้วย กลยุทธ์การสอดแทรกการเรียนรู้เข้าไปในการปฏิบัติงานจริง การจัดประชุมเกี่ยวกับอนาคตเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลาย การสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการสนับสนุนอย่างจริงจัง โดยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ

5. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม ให้เกิดสำนึกสาธารณะ เชิดชูคุณธรรมจริยธรรมอันเกี่ยวเนื่องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน รวมทั้งการสร้างกระแสสังคมให้เกิดการเชื่อมประสาน เสริมหนุน และการขยายเครือข่ายองค์กรภาคีในด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง

6. กลยุทธ์การวิจัยและการจัดการองค์ความรู้ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น การวิจัยพัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ การวิจัยนำร่องเพื่อพัฒนารูปแบบ/กิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนคุณธรรมจริยธรรม หล่อหลอมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผ่านสถาบันทางสังคม การวิจัยเพื่อสืบค้นและจัดทำแผนที่นักเรียน/โรงเรียน/สถานศึกษาที่มีคุณลักษณะ **นวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี**

ผลการดำเนิน โครงการทำให้ครูอาจารย์ใน โรงเรียน ได้มีการพัฒนานวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551 : 33)

1. นวัตกรรมหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum Innovation) การจัดกิจกรรมบูรณาการแบบเน้นคุณธรรม (Moral-focused Activity) โดยการสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรมระหว่างการพัฒนาทักษะความสามารถของนักเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในหลักสูตร

2. นวัตกรรมกระแสนิยม (In Trend Innovation) การจัดกิจกรรมใช้การสร้างกระแสหรือการนำค่านิยมที่เกิดขึ้นตามกระแสในช่วงนั้นมาใช้เป็นสื่อในการออกแบบกิจกรรมเพื่อดึงความสนใจของนักเรียน หรือการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะการแข่งขัน เพื่อลดช่องว่างระหว่างสถานภาพของบุคคลหรือชนชั้น

3. นวัตกรรมขบวนการบูรณาการ (Integrated Process Innovation) การจัดกิจกรรมที่มีการบูรณาการกระบวนการดำเนินงานของนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ มิใช่จัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งแล้วหยุด แล้วเริ่มทำกิจกรรมอื่นต่อไปที่ไม่สัมพันธ์กับกิจกรรมเดิม

4. นวัตกรรมริเริ่มจากนักเรียนร้อยแปดแบบ (108 Student Initiations Innovation) การจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นผู้คิดริเริ่มและออกแบบกิจกรรม เพื่อให้ได้กิจกรรมและการขยายผลที่นำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะ

5. นวัตกรรมที่ทำให้เข้าระบบสถาบัน (Institutionalized Innovation) การจัดกิจกรรมที่กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานในระดับสูง และทำให้เป็นภารกิจปกติของโรงเรียน โดยกำหนดเป็นแผนงานหลัก

6. นวัตกรรมอิงการเรียนรู้จากการบริการ (Service Learning-based Innovation) การจัดกิจกรรมที่จัดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานที่เป็นการให้บริการแก่สังคม

7. นวัตกรรมการประชุม (Forum Innovation) การจัดกิจกรรมที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการประชุมในรูปแบบของสมัชชาหรือการเสวนา เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน

8. นวัตกรรมคุณค่าเพื่อชีวิต (Living Values Innovation) การจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิด “คุณค่าเพื่อชีวิต” ซึ่งพัฒนาโดยนักวิชาการชาวตะวันตก บนพื้นฐานแนวคิดของการพัฒนาจิตใจ ของนักเรียนให้มีความสงบ และเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองให้ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

9. นวัตกรรมที่เป็นนิสัยประจำ (Routine Habit Innovation) การจัดกิจกรรมโดยครูเป็นผู้ กำหนด คุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนาในตัวนักเรียนและฝึกปฏิบัติเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน

10. นวัตกรรมการพัฒนาตนเอง (Self-development Innovation) การจัดกิจกรรมโดยการ ฝึกให้นักเรียนรู้จักประเมินตนเอง และมีการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการเผา กิเลส ให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ตนเองได้ปฏิบัติบนกระดาน

11. นวัตกรรมการประยุกต์ในโลกแห่งความเป็นจริง (Real World Application Innovation) การจัดกิจกรรม โดยการนำพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงมาใช้ในการแสดง พฤติกรรมในโรงเรียน

อ่ารุง จันทวานิช (2551) กล่าวถึงการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยว่า สกศ. ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ซึ่งเป็นงานส่วนหนึ่งใน โครงการวิธีการเรียนรู้ ของคนไทย โดยเริ่มโครงการมาในสมัยที่ นายปองพล อดิเรกสาร ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูแลงานด้านการศึกษาขณะนี้ ได้ผลสรุปจากการทำวิจัยใน โครงการแบ่งเป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 คุณลักษณะร่วม คือ ลักษณะที่คนไทยควรมี มี 9 ประการ ดังนี้

1.1.1 มีความใฝ่รู้

1.1.2 ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

1.1.3 ความสามารถด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์

1.1.4 วินัยในตนเอง

1.1.5 ความเอาใจต่อชุมชนและระบบนิเวศ

1.1.6 ความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม

1.1.7 ฉันทะและวิริยะในการทำงาน

1.1.8 มีความสามารถในการปรับตัว

1.1.9 มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

1.2 คุณลักษณะเฉพาะ คือ คนไทยควรมีลักษณะเฉพาะที่อาจแตกต่างจากชนชาติ

อื่นๆ ดังนี้

- 1.2.1 มีความสามัคคี
- 1.2.2 ประนีประนอมและรู้จักให้อภัย
- 1.2.3 อุดหนุน
- 1.2.4 เมตตากรุณา
- 1.2.5 ละเอียดต่อการทำชั่ว
- 1.2.6 มีความรักและยึดมั่นในสิ่งจะ
- 1.2.7 กล้าหาญทางจริยธรรม
- 1.2.8 รับผิดชอบต่อครอบครัวและชุมชน
- 1.2.9 รักและยึดมั่นในอหิงสกรรม

2. ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย มี 9 ประการ

- 2.1 เสริมความเข้มแข็งและความเป็นปึกแผ่นให้กับระบบครอบครัว
- 2.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นปึกแผ่นให้กับ “ สมาคมคนร่วมวัย ”
- 2.3 สร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในชุมชน
- 2.4 สร้างและส่งเสริมองค์กรเรียนรู้สมัยใหม่ในชุมชน
- 2.5 จัดหรือสนับสนุนให้มีการพิมพ์หนังสือประเภทการปลูกฝังคุณค่าและประวัติ

บุคคล

- 2.6 สนับสนุนและส่งเสริมรายการที่สร้างคุณค่าและการสร้างแบบอย่างที่พึงประสงค์

ผ่านสื่อมวลชน

- 2.7 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันศาสนา
- 2.8 ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน
- 2.9 เสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน

3. การพัฒนาคุณลักษณะตามช่วงวัย การจะสร้างหรือปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยทั้งคุณลักษณะร่วมและคุณลักษณะเฉพาะควรใช้หลักคิด 4 ประการ ประกอบด้วย

3.1 หลักพัฒนาการ ในช่วงวัย 3 -5 ปี คุณลักษณะที่ควรปลูกฝังคือ การรู้จักควบคุมอารมณ์ การรู้จักถูก ผิด ในช่วงนี้ครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดในช่วง 6 -11 ปี ควรปลูกฝังในเรื่องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความรับผิดชอบ การมีวินัยและรู้จักประหยัด ซึ่งช่วงนี้โรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดและในช่วง 12 -19 ปี ควรปลูกฝังในเรื่องอัตลักษณ์ทางสังคมและทางเพศ ช่วงนี้เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด นอกจากนี้สื่อยังมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนมากขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่วัยอนุบาลถึงวัยรุ่น

3.2 ความเป็นไทย ความเป็นไทยถือเป็นต้นทุนทางสังคมทำให้ทุกศาสนา สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ซึ่งปัจจุบันไม่ได้รับการปลูกฝังเท่าที่ควร

3.3 ความรู้ทันโลก หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และการมีความคิดสร้างสรรค์

3.4 การแก้ไขจุดอ่อนของสังคมไทย เช่น ความมีวินัย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้ วัยอนุบาล 3-5 ปี นี้ เด็กควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ถูกผิดและความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ วัยเรียน 6-11 ปี เด็กควรได้รับการพัฒนาให้ความความเพียรพยายามในการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น มีวินัย ประหยัด มีคุณธรรม จริยธรรม และควบคุมตัวเองได้ และวัยรุ่น 12-19 ปี เยาวชนวัยรุ่นควรพัฒนาให้มีอัตลักษณ์ทางเพศและจิตลักษณะทางสังคมที่มีความรับผิดชอบ พร้อมไปกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ใฝ่รู้และความประหยัด (http://www.onec.go.th/onec_web/main.php)

ปราชญา กล้าผจญ (2544 : 285 :12) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของคนไทยที่ประเทศชาติต้องการ และมีความจำเป็นต้องปลูกฝังให้ถึงพร้อมในสถานการณ์ปัจจุบัน มี 10 ประการ ดังนี้

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัดและขีตมั่นในสัมมาชีพ
4. ตำนึกในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักกตเวทิตา วิจารณ์อย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์

7. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักฟังตนเอง มีอุคมคติ
9. มีความภาคภูมิใจ รู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคีกัน

คุณ โทจันทร์ (2545 : 29 - 30) ได้กล่าวถึง คุณธรรม จริยธรรมที่ควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมในสังคมไทยจากแผนแม่บทวาระแห่งชาติว่าด้วย "ทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2541 - 2550 ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ดังต่อไปนี้

1. คุณธรรม 4 ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ประทานแก่ปวงชนชาวไทย ประกอบด้วย

1.1 การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นต้น

1.2 การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดี

1.3 การอดทน อดกลั้น อดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ก็ตาม

1.4 การรู้จักสละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

2. ค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย

2.1 การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ

2.2 การประหยัดอดออม

2.3 การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

2.4 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

2.5 ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมหน้าเสาธงทุกเช้าเป็นประจำ เน้นฝึกมารยาท ความเป็นผู้นำให้ทั่วถึง มีกิจกรรมสำคัญ คือ

1.1 กิจกรรมเคารพธงชาติ สวดมนต์ และกล่าวคำปฏิญาณ

1.2 กิจกรรมฝึกมารยาทการแสดงความเคารพบุคคลต่าง ๆ

1.3 กิจกรรมรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสะอาดเขตรับผิดชอบ

ประจำวันของนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมทางศาสนาในวันสุดสัปดาห์ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

2.1 กิจกรรมทางศาสนาทุกเย็นวันสุดสัปดาห์ ได้แก่ ฝึกจัดโต๊ะหมู่บูชา การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ สวดมนต์ไหว้พระทำนองสรภัญญะ การนั่งสมาธิ

2.2 กิจกรรมทางศาสนาที่จัดเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง นิมนต์พระสงฆ์มาอบรมคุณธรรมจริยธรรม บรรยายธรรม ฝึกนักเรียนได้อารานาศีล อารานาธรรม

2.3 กิจกรรมบันทึกความดี ให้นักเรียนบันทึกความดีทำลงในสมุด แล้วนำมาเล่าให้เพื่อนฟัง

3. จัดกิจกรรมทางศาสนาในวันสิ้นภาคเรียน มีกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ได้แก่

- 3.1 การประกาศเกียรติคุณและมอบรางวัลแก่นักเรียนประพาศิตี
- 3.2 จัดประกวดเล่านิทานธรรมะหรือนิทานชาดก
- 3.3 จัดการแสดงของนักเรียน โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรม
- 3.4 การคัดเลือกผู้นำนักเรียนด้านจริยธรรม

4. ปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาของตนตามความเหมาะสมจะเห็นได้ว่า นโยบายเหล่านี้เป็นแนวทางที่โรงเรียนในสังกัดจะต้องนำไปปฏิบัติ หรือกำหนดนโยบายขึ้นมาให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามคุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 54) ได้ประกาศนโยบายที่จะเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกในคุณค่าของปรัชญาพอเพียงความสามานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถานการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ สำหรับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษา ครู อาจารย์ พ่อแม่ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะจัดการศึกษาและปลูกฝังอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กและบุตรหลาน ดังนี้

1. ความขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้อง ควร ทุ่มเทความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง
2. ความประหยัด หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตนคิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฝึ้งเพื่อ รู้จักทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ
3. ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกสำเอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่น่กกลดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง
4. ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถานัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม
5. ความสุภาพ หมายถึง ความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ

มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้ง โดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6. ความสะอาด หมายถึง การรักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้

อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อมมีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. ความสามัคคี หมายถึง การเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อพร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8. ความมีน้ำใจ หมายถึง การเป็นผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติ ปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปได้ว่า คุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ประการ มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และยังเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษา ครู อาจารย์ พ่อแม่ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะจัดการศึกษาและปลูกฝังอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักเรียนและบุตรหลาน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียน ได้รู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถ ความถนัดเป็นคุณค่าในการประกอบสัมมาชีพ เป็นผู้มีระเบียบวินัย ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การบำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

ปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาสรุปได้ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 21)

1. ปัญหา นักเรียนขาดระเบียบวินัย และขี้เกียจในด้านจริยธรรม การแต่งกายไม่เรียบร้อย ก่อการทะเลาะวิวาทและการติดยาเสพติดให้โทษทั้งยังขาดการเอาใจใส่ดูแลให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง ครูอาจารย์เท่าที่ควร
2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ครูที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการสอนจริยศึกษามีน้อยมากและมีอัตราส่วน ไม่สอดคล้องกับนักเรียนอีกทั้งขาดเทคนิคในการสอนหรือถ่ายทอดวิชา

ไปสู่ นักเรียน นักศึกษาจึงทำให้การจัดกิจกรรมจริยศึกษาในสถานศึกษาไม่ก้าวหน้าและบางครั้งครูอาจารย์ก็เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก

3. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยศึกษายังมีน้อยบางครั้งผู้ปกครองนักเรียนก็มีส่วนส่งเสริมเด็กของตนในทางที่ผิด

4. นักเรียนยังขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดีประกอบด้วยสื่อมวลชนมักเผยแพร่ข่าวคราวที่หมิ่นเหม่ต่อจริยธรรมและมีแหล่งอบายมุขมากมายซึ่งรัฐ ไม่มีมาตรการครอบคลุมที่ดีพอจึงเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนในวัยนี้ลอกเลียนแบบอย่างที่ไม่ดีทำให้เกิดค่านิยมที่ผิดพลาดแก่เด็ก

5. ปัญหาด้านการบริหารงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียน ยังไม่เป็นไปในเอกภาพเดียวกันและขาดความร่วมมือประสานงานอย่างจริงจังจึงในด้านส่งเสริมจริยศึกษาของบุคลากรในสถานศึกษาก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การจัดจริยศึกษาระดับมัธยมศึกษาไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

6. การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมจริยศึกษา ครู อาจารย์ส่วนใหญ่มีแนวคิดและทัศนคติในเรื่องระเบียบต่างๆ ของโรงเรียนไม่ตรงกัน

7. ปัญหาเรื่องหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอนและเวลาในการฝึกอบรมจริยศึกษาให้แก่เด็ก นอกจากนี้สาระสำคัญของเนื้อหาจริยธรรมที่สอดแทรกหลักสูตรยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัยของเด็กระดับมัธยมศึกษา

ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคมของเด็ก

ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคมของเด็ก มีลักษณะต่างๆที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอสรุปปัญหาที่สำคัญดังต่อไปนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2543: 45 - 72)

1. ปัญหาการเรียนปัญหาการเรียนเป็นปัญหาที่แสดงออกได้หลายรูปแบบลักษณะปัญหาเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน โดยเฉพาะหรือเป็นอาการที่แสดงออกทางพฤติกรรมลักษณะต่างๆ ดังนี้

- 1.1 ผลการเรียนต่ำ สอบตก บกพร่องในการเรียนรู้บางวิชา
- 1.2 ไม่ตั้งใจ ไม่สนใจเรียน เล่น พุดคุยกันในชั้นเรียน
- 1.3 เบื่อหน่าย นิ่งหลับ ไม่มีสมาธิ ความสนใจสั้น เหม่อลอย
- 1.4 ทำงานช้า ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย

สาเหตุ

1. ระดับชาติปัญญาต่ำกว่าปกติ ปัญญาที่บ่ ปัญญาอ่อน มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ไม่ถนัดในบางวิชา

2. ปัญหาการเจ็บป่วย มีความบกพร่องทางกาย พัฒนาร่างกายช้าการใช้กล้ามเนื้อ อวัยวะของร่างกายในการเคลื่อนไหวหยาบจับวัตถุกระทำไม่ได้ไม่สมวัย สายตาสั้น สายตาเอียง หูตึง หูน้ำหนวก โรคโลหิตจาง ความดันต่ำ การขาดสารอาหาร มีอาการปวดศีรษะ โรคประจำตัวเรื้อรัง ปวดท้อง มีความผิดปกติทางระบบประสาท สมอง เช่น โรคลมชัก แบบไม่มีอาการกระดูก แต่จะไม่รู้สึกตัว มีอาการคล้ายหม่อมในระยยะสั้น หรือหยุดทำกิจกรรมขณะนี้ไปชั่วคราวประมาณ 3-5 วินาที หลังจากนั้นจะทำกิจกรรมต่อได้ตามปกติ

3. ลักษณะบุคลิกภาพ อุปนิสัย มีลักษณะเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้นขาดความ เชื้อมั้น ไม่กล้าแสดงออก มีปมด้อย คือเจ็บ ก้าวร้าว ต่อต้าน หรือมีพฤติกรรมที่ไม่อยู่นิ่ง ขาดสมาธิ

4. ปัญหาทางอารมณ์จิตใจ มีความเครียด ความกดดัน ความก้าวร้าว ทำให้ขาดแรงจูงใจ ไม่สามารถใช้ศักยภาพ เขavnปัญหาที่มีอยู่ได้เต็มที่ สาเหตุปัญหาอารมณ์จิตใจ มีดังนี้

4.1 ฐานะเศรษฐกิจ การเงิน ยากจน ขาดการกระตุ้นส่งเสริม ทั้งด้านวัตถุ และแรงจูงใจเรื่องเรียน

4.2 ครอบครัว ย้ายที่อยู่บ่อย เร่ร่อน ต้องย้ายโรงเรียน เกิดปัญหาการปรับตัว กับเพื่อน ครู สิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ

4.3 การเลี้ยงดูที่ขาดความสนใจ การขาดการดูแลเอาใจใส่จากบิดา มารดา ผู้ปกครอง ถูกทอดทิ้ง ต้องช่วยตัวเอง หรือรับภาระในครอบครัวเกินวัย

4.4 ครอบครัวแตกแยก ทะเลาะวิวาท บิดามารดาอย่าร้างกันอยู่ บิดามารดา รักลูกไม่เท่ากัน

4.5 การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ขาดการฝึกฝนเรียนรู้เรื่อง ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย

5. ปัญหาทางสังคมสิ่งแวดล้อม

5.1 ปัญหาทางโรงเรียน

5.1.1 หลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับกิจกรรม หรือน้อยเกินไป บริการด้านวิชาการ บริการด้านต่าง ๆ ไม่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน

5.1.2 กฎระเบียบวินัยเข้มงวด หรือปล่อยมากเกินไปเกิดความกดดัน เครียด สับสนในการรับรู้ มีปัญหาในแนวทางปฏิบัติ

5.2 ปัญหาครู

5.2.1 ครูขาดความพร้อมในการเตรียมจัดการเรียนการสอนบุคลากรน้อย อุปกรณ์ไม่พอเพียงกิจกรรมวิธีการสอนไม่เหมาะสม ครูมีงานพิเศษขาดความสนใจความรับผิดชอบ

5.2.2 กรณีปัญหาด้านสุขภาพจิต บุคลิกภาพ วุฒิภาวะทางอารมณ์จิตใจ
ไม่เหมาะสม

5.2.3 ครูขาดความเข้าใจนักเรียน ไม่ยอมรับปัญหา ขาดความยุติธรรม
ใช้วิธีการลงโทษ ดูว่ารุนแรง ขาดเหตุผล

5.2.4 ครูขาดการประสานงานกับเพื่อนร่วมงานที่เกี่ยวข้องขาดการ
สื่อสารทำความเข้าใจกับนักเรียน และกับผู้ปกครองในการหาข้อมูล สาเหตุปัญหาและอาการที่
เกิดขึ้น

5.3 ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนข่มขู่ รังแก ล้อเลียน ถูกชักจูงให้มีพฤติกรรม
ที่เป็นปัญหาหรือเป็นการลอกเลียนแบบทำตามเพื่อน

5.4 สภาพสิ่งแวดล้อม อยู่ในชุมชนแออัด แหล่งเสพติด แหล่งมั่วสุมทางเพศ
การพนัน การเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมจากบุคคลรอบข้าง

5.5 สื่อ สิ่งพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ ภาพยนตร์ การแสดงโฆษณา
ที่จูงใจให้เลียนแบบ ประพฤติปฏิบัติตามในค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง

2. ปัญหาพฤติกรรม

2.1 ปัญหาพฤติกรรมปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ไม่มีเพื่อน ไม่สามารถ
เข้ากลุ่ม พูดคุย เล่น ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้

สาเหตุ

1. บุคลิกภาพ อุปนิสัยแสดงออกที่ก้าวร้าว ขวนทะเลาะ ต่อต้าน เห็นแก่
ตัวเองเปรียบผู้อื่น ขี้ดความคิดความต้องการของตนเป็นใหญ่

2. บุคลิกภาพอ่อนแอ ไม่เชื่อมั่น ไม่กล้าแสดงออก ขี้อาย ขลาดกลัว

3. ขาดทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การแสดงออก การพูดคุยสื่อสาร

4. มีปมด้อย ด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตา ลักษณะท่าทาง และความพิการ
ทางร่างกาย ปมด้อย ด้านการเรียนอ่อน เรียนช้า เรียนไม่ทันเพื่อน

5. ปมด้อยด้านครอบครัวฐานะยากจนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนเครื่อง
แต่งกายสิ่งของเครื่องใช้

6. สภาพครอบครัวย้ายที่อยู่ ย้ายโรงเรียนบ่อย ต้องปรับตัวกับเพื่อน ครู
และสิ่งแวดล้อม

7. ปัญหาทางอารมณ์จิตใจจากปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวขาด
ความรัก ความอบอุ่น

2.2 พฤติกรรมกิริยามารยาท ทำทางการแสดงออก การใช้ภาษาไม่สุภาพ

สาเหตุ

1. แสดงออกตามลักษณะค่านิยม สมัยนิยมของกลุ่ม
2. ต้องการความสนใจ เป็นคนเด่น ดับรับการยอมรับชื่นชมจากกลุ่มเพื่อน
3. เรียนรู้ ลอกเลียนแบบจากบุคคลในครอบครัว จากกลุ่มเพื่อน

สิ่งแวดล้อมและสื่อต่าง ๆ

4. ขาดการฝึกฝน เรียนรู้ในการแสดงออกกิริยามารยาทที่เหมาะสม
5. เป็นปฏิกิริยาตอบโต้ต่อพฤติกรรม ทำที่ คำพูดของบุคคลอื่น
6. ทดแทน ขดเซขปมค้อยของตนเองในด้านอื่น ๆ

2.3 พฤติกรรมการก่อแ้วน คยส่งเสียงคังในหองเรียน ชวนทะเลาะ ได้เถียง

ไม่เชื่อฟัง ต่อต้าน

สาเหตุ

1. บิดามารดาร์ักตามใจมากเกินไป ทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเอง ทำตามอารมณ์ความต้องการของตนเองจนติดเป็นนิสัย
2. บิดามารดาเจ้าระเบียบ บังคับ เข้มงวดมากเกินไป ชอบตำหนิใช้คำสั่ง คังกฎเกณฑ์ เด็กเก็บกด ไม่กล้าแสดงออกที่บ้าน ใช้การแสดงออกที่โรงเรียนเป็นการระบายแทน
3. ครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยกต่างคนต่างอยู่ เด็กแสดงออกเพื่อเรียกร้องความสนใจ
4. การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีระเบียบวินัย ขาดการฝึกฝนเรียนรู้บิดามารดาไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม
5. มีปมค้อย ในเรื่องส่วนตัว ครอบครัว แสดงออกเพื่อทดแทน สร้างปมเค้นให้กับตนเอง

2.4 พฤติกรรมการทำผิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน

สาเหตุ

1. ต้องการเป็นคนเด่น เป็นที่สนใจของกลุ่มเพื่อน
2. ทำตามค่านิยม แฟชั่น ตามช่วงวัย ตามกลุ่มเพื่อน
3. กฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน เข้มงวด บังคับมากเกินไป

นักเรียนมีปฏิกิริยาต่อต้านทำในสิ่งที่ห้าม

4. การเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ตามใจขาดระเบียบวินัย มาตรฐาน ขอบเขต

ในการปฏิบัติ

5. อิทธิพลจากสื่อ สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ การโฆษณาที่กระตุ้นส่งเสริมจงใจให้เห็นว่า เป็นสิ่งที่น่ากระทำ เป็นคนทันสมัย

2.5 พฤติกรรมการพูดโกหก สร้างเรื่องที่ไม่เป็นความจริง

สาเหตุ

1. ลักษณะบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม เรียกร้องความสนใจ มีความสุข ความพอใจ สนุกสนาน ในการสร้างเรื่องที่ไม่เป็นเรื่องจริงให้ผู้อื่นเชื่อหรือสนใจ

2. การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง รับรู้ เรียนรู้ เลียนแบบจากบุคคลในครอบครัวผู้ใกล้ชิดที่เป็นแบบอย่างพูดไม่จริง จนติดเป็นลักษณะนิสัย

3. ประสบการณ์ที่ถูกลงโทษเมื่อพูดความจริงจึงใช้การพูดโกหกเพื่อให้พ้นผิดไม่ต้องถูกลงโทษมีปมด้อย ขาดความมั่นคงทางจิตใจ ได้รับการตำหนิจากผู้อื่น ใช้การพูดสร้างเรื่องไม่จริงให้ตนเอง ไม่มีปมด้อย มีคุณค่า มีความสำคัญ ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากขึ้น

2.6 พฤติกรรมการลักขโมย เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ของผู้อื่น

สาเหตุ

1. ปัญหาเศรษฐกิจ เงินไม่พอใช้จ่าย ขาดแคลนอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้
2. มีปมด้อย โกรธ อิจฉา ต้องการแก้แค้น ทำลาย ลงโทษ แก่งผู้อื่น
ที่เหนือกว่า เค้นกว่า
3. แสดงความเป็นคนเก่ง กล้าหาญที่สามารถทำได้ในสิ่งที่ทำห้าย ตื่นเต้น สร้างปมเด่น ให้ตนเอง
4. ลักษณะบุคลิกภาพที่อ่อนแอ ไม่เชื่อมั่น เซว่นปัญญาไม่ดี ถูกชักจูงจากผู้อื่นได้ง่าย ทำเพื่อต้องการได้รับการยอมรับ และเพื่อผลประโยชน์ที่กลุ่มต้องการ
5. เรียนรู้ รับรู้ ลอกเลียนจากครอบครัว สิ่งแวดล้อมที่เป็นแบบอย่าง ขาดการอบรมฝึกฝนเรื่องระเบียบวินัย จริยธรรม
6. ขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี การขโมยเงิน สิ่งของ วัตถุเป็นการทดแทน ตอบสนองความต้องการทางจิตใจที่ขาดความรักความอบอุ่น
7. กดความ โกรธ ความก้าวร้าวที่มีต่อบิดามารดา หรือครู และผู้อื่น ทำเพื่อเป็นการลงโทษ

2.7 พฤติกรรมการเล่นการพนัน

สาเหตุ

1. มีปัญหาการเรียน เรียนไม่รู้เรื่อง เบื่อหน่ายการเรียน
2. ปัญหาการเงิน ขาดแคลน ต้องการเงินใช้จ่ายซื้อสิ่งของ
3. เล่นการพนันเพื่อความสนุก สนุกสนาน ในกลุ่มเพื่อน
4. เรียนรู้แบบอย่าง จากครอบครัว ผู้ใหญ่ ผู้ใกล้ชิดที่ชอบเล่นการพนัน

ให้เห็นเป็นประจำ

5. อยู่ในสิ่งแวดล้อม สถานที่ แหล่งที่เล่นการพนัน
6. บุคลิกนิสัย ชอบการพนัน การเสี่ยง ทำทาย

2.8 พฤติกรรมการหนีโรงเรียน เทียวเตร่ตามศูนย์การค้า จับกลุ่ม มั่วสุมเข้า

แหล่งอบายมุข สถานเริงรมย์

สาเหตุ

1. ปัญหาการเรียนไม่รู้เรื่อง เนื่องจากเขavnปัญญาต่ำ
2. เบื่อหน่ายการเรียนการสอน กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
3. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ไม่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน
4. ถูกชักจูงจากเพื่อน อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ยั่วยุ ชูใจ น่าสนใจ แหล่งที่ไป

มีความสุขสนุก น่าสนใจกว่าการอยู่ในห้องเรียน

5. ปัญหาทางอารมณ์จิตใจ สาเหตุจากครอบครัวไม่มีความสุข ขาดความรักความเข้าใจ ความสัมพันธ์กับบิดามารดาไม่ดี

2.9 พฤติกรรมการก้าวร้าว ทำลายสิ่งของ ทะเลาะวิวาท

สาเหตุ

1. การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา ผู้ปกครอง เป็นคนเจ้าอารมณ์ ใช้อำนาจบังคับดุคำ หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่าง
2. การอบรมเลี้ยงดูที่บิดา มารดา ผู้ปกครองไม่สนใจ หรือตามใจมากเกินไปทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเอง แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับบุคคลในครอบครัว และกับบุคคลอื่น ได้จนคิดเป็นลักษณะนิสัย

3. ครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น ถูกทอดทิ้ง ได้รับความเกลียดชัง ถูกลงโทษรุนแรง ได้รับความกดดัน เก็บกดความโกรธ แสดงพฤติกรรมในทางก้าวร้าวเป็นการระบายชดเชย

4. ถูกบุคคลอื่นใช้อำนาจ ข่มขู่ ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม แสดงออกเพื่อเป็นการโต้ตอบ แก้แค้น

5. มีปมด้อยด้านร่างกายการเรียน พยายามสร้างปมเด่น

6. เปลี่ยนแบบอย่างจากสื่อภาพยนตร์ พยายามสร้างปมเด่น

2.10 พฤติกรรมการใช้สารเสพติด กัญชา ยาบ้า สารระเหย เหล้า บุหรี่ ลักษณะอาการทางร่างกาย พฤติกรรมอารมณ์ที่แสดงออก เช่น สุขภาพร่างกายทรุดโทรม ผอม อารมณ์หงุดหงิด โมโหง่าย หรือซึมลง พฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ชอบแยกตัว เบื่อหน่ายการเรียน ใช้แว่นกันแดด ใส่เสื้อแขนยาวปกปิดรอยเข็มฉีดยา มีอุปกรณ์เกี่ยวกับยาเสพติด กระดาษค้กั่ว หลอดกาแฟ ไม้ขีด หลอดยาฉีด ใช้เงินเปลือง อาจมีปัญหาหลักขโมยเงิน พุด โทก

สาเหตุ

1. ต้องการทดลอง ถูกชักจูง ลอกเลียนแบบ ทำตามกลุ่ม ถูกหลอกจากผู้ต้องการผลประโยชน์ อยู่ในแหล่งที่มั่วสุมมียาเสพติด
2. บุคลิกภาพอ่อนแอ หวั่นไหวง่าย ขาดความเชื่อมั่นในตนเองรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่มีเป้าหมายชีวิต ไม่กล้าเข้าสังคม พบปัญหาไม่สามารถปรับตัวแก้ปัญหาได้ต้องการที่พึ่ง
3. มีความเครียด ความกดดันจากปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ใช้สารเสพติดเพื่อเป็นการผ่อนคลายหนีจากปัญหา
4. ปัญหาครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ความอบอุ่น ถูกทอดทิ้ง หมดหวังต่อแท้ ขาดที่พึ่งที่ปรึกษา
5. การเจ็บป่วยทางกาย โรคเรื้อรัง โรคหัวใจ โรคมะเร็ง โรคเลือด ไข้ยาแก้ปวดที่มีสารเสพติดเป็นประจำ

2.11 พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

2.11.1 ผู้สาว

สาเหตุ

1. ไม่ได้ได้รับความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว แสวงหาความรัก ความอบอุ่นจากเพื่อนต่างเพศเป็นการทดแทน
2. บุคลิกภาพอ่อนแอ ต้องการพึ่งพิงร่างกาย จิตใจจากเพศตรงข้าม อยากรู้ อยากทดลอง ได้รับการกระตุ้น ชักจูง
3. มีความสุขที่มีคนรัก ได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกาย จิตใจ

4. มีอิทธิพลจากสื่อ สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ และแบบอย่าง
ที่พบเห็นไม่เหมาะสมในสังคม

2.11.2 ลำโพงทางเพศ

สาเหตุ

1. สาเหตุเช่นเดียวกับปัญหาผู้ชาย
2. ปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ อ่อนแอ ขาดความรัก

เรียกร้องความสนใจ ความรักจากเพศตรงข้าม

3. ต้องการพิสูจน์ความเป็นเพศหญิง เพศชายของคนให้ผู้อื่น

ยอมรับยกย่องเป็นปมเด่น ชดเชยปมด้อย

4. มีความโกรธเกลียดจากประสบการณ์ในอดีตที่ไม่ดี

ต่อเพศตรงข้าม ใช้การแสดงออกทางเพศเป็นการเอาชนะ มีอำนาจเหนือเพศตรงข้าม

5. ปัญหาครอบครัว บิดามารดาหย่าร้าง บทบาทเพศของบิดามารดา

ไม่เหมาะสม บิดาเจ้าชู้มีภรรยาหลายคน

6. พฤติกรรมทางเพศ ของผู้ใหญ่ บุคคลในสังคมมีค่านิยม

เป็นแบบอย่างไม่เหมาะสม การใช้สารเสพติด กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ ความต้องการทางเพศเพิ่มขึ้น

2.12 พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

สาเหตุ

1. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่เหมาะสม ขาดรูปแบบของบิดา

มารดาหรือแบบอย่างของความเป็นชายเป็นหญิงที่แท้จริง

2. การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กที่อยู่ในกลุ่มของเพศใดเพศหนึ่งได้รับรู้

เรียนรู้เลียนแบบ ทำตามแบบอย่าง จนเป็นลักษณะบุคลิกนิสัย

3. บิดามารดาต้องการบุตรเพศหนึ่ง โดยเฉพาะ เมื่อได้เพศตรงข้าม

ไม่ตรงกับความต้องการ ไม่พอใจใช้วิธีการเลี้ยงดู การปฏิบัติกับบุตรตรงข้ามกับเพศที่แท้จริง

4. เมื่อเด็กมีพฤติกรรม ลักษณะท่าทางการพูด การแสดงออก เบี่ยงเบน

จากเพศของคนเพื่อให้ได้รับความสนใจจากผู้อื่น ทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่เป็นลักษณะบุคลิกนิสัย

5. สื่อ สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ และแบบอย่างบุคคลในสังคม เช่น

ดาราผู้มีชื่อเสียงบางคนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน แสดงออกเป็นแบบอย่าง และได้รับการยอมรับ

จากสังคมสภาวะร่างกายมีฮอร์โมนเพศที่ผิดปกติ

สรุปได้ว่า ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ดังนั้น โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องพยายามค้นหาสาเหตุร่วมกันแก้ไขปัญหาลดตรงจุด ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน อีกทั้งการพัฒนาหลักสูตรในกระบวนการเรียนการสอนควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กในระดับมัธยมศึกษา ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย

แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

วทิตา จันทร์นวล (2551) ได้กล่าวถึงแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คำนิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีผู้เสนอแนวคิด หลักการ กลยุทธ์ หรือนวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีมากสามารถสรุปเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. ให้เรียนวิชาของสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ช่วยให้เกิดการพัฒนาจิตใจ
2. การเน้นย้ำให้ครู อาจารย์ และเพื่อนช่วยกระตุ้นความตระหนักต่อสังคมทั้งในและนอกวิชาเรียน
3. ครู อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดี
4. เพื่อนเป็นตัวอย่างที่ดี
5. การจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาจิตใจโดยตรง
6. การสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เข้าไปในเนื้อหา และกระบวนการ

การเรียนการสอนทุกวิชา

จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นคนรวย คนจนอย่างไรก็ไม่ใช่อุปสรรคในการทำความดีเพราะคงไม่สามารถอ้างว่าไม่มีเงินจึงไม่ต้องทำความดีหรือมีเงินจึงสามารถทำความดีได้คนทุกคนสามารถช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นได้ เพียงแค่การยึดถือหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม เอาใจใส่คนในสังคม ยกย่องคนดี ไม่สนับสนุนคนเลว ไม่ว่าจะทำอาชีพอะไรก็ตาม จริยธรรมคือสิ่งสำคัญ เช่น หากเป็นเจ้าของร้านขายของก็มีจริยธรรม โดยไม่ขายเหี้ยขายบูหรี่ให้เขวชน หรือถ้าเป็นช่างยนต์ก็ไม่รับงานดัดแปลงรถจักรยานยนต์ให้กับวัยรุ่น เจ้าของร้านเกมส์ก็ดูแลไม่อนุญาตให้นักเรียนหนีเรียนมาเล่น เจ้าของสถานบันเทิงก็ไม่ให้เขวชนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเข้าไปเที่ยว เพราะหากเห็นแก่เงินที่ได้มา แต่มั่นกลับเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้เขวชนเหล่านี้ไปในทางที่ผิด ตลอดจนถึงอาชีพทั่วไปในสังคม เป็นหมอกก็ต้องเป็นหมอกที่ดี เป็นครูก็ต้องเป็นครูที่ดี เป็นตำรวจก็ต้องเป็นตำรวจที่ดี ทุกคนควรทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด รวมทั้งยึดหลักคุณธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน คิดดีทำดี เพราะการทำความดี ไม่มีวันสูญเปล่า หากทุกคนในสังคมช่วยกัน สังคมก็จะดีขึ้น

คุณธรรม จริยธรรมก็เหมือนกับอากาศ แม้มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า ไม่สามารถจับต้องได้ แต่หากขาดไปเราคงไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้

คุณธรรม จริยธรรม ที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม (2554 : 35) คุณธรรมอันดับแรกที่ควรปลูกฝัง คือ ความกตัญญู ซึ่งควรจะได้แสดงออกทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ เป็นวัฒนธรรมทางจิตใจที่แสดงออกมาด้วยความดีงาม แต่สิ่งเหล่านี้ กำลังถูกทำลาย ด้วยความริบเร่งจากกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมที่ไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมทางจิตใจ หากคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจไม่มั่นคง สิ่งที่จะแสดงออกมาจากพฤติกรรมของคนก็ล้วนเป็นสิ่งจอมปลอมทั้งสิ้น การแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่มีคุณธรรมเป็นที่ตั้งจึงมีส่วนสำคัญในการกลมกลืนจิตใจ ให้มีความอ่อนโยน สุภาพ นอบน้อม สุขุม รอบคอบ เช่น การกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ ซึ่งเป็นการกราบที่แสดงความเคารพอย่างสูงสุดต่อบุคคลที่ควรเคารพนับถือสูงสุด การวางมือ การยกมือขึ้น เพื่อให้สติอยู่กับมือพนมมือที่นำออกในท่าอัญชลี เป็นการสำรวมใจออกจากปัญหาที่ว้าวุ่น การยกมือจรดบริเวณระหว่างคิ้วในท่าวันทา เป็นการสำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ กำหนดจิตใจให้เป็นสมาธิ มีความแน่วแน่มั่นคงในจิตใจ การก้มกราบท่าอภิวาท เป็นการปล่อยใจให้ว่างลง สบายขอมทั้งกายและใจให้กับความดี เป็นการลดอคติความยึดมั่นถือมั่นในตัวเอง ซึ่งทำให้เหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยรักษาสภาพจิตใจให้ดีงาม การปลูกฝังให้นักศึกษารู้จักฟังตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี เป็นคนดี มีวินัย คือ การปลูกฝังให้นักศึกษาได้มีความคิดเห็นที่ถูกต้องและรู้จักคุณค่าของตัวเอง ไม่มีชนชาติใดในโลกที่มีความเจริญงอกงามมั่นคงอยู่ได้ เพราะการรอรับการช่วยเหลือของผู้อื่น โดยไม่ฟังตนเองค่าของคนที่ผลของงานบนพื้นฐานอุดมการณ์ชีวิต งานคือชีวิต ชีวิตคืองาน บ้านคือสุข ทำงานให้สนุก เป็นสุขเมื่อทำงาน

สรุปได้ว่าการแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนจำเป็นต้องเริ่มแต่เด็ก เพราะอายุก่อน 6 ปี จะสามารถบันทึกจริยธรรมในช่วงนั้นได้มากที่สุด พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง ผู้ใกล้ชิดของเด็กในวัยนี้ จึงมีบทบาทสำคัญมาก ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและควรทำอย่างต่อเนื่องผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร จนกระทั่งเด็กเหล่านี้เข้าสู่การเรียนในระบบ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา เด็บบโตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น การปลูกฝังทางด้านคุณธรรม จริยธรรมยังคงต้องดำเนินต่อไปอย่างเป็นธรรมชาติเพื่อให้นักศึกษาเป็นทั้งคนเก่ง คนดี และมีความสุข

การวางแผนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

1. การสอนโดยตรงในรายวิชา
2. การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยบูรณาการไว้ในการเรียนการสอน

3. การสนับสนุนส่งเสริมงานด้านกิจการนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
4. ผู้สอนต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา
5. การให้รางวัลและการยกย่อง ชมเชย นักศึกษาที่ทำความดี กระทำตนเป็นประโยชน์

แก่สังคม

แนวทางในการประเมินด้าน คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา

1. ผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันกำหนด คุณธรรม จริยธรรม ที่พึงประสงค์ และควรได้รับการปลูกฝังหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยอาจกำหนดเป็นบทบัญญัติ เช่น ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น

2. วางแผนร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดเกณฑ์การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรมว่าจะพิจารณาจากสิ่งใดบ้างในการประเมิน (ตัวบ่งชี้) และให้นำหนักความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม

3. กำหนด เลือก เครื่องมือและวิธีการ เพื่อใช้ในการประเมินคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน เช่น การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนแบบบันทึกผลการสังเกต การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมิน โดยเพื่อน การประเมิน โดยอาจารย์ผู้สอน เพิ่มสะสมงาน ฯลฯ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นตัวอย่างของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักศึกษา แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงอีกประการหนึ่ง คือ ความถี่ในการปฏิบัติตามหลักจิตวิทยาของมนุษย์ ต้องมีการเรียนรู้โดยการตอกย้ำหลายครั้ง อย่างไรก็ตามในยุคปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษามีมากมาย

แผนพัฒนาคุณธรรม 5 ปี : การส่งเสริมความดีงามที่ยั่งยืนของชีวิต

ในช่วง พ.ศ. 2555-2559 เป็นช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 11 ดังนั้น งานปฏิรูปคุณธรรม จริยธรรมจึงได้จัดทำแผนพัฒนาระยะ 5 ปี (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2555) โดยจะเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องไปกับกระบวนการจัดการเรียน การสอนในหลักสูตร 2555 กิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกหรือกิจกรรมพิเศษเฉพาะกิจเฉพาะครั้ง กิจกรรมที่ทำต่อเนื่อง และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าดังเช่นกรณีของการทะเลาะวิวาทยกพวกตีกัน ในการดำเนินงานจะเน้นกิจกรรมเด่นที่นำมาให้ได้ผลคืออย่างทั่วถึง เช่น การนิมนต์พระเข้าสอนจริยธรรมในสถานศึกษาการจัดระเบียบสังคมในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมลงสู่ตัวเด็กโดยตรง การเปิดเวทีให้เด็กได้แสดงออกถึงศักยภาพ การเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และที่สำคัญกิจกรรม ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นประสบการณ์ของเด็ก ๆ ที่สั่งสมตลอดชีวิตวัยเรียนเพื่อเป็นคัมภีร์ชีวิตให้กับนักเรียน เพื่อโตขึ้นจะรับผิดชอบตนเองมีค่านิยมที่สร้างสรรค์เป็นอิสระพึ่งตนเองได้ และมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคมและประเทศไทยเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติทางศีลธรรมของเยาวชนของกระทรวงศึกษาธิการ

1. กำชับให้ผู้บริหารและครู อาจารย์ประสานกับผู้ปกครอง องค์กรนักเรียน นักศึกษาในการติดตามเฝ้าระวัง และศึกษาสภาพปัญหาเพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขได้อย่างทันท่วงที
2. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่อบอุ่น ปลอดภัย สนุกสนาน ทำทาย และมีทางเลือกที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนที่มีระดับความรู้ ความสามารถ ความสนใจที่แตกต่างกัน
3. จัดให้มีระบบดูแลนักเรียนเพื่อคัดกรอง เฝ้าระวัง แก้ปัญหาและเป็นที่ปรึกษาให้แก่แก่นักเรียน
4. สนับสนุนการเรียนการสอนทักษะชีวิต ความเข้าใจในปัญหาสังคม การปูพื้นฐานทางกฎหมาย การจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์และการสร้างค่านิยมที่ดีงาม อาทิ ความประหยัด รู้ค่าของเงิน ขยัน อดทน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทานในการเผชิญปัญหาสังคมเฝ้าระวังและแก้ไข ปัญหา
5. ปรับปรุงแนวทางการลงโทษนักเรียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมนอกสถานศึกษาที่ไม่เหมาะสม และจัดกิจกรรมบำบัด ฟื้นฟูในรูปแบบที่หลากหลายให้แก่แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา
6. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่แก่นักเรียนแกนนำ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการเฝ้าระวังและแก้ปัญหา
7. ขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อช่วยเหลือ กำกับ ควบคุมสถานบริการ แหล่งอบายมุข และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 - 7.1 กองสารวัตรนักเรียนในการติดตามความประพฤติและแหล่งมั่วสุม
 - 7.2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการกำกับดูแลนักเรียนที่ประพฤติไม่เหมาะสมควรแก้ไข และเข้มงวดกวดขันกับสถานบันเทิงและแหล่งอบายมุข ตลอดจนการจัดให้มีผู้ประสานงานประจำสถานศึกษาที่จะเข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนเพื่อป้องกันและปราบปราม และการหาข้อมูลและเบาะแสที่จะนำไปสู่การปราบปราม
 - 7.3 หอพักและโรงแรมที่จะช่วยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนและช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
 - 7.4 สื่อมวลชนในการควบคุมดูแลสื่อที่เผยแพร่สู่เยาวชนมิให้เกิดแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมและโหมกระพือความต้องการในการบริโภคจนเกินตัว
 - 7.5 เจ้าของกิจการเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบในการดูแลมิให้เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการที่นำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา

7.6 องค์กรทางศาสนาและสังคมเพื่อร่วมกักตอดส่องดูแล และร่วมรับผิดชอบในการจัดแหล่งเรียนรู้ พักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการให้เกิดขึ้นอย่างเพียงพอเพื่อรองรับความต้องการของเด็กและเยาวชน

7.7 ประชาชนทั่วไปที่จะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ให้เกิดสังคมเพื่อเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

มาตรการจัดระเบียบสังคมของนักเรียนนักศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูป การเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ

1. ให้คณะครู อาจารย์ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการสร้างวินัย และการเป็นแบบอย่างที่ดี
2. นำแนวคิด การจัดระเบียบสังคมเป็นส่วน ในสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำงาน การอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีระเบียบ ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียน และชุมชน
4. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้องในทุกรายวิชา จัดค่ายอบรมจริยธรรมทุกสัปดาห์
5. สร้างเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิตในสังคมให้นักเรียน ได้รับรู้แบบอย่างที่ดีของบุคคลตัวอย่างของสังคม
6. ให้ครูทุกคนดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความรัก มีความใกล้ชิดเป็นที่ไว้วางใจแก่นักเรียน เอื้ออาทรนักเรียนอย่างจริงใจ ไม่พูดเหยียดหยามซ้ำเติม และเก็บความลับของนักเรียนได้
7. นักเรียนที่มีปัญหาให้ดูแลเป็นพิเศษ
8. จัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน เพื่อช่วยดูแลนักเรียนในชั้นเรียน
9. ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรม รายงานผลการเรียน และการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองทราบสม่ำเสมอ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 42-47) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนวิถีพุทธ นั้นครูและผู้บริหารสามารถจัดพัฒนาได้ตามหลักการ หลักคิด โดยให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ในที่นี้ขอเสนอแนะการจัดกิจกรรมไว้เป็นแนวทาง 5 ลักษณะคือ กิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระตามหลักสูตร กิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระตามหลักสูตรประกอบด้วยพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาทชาวพุทธ กิจกรรมค่ายพุทธบุตร กิจกรรมบริหารจัดการจิตเจริญปัญญา เรียนธรรมศึกษา

2. กิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ กิจกรรมประจำวันประกอบด้วยกิจกรรมหน้าเสาธงกระทำเพื่อระลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ แผ่เมตตา และสงบนิ่ง กิจกรรมน่องไหว้พี่ กิจกรรมพุทธศาสนสุภาษิต กิจกรรมประจำสัปดาห์ประกอบด้วย สวดมนต์สรภัญญะประจำสัปดาห์ ทำบุญตักบาตรประจำสัปดาห์

3. กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา สถานศึกษาจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาโดยประดับธงสีเหลือง ธงธรรมจักร

4. กิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำความดี กิจกรรมบันทึกความดีของผู้ปฏิบัติธรรม กิจกรรมต้นไม้พูดได้ (เน้นคติธรรม) กิจกรรมนิทรรศการผลงานทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมต้นไม้อธิษฐาน และกิจกรรมอบรมธรรมะ 5 นาที

พัฒนาคุณธรรมผู้เรียนครบวงจร เส้นทางที่ต้องก้าวเดิน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550: 35-36) ได้นำเสนองานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรมในผู้เรียน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม จากการวิจัยมีข้อค้นพบระหว่างการวิจัยในหลายประการที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในผู้เรียน ในแต่ละช่วงชั้นที่ชัดเจน สอดคล้องตามพัฒนาการผู้เรียนและต่อเนื่องเชื่อมสู่ช่วงชั้นที่สูงขึ้น รวมถึงมีมาตรการในการสร้างความรู้และความเข้าใจ ให้ครู ผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการสอนคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนด้วย

2. การพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรม จริยธรรมแต่ละสถานศึกษาจะต่างกัน ขึ้นกับปัจจัยหลายประการ มิใช่เฉพาะปัจจัยการสอนในชั้นเรียนเท่านั้น แต่เกี่ยวกับบริหารจัดการสถานศึกษา ศักยภาพและทรัพยากรสถานศึกษาและชุมชนร่วมด้วย โดยควรวิเคราะห์ประเมินทรัพยากรสถานศึกษาและองค์กรในพื้นที่ ชุมชนว่ามี จุดแกร่ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงใดบ้างที่จะนำมาใช้อย่างคุ้มค่าในการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรม จริยธรรม

3. การกำหนดมาตรการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการที่ชัดเจน ในการกำหนดนโยบายและการสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเป้าหมายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น การปรับเปลี่ยนสาระการเรียนรู้โดยลดเนื้อหาทางวิชาการและมุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น การกำหนดนโยบายและมอบหมายให้เขตพื้นที่การศึกษามีแผนงานและโครงการชัดเจนในการพัฒนางานสอนคุณธรรม จริยธรรม การสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรม จริยธรรม การจัดทำคู่มือพื้นฐานในการเพิ่มประสิทธิภาพสอนคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาระบบวัด และประเมินผลผู้เรียนด้าน จิตพิสัยที่ชัดเจน การพัฒนาระบบติดตาม

และประเมินผลสถานศึกษา ในการสอนคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล คุณธรรม จริยธรรมของครู และผู้บริหาร เป็นต้น

4. การบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาพัฒนาการสอนคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาการสอนคุณธรรม จริยธรรมในผู้เรียนมีความซับซ้อนต้องใช้ข้อมูลและองค์ความรู้หลายสาขาประกอบกัน โดยเฉพาะในระยะแรกของการพัฒนา จึงต้องสนับสนุนการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความเห็นจากนักวิชาการหลายสาขาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นศาสตร์สาขาด้านจิตวิทยา ด้านสังคมและมนุษยศาสตร์ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการสังคมสงเคราะห์ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านปรัชญา ด้านการบริหารจัดการ

5. การจัดสรรทรัพยากรจากทุกองคาพยพพร้อมกัน ที่ผ่านมามีพบว่าการจัดการสอนคุณธรรม จริยธรรมในหลายสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องด้วยความจำกัดทางทรัพยากรของสถานศึกษา ในขณะที่มีหลายหน่วยงาน องค์กรมีทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ โดยนำมาต่อยอดองค์ความรู้ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะองค์กรในพื้นที่ชุมชน เช่น องค์กรทางศาสนา องค์กรชุมชน องค์กรที่ทำงานด้านการพัฒนาทางวัฒนธรรม องค์กรการพัฒนาและปรับพฤติกรรมกลุ่มเด็กที่มีปัญหาคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น

6. การเชื่อมต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากปฐมวัยถึงการอุดมศึกษาอย่างสอดคล้องกัน โดยประสานงานกับหน่วยงานการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย ให้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ชัดเจนและมีคุณภาพ โดยเฉพาะช่วงวัย 3-6 ปี ซึ่งเป็นวัยสำคัญพื้นฐานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และกำหนดเกณฑ์คัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ให้พิจารณาสัดส่วนคะแนนคุณธรรม จริยธรรมของผู้สมัครสอบร่วมด้วย เช่น ประสานการเข้าร่วมกิจกรรมการสาธารณะ การเคยทำประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือชุมชน

7. การจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย แม้จะมีการพัฒนาการสอนในห้องเรียนมากสักเพียงใด อาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในผู้เรียนได้ แต่ควรจัดกิจกรรมเสริมอื่นร่วมด้วย โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรของสถานศึกษาและชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีการจัดอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีความถนัดและสนใจ และมีระบบการสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมร่วมด้วย เช่น การมีตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษา เข้าไปมีส่วนให้คำปรึกษา หรือเป็นกรรมการชมรม โครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อมีส่วนร่วมในการสอดแทรกเนื้อหา แนวคิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้ผู้เรียน

8. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมร่วมกับสถาบันครอบครัว สถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการพัฒนาทางวิชาการอย่างสมดุล การให้ความรู้ความเข้าใจแก่พ่อแม่

ผู้ปกครองเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมให้บุตรหลาน การมีส่วนร่วมสอดส่องดูแล ความประพฤติ และระแวงระวังปัจจัยเสี่ยงรวมถึงการสร้างความร่วมมือประเมิณผลจิตพิสัยบุตรหลาน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นต้น

9. การมุ่งหาแนวทางเชิงรุก หน่วยงานที่มีบทบาทดำเนินการเชิงรุกคือกระทรวงต่าง ๆ ในการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นท้าทายคุณธรรม การพัฒนาดัชนีชี้วัดระดับคุณธรรม จริยธรรมเพื่อส่งสัญญาณสู่ระบบการศึกษา การสนับสนุนการขยายผลแนวพระราชดำริเสริมจูงใจพอเพียงสู่การสอนคุณธรรม จริยธรรมรวมถึงการกำหนดคกฏหมายและมาตรการนำเสนอสื่อทางสร้างสรรค์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปคือ ถึงเวลาแล้วที่การสอนคุณธรรม จริยธรรม ต้องมีการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมทั้งระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับครูผู้สอน สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จนถึงระดับรัฐบาล โดยจัดสรรและใช้ทรัพยากรองค์กรหรือหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้อง มีการต่อยอดและพัฒนาจากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า อันจะทำให้การพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีโอกาสสำเร็จ และสอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการชุมชนและสังคมไทย

บริบทของโรงเรียนวัดละลวด

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนวัดละลวด

โรงเรียนวัดละลวด ได้มีการตั้งขึ้นเมื่อวันเสาร์ที่ 22 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2473 โดยหลวงณรงค์รักษาเขต เป็นผู้ตั้งโรงเรียนดำรงอยู่ได้ด้วยเงินงบประมาณกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนครั้งแรกเป็น โรงเรียนสาขาของโรงเรียนประชาบาลตำบลหนองปล่อง (วัดโพธิ์คงคา) คือโรงเรียนบ้านสิงห์ (ราษฎร์อนุสรณ์) ในปัจจุบัน

ปัจจุบัน โรงเรียนวัดละลวด ได้จัดการเรียนการสอน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 12 ห้องเรียน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 ห้องเรียน ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียน 544 คน โดยมีนายอภิชา จันศกกุลเชษฐ ดำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียน คำขวัญของโรงเรียน มาตรฐานดี กิจกรรมเด่น เน้นคุณธรรม สืบประจำโรงเรียน คือ เหลือง-แดง

ที่ตั้ง โรงเรียนวัดละลวดในปัจจุบันนี้ ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองหว้า หมู่ที่ 9 ตำบลละลวด อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่ทั้งสิ้น จำนวน 60 ไร่ 26 งาน 40 ตาราง

เชื้อชาติ ประชากรในเขตบริการของโรงเรียนเป็น ชาวไทยอีสานร้อยละ 20 ชาวไทยนางรองร้อยละ 30 และพูดภาษาถิ่นเขมรร้อยละ 50

อาชีพ อาชีพของประชาชนในเขตบริการ คือ การประกอบอาชีพการเกษตร การไร่ทำนา และประกอบอาชีพรับจ้าง

ศาสนา ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีวัดที่สำคัญ คือ วัดละลวดเป็นวัดเก่าแก่สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2400

การศึกษา ประชากรส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่ โรงเรียนวัดละลวด ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมาก มีพื้นฐานการศึกษาน้อย โดยเฉลี่ยจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

โครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด ตำบลละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

1. โครงการความสะอาดร้อยละ 100 มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 1.1 เพื่อให้นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่
 - 1.2 เพื่อให้นักเรียนรักความสะอาด
 - 1.3 เพื่อให้นักเรียนมุ่งมั่นสร้างชาติ
2. โครงการเสริมสร้างวินัยใส่ใจบุคลิกภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 2.1 เพื่อให้นักเรียนมีวินัย เคารพกฎระเบียบของโรงเรียน
 - 2.2 เพื่อให้นักเรียนมีบุคลิกภาพดีเป็นที่ประทับใจของผู้พบเห็น
 - 2.3 เพื่อให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเป็นนักเรียน
 - 2.4 เพื่อให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างสง่างามและมีความสุข
 - 2.5 เพื่อปลูกจิตสำนึกของความเป็นไทย
3. โครงการประกวดห้องเรียนดีเด่น มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 3.1 เพื่อปลูกฝัง ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ
 - 3.2 เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในด้านการเรียนมาเรียนสม่ำเสมอไม่ขาดเรียน
 - 3.3 เพื่อให้นักเรียนมีความรักความสามัคคีในหมู่คณะ
4. โครงการประกวดครูประจำชั้นดีเด่น มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 4.1 เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูประจำชั้น
 - 4.2 เพื่อสร้างความรับผิดชอบแก่อาจารย์ครูประจำชั้น
 - 4.3 เพื่อให้ครูประจำชั้นทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 4.4 เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. โครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 5.1 เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อตกลงระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง โรงเรียนและนักเรียน ได้อย่างครบถ้วน
 - 5.2 เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 5.3 เพื่อสร้างความร่วมมือในระหว่างการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และลดข้อขัดแย้งที่พียงมีระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครองและนักเรียน
 - 5.4 เพื่อให้ให้นักเรียนและผู้ปกครอง ได้พบครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาและเพื่อนร่วมชั้นเรียน
6. โครงการปลูกฝังความรับผิดชอบ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 6.1 เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบทั้งด้านวิชาการและวินัยความประพฤติที่ดี
 - 6.2 เพื่อให้นักเรียนประพฤติตนให้เป็นคนดีของสังคม
 - 6.3 เพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจการปฏิบัติให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม
7. โครงการขอบคุณผู้ปกครอง มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 7.1 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและ โรงเรียน
 - 7.2 เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบพฤติกรรมผลการเรียน ผลการเรียนและความประพฤติ ของนักเรียนจากครูประจำชั้น
 - 7.3 เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการศึกษาของนักเรียน
8. โครงการป้องกันปัญหาสุขภาพเสพติด มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 8.1 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและ โรงเรียน
 - 8.2 เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบพฤติกรรมผลการเรียนผลการเรียนและความประพฤติ ของนักเรียนจากครูประจำชั้น
 - 8.3. เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการศึกษาของนักเรียน
9. โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 9.1 เพื่อประสานข้อมูลที่ถูกต้องระหว่าง โรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
 - 9.2 เพื่อติดตามพฤติกรรมและดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมิให้เกิดการหยุดเรียน กลางคันเกิดขึ้น
10. โครงการจรรยาบรรณในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 10.1 เพื่อให้นักเรียนรู้จักจรรยาบรรณ
 - 10.2 เพื่อลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น

11. โครงการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 11.1 เพื่อเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
 - 11.2 เพื่อให้คำปรึกษาด้านสุขภาพทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม
 - 11.3 เพื่อให้บริการแก่นักเรียน
 - 11.4 เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย
12. โครงการสุขภาพดีชีวิตปลอดภัย มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 12.1 เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
 - 12.2 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนบุคลิกภาพ รูปร่างดีมีมาตรฐาน
 - 12.3 เพื่อให้นักเรียนรู้จักดูแล รักษา รูปร่างและสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ
 - 12.4 เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง
13. โครงการจัดซื้อเวชภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 13.1 เพื่อเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
 - 13.2 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนบุคลิกภาพ รูปร่างดีมีมาตรฐาน
 - 13.3 เพื่อให้นักเรียนรู้จักดูแล รักษา รูปร่างและสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ
 - 13.4 เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง
14. โครงการปลอดลูกน้ำยุงลาย มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 14.1 เพื่อสร้างจิตสำนึกและตระหนักในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยการทำจัดลูกน้ำยุงลายให้กับเรียนทั้งใน โรงเรียนที่บ้านและชุมชนใกล้เคียง
 - 14.2 เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 14.3 เพื่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่จากสาธารณสุข จังหวัด เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาล อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ และผู้นำพร้อมประชาชนในชุมชนบ้านหนองหว้า บ้านหมวดหมู บ้านหนองม่วง บ้านไทรโยง บ้านละลวด บ้านหนองบัว
- 15 โครงการกิจกรรมวันแม่
 - 15.1 เพื่อให้นักเรียนมีความกตัญญูทศเวทีต่อบุพการี
 - 15.2 เพื่อให้ผู้ปกครองและโรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกัน
16. โครงการปัจฉิมนิเทศ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 16.1 เพื่อให้นักเรียนชั้นปีที่จบครบคร้วเกิดความประทับใจและความผูกพันต่อสถาบัน
 - 16.2 เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีการรับวุฒิบัตร

17. โครงการพัฒนาความเป็นเลิศ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 17.1 เพื่อให้มีชุดกีฬาสำหรับนักกีฬาได้สวมใส่ในการแข่งขันประจำ
 - 17.2 เพื่อให้ให้นักกีฬาได้สร้างศักยภาพในการเข้าร่วมการแข่งขัน
 - 17.3 เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
18. โครงการอบรมเข้าค่ายพุทธบุตร มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 18.1 เพื่อให้ให้นักเรียนใหม่ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจโดยใช้ศาสนา
ในการจรรโลงจิตใจ
 - 18.2 เพื่อสร้างความรับผิดชอบแก่นักเรียนที่ไม่ผ่านวิชากิจกรรมให้บำเพ็ญประโยชน์
 - 18.3 เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ
19. โครงการกีฬา มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 19.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของนักเรียนประถมและมัธยม
 - 19.2 เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 - 19.3 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความคิดริเริ่มในการสร้างผลงานกิจกรรมและรู้จัก
การทำงานเป็นทีม
20. โครงการนันทนาการในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 20.1 เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
 - 20.2 เพื่อให้ให้นักเรียนหลักเลี่ยงจากปัญหาเสพติด
 - 20.3 เพื่อส่งเสริมความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ
21. โครงการไหว้ครู มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 21.1 เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงถึงความกตัญญูทวดที่ต่อครู
 - 21.2 เพื่อรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมไทยอย่างดีงาม
 - 21.3 เพื่อให้ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
 - 21.4 เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจและศรัทธาในวิชาชีพของนักเรียน
22. โครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 22.1 เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม
 - 22.2 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและวัด
 - 22.3 เพื่อรักษาไว้ซึ่งประเพณีอันดีงามและนักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม
ทางศาสนา
23. โครงการประชาธิปไตย มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 23.1 เพื่อตอบสนองนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 6

- 23.2 เพื่อปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน
- 23.3 เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเป็นผู้นำให้แก่นักเรียน
- 23.4 เพื่อให้นักเรียนรู้หน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ
24. โครงการภาวะผู้นำมีวัตถุประสงค์ คือ
- 24.1 เพื่อสร้างกลุ่มนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ
- 24.2 เพื่อให้ให้นักเรียนได้นำความรู้ไปพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งในชีวิตการเรียนและชีวิตการทำงาน
- 24.3 เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้การดำเนินงานเป็นหมู่คณะ
25. โครงการเยาวชนแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ คือ
- 25.1 เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การแสดงออกด้านดนตรีและกีฬา เป็นต้น
- 25.2 เพื่อให้อนุชน เยาวชน ได้รู้จักการทำงานกันเป็นทีม
- 25.3 เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน
26. โครงการอนุรักษ์ดนตรีไทย มีวัตถุประสงค์ คือ
- 26.1 เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความสามารถได้มีเวทีในการแสดงออกด้านดนตรีไทย
- 26.2 เพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนที่มีความต้องการศึกษาเรื่องดนตรีไทยได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น
- 26.3 เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้การดำเนินงานเป็นหมู่คณะ
27. โครงการบรรพชาอุปสมบทภาคฤดูร้อน มีวัตถุประสงค์ คือ
- 27.1 เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 27.2 เพื่อให้คณะครูและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ศึกษาปฏิบัติธรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
- สรุปได้ว่าปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลวด ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักเรียนในทุก ๆ ด้านที่สำคัญที่สุดคือ ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการตลอดถึง โครงการต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริงในสังคมปัจจุบันได้ ถึงอย่างไรก็ยังคงอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ตลอดถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียนวัดตะลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังนี้

เอนก แท้สูงเนิน (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและด้านความประหยัดของนักเรียน โรงเรียนตลาดไตรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัด สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุด อยู่ในระดับต่ำที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย การรักษาความสะอาดและความประหยัด 2) ผลการพัฒนา นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและด้านความประหยัด สูงขึ้น โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเดินทางมาเรียนอย่างตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาดและการประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ ภายใน โรงเรียนซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

วิสามาส ชันชัยภูมิ (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการ เล่านิทาน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เป็นการจัดประสบการณ์ที่มีผลต่อการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม การแสดง พฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัยและมีคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ตามค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี ที่ตั้งงาม สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริม พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ตระกูล ตีมังกร (2549) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม (จันทร์ประชานุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการ ด้านบริบทปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต โดยใช้รูปแบบซีพี (CIPP Model) ซึ่งเป็นแนวคิดของสติฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ประชากร คือ ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม (จันทร์ประชานุเคราะห์) จำนวน 14 คน นักเรียนจำนวน 78 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือเทคนิควิธีการ ระดมสมอง (Brain Storming) แบบสอบถามแบบมาตรา

ส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และค่าร้อยละ ผลการประเมิน โครงการสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบริบทของโครงการ การประเมินบริบทในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการระดมความคิดเห็นของครูใน โรงเรียนดังปรากฏผลดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับแนวนโยบาย ของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน

1.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความชัดเจนเหมาะสมและครอบคลุม กับสภาพปัญหาที่ต้องการพัฒนา

1.3 กิจกรรมที่จัดให้กับคณะครูและผู้เรียนมีความเหมาะสมสามารถพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรม ตามแนววิถีพุทธ และปัจจัยในการผลิตสื่อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการบริหาร โครงการ กิจกรรมตามแนววิถีพุทธ กระบวนการผลิตสื่อ การจัดกิจกรรมเสริมให้แก่ักเรียนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต

4.1 การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนจากแบบสอบถามของผู้เรียนพบว่าผู้เรียน มีพฤติกรรม ด้านการประหยัดอดออม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบ และมารยาทไทย มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน

4.2 จากการสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่ประเมิน โดยครู พบว่าพฤติกรรม ด้านการประหยัดอดออม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบ และมารยาทไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลางทั้ง 4 ด้าน

ทองสุข มันทาท และคณะ (2550) ได้ศึกษาแนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาเอกชน เขตตรวจราชการที่ 13 ประจำปีงบประมาณ 2550 โดยได้ศึกษาแนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม,แหล่งเรียนรู้ชุมชน และศึกษา สภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) และช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6) จำนวน 30 แห่ง ในเขตตรวจราชการที่ 13 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์) ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์สอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน ได้แก่ผู้อำนวยการ เขตพื้นที่การศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2 และศึกษาสภาพของสถานศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนเทพราชอุปถัมภ์ อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการ พบว่า สถานศึกษาทุกแห่ง (ร้อยละ 100.00) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ปรัชญา นโยบายการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ดังกล่าวอย่างเป็นระบบมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมทั้งในสถานศึกษา และในชุมชนกำหนดให้มีการบูรณาการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและมีการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนอย่างหลากหลาย สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สถานศึกษาได้นำสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม สถานศึกษาได้จัดภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา สถานศึกษาให้เกียรติและยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมดีเด่นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู นักเรียนและบุคคลทั่วไป

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ครูผู้สอนมีการบูรณาการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับมากที่สุด

ด้านสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ชุมชน พบว่า สภาพแวดล้อมในชุมชนมีความเหมาะสมต่อการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้ปกครองส่งเสริมบุตรหลานให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม สถาบันศาสนามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม

พระอธิการชุมพร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาเสริมสร้างวินัย

ด้านความประหยัด และด้านความสะอาดของนักเรียน โนนกระสังวิทยาคม อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและด้านความประหยัดสูงขึ้น โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเดินทางมาเรียนอย่างตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาดและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอย่างระมัดระวังให้เห็นถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้น

นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

สุณี กุ่มเหนือ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า แผนการจัดประสบการณ์พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี

สุรพล หาญลำยวง (2550) การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านเพชรนิยมน ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเพชรนิยมน จำนวน 98 คน ครู จำนวน 9 คน ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของผู้เรียน แบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน แบบสอบถามพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ผู้วิจัยดำเนินการ จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตลอดปีการศึกษา 2550 เมื่อสิ้นปีการศึกษาแล้วจึงประเมินผลการจัดกิจกรรม โดยการใช้แบบสังเกตและแบบสอบถาม และได้นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความพึงพอใจด้วยค่าที (t -test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด 2) ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก 3) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจ ต่อพฤติกรรมของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.86 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.08 และหลังจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.56 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 2.66 และจากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความพึงพอใจต่อพฤติกรรมด้าน คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ของผู้เรียนด้วยค่าที (t - test) พบว่า หลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครู ผู้ปกครองและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของผู้เรียนสูงกว่าก่อนการจัด กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

มบุญ นันทะเสน (2550) ได้ทำการประเมิน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ตามแนวทาง โรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์น่าน โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อประเมินบริบท ความพร้อม ความเหมาะสม และผลผลิตของ โครงการ ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน 2) ครู จำนวน 68 คน 3) นักเรียน จำนวน 220 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) 4) ผู้ปกครอง จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบประเมินบริบท แบบประเมินความพร้อม แบบประเมินความ เหมาะสม แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการประเมิน พบว่า

1. ผลประเมินบริบทของ โครงการเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของ โครงการกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต1 นโยบายโรงเรียนและความต้องการ จำเป็นของโรงเรียนมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินความพร้อมปัจจัยเบื้องต้นของ โครงการ พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากทุกโครงการ มีรายการที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือการสนับสนุน ของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความละเอียดรอบคอบในการวางแผนทุกขั้นตอนมีการศึกษา และใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนทุก โครงการแต่ละ โครงการย่อมมีรายละเอียดที่สามารถนำไปสู่ การปฏิบัติที่ชัดเจน นอกจากนี้เมื่อปฏิบัติตาม โครงการแล้วจะมีการตรวจสอบและประเมิน ทุกขั้นตอน นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ พิจารณาหาสาเหตุข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไข ทุกกิจกรรม

3. ผลการประเมินความเหมาะสมกระบวนการดำเนินงานตาม โครงการ พบว่ามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียนหลังร่วม โครงการ ด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ด้านความกตัญญูกตเวที ความเสียสละ การประหยัด ความเมตตาอยู่ใน ระดับมาก

5. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์น่านพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่องการให้โอกาสเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิด มีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

6. ด้านความพึงพอใจของครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์น่าน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่กล่าวร้ายเพื่อนเพื่อให้ตนเองพ้นผิด มีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

7. ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์น่าน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประหยัดคือนักเรียนปิดไฟและน้ำทุกครั้งที่ใช้ มีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัย ด้านสุขภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรม

- 1) ด้านขยัน อยู่ในระดับมาก โดยมีความตั้งใจเพียรพยายามในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.11
- 2) ด้านประหยัด อยู่ในระดับมาก โดยรู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ และรู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า มีค่าสูงสุด 4.09
- 3) ด้านซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนนักศึกษาเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.32
- 4) ด้านมีวินัย อยู่ในระดับมาก โดยยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.32
- 5) ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก โดยเป็นผู้มีความสุขภาพ อ่อนนุ่มต่อมคน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.29
- 6) ด้านสะอาด อยู่ในระดับมาก โดยเป็นผู้มีความแจ่มใสอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.25
- 7) ด้านสามัคคี อยู่ในระดับมาก โดยเป็นผู้ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.17 และ
- 8) ด้านมีน้ำใจ อยู่ในระดับมาก โดยรู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น และเป็นผู้ที่เข้าใจเห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.17

อภิสิทธิ์ กระแสร์ทิพย์ (2551) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนผักไห้ “สุทธาประมุข” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อประเมินบริบทหรือสภาพ

แวดล้อม (Context) ของโครงการ 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ 3) เพื่อประเมินกระบวนการ (Process) ของโครงการ และ 4) เพื่อประเมินผลผลิต (Product) ของโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประเมินผลโครงการ ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และนักเรียน 120 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating – scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับผลการแปลความหมายเพื่อหาค่าระดับการประเมิน 5 ระดับ พบว่า 1) ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อมของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 4.12$, S.D = 0.54) 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 4.50$, S.D = 0.54) 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ ของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในภาพรวม โรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 4.53$, S.D = 0.34) 4) ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ 4.1) ด้านความพึงพอใจในรูปแบบกิจกรรมของ โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 4.16$, S.D = 0.62) 4.2) ด้านระดับประสิทธิผลการใช้แบบบันทึกการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 4.16$, S.D = 0.62) 4.3) ด้านระดับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.56)

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดสะลาด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรก่อนทำแผน การสอน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมกับวิชาอื่น ๆ ในห้องเรียน เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ภายในโรงเรียน จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ฝึกทักษะในภาคปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นอุปนิสัย ครูและบุคลากรควรเป็นแบบอย่างที่ดี ควรมีแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ ผสมผสานในขณะที่สอน ทำให้นักเรียนเกิดความรักในบทเรียน มีความสนุกสนานในการเรียน การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสอนในโรงเรียน

มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจัง พร้อมทั้งนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

ไรด์ (Reid. 1965 : 77-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Moral and Spiritual Values: To Teach or Not to Teach ?” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของครูมัธยมศึกษาโรงเรียนรัฐบาลว่าควรจะเน้นการสอนด้านค่านิยมทางศีลธรรมจรรยาให้แก่ นักเรียนหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจากโรงเรียนในเขตซานดิเอโก เป็นครูมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 63 คน ครูมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 42 คน รวมทั้งสิ้น 105 คน โดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเห็นว่า ควรจะเน้นให้มีการจัดสอนค่านิยมทางศีลธรรมมากกว่าครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี มีความเห็นว่า ควรจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมจรรยาในชั้นเรียนโดยตรง ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปี หรือประสบการณ์ในการสอนน้อย มีความคิดเห็นว่า ไม่ควรจัดสอนวิชาศีลธรรมจรรยา ในชั้นเรียนซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ฮอฟแมน (Hoffman. 1970 : 291) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับจริยธรรม 4 ประการ คือ การมีความรู้สึกผิดชอบ การอดทนต่อสิ่งขั้วชวนใจ การยึดหลักแห่งตนและยอมรับสารภาพผิดปรากฏว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูให้ความรักในช่วง 4-13 ปี มีลักษณะทางจริยธรรม 4 ประการสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อยนอกจากนี้ยังพบว่า การให้เหตุผลในการอบรมสั่งสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็ก โดยเฉพาะเด็กอายุ 5 ปี ต้องมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนาส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันพึงประสงค์ก็กั ทั้งยังต้องได้รับการสนับสนุนในเรื่องบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านจริยธรรม โดยเฉพาะงบประมาณในการดำเนินการ ตลอดจนนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการหาแนวทางพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรมที่สังคมและประเทศชาติต้องการ

เวเกเลอร์และเคท (Veugelers & Kat. 1999 : 10-16) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาจริยธรรมที่บ้านและโรงเรียน : การมีส่วนร่วมด้านจริยธรรม ระหว่างผู้ปกครองกับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาเจตคติของผู้ปกครองชาวเนเธอร์แลนด์ ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ต่อเป้าหมายในการสอนจริยธรรม และการร่วมมือด้านจริยธรรมระหว่างครูกับผู้ปกครอง งานวิจัยนี้ใช้วิธีการของเดลฟาย (Delphi Method) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เป็นกลุ่มและการอภิปรายปัญหา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรม ผู้ปกครอง ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในการให้ความสำคัญต่อเป้าหมายการพัฒนาจริยธรรมตามกลยุทธ์ การปฏิบัติตามแบบอย่าง จิตสำนึกทางสังคมและการพัฒนาจิตใจ ครูและผู้ปกครองเมื่อจำแนกตาม สถานภาพ เพศ ขนาดโรงเรียนและเชื้อชาติที่มีความเห็นไม่ต่างกันต่อเป้าหมายสำคัญในการพัฒนา จริยธรรม นักเรียนให้ความสำคัญกับการตั้งกฎระเบียบ ผู้ปกครองยึดเอาความสัมพันธ์ระหว่าง กลยุทธ์ กับการปฏิบัติตามแบบอย่าง ครูให้ความสำคัญในด้านการยอมรับฟังความคิดเห็น ครูและ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันต่อแผนกลยุทธ์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการติดต่อสื่อสาร และการอยู่ร่วมกัน ผู้ปกครองเป็นผู้ที่สนับสนุนที่เข้มแข็งในการปฏิบัติตามแบบอย่าง ผู้ปกครอง ครูและนักเรียน ให้ความสำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกทางสังคมและการดำเนินงานตามบทบาท ในการขับเคลื่อนทางสังคมและจริยธรรม

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านและโรงเรียน มีบทบาทสำคัญให้การจัดการศึกษาเพื่อ นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาจริยธรรม นักเรียนยอมรับและสนับสนุนว่า ครูต้องเตรียมการพัฒนา จริยธรรม สิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางจริยธรรม เป็นบทบาทที่สำคัญด้วยการ ประสานงานในการจัดกิจกรรม ผู้ปกครองมักไม่กล่าวถึงการปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เป็นภารกิจสำคัญของฝ่าย การจัดการศึกษาให้เข้าถึงเด็กและในวิถีชีวิตจากวัฒนธรรมและสังคม แบบอย่างที่ดีใน โรงเรียน เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่จะเตรียมคน ไปอยู่ร่วมกับสังคมในอนาคต ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเชื่อว่า การพัฒนาจิตใจเป็นงานสำคัญของผู้ปกครองเป็นเหมือนการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง แต่ครู จำเป็นต้องสร้างสรรคงานให้การศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนากลยุทธ์และจิตสำนึกทางสังคม หากผู้ปกครองและครู ได้ประสานสัมพันธ์จะสร้างความมั่นใจในการพัฒนากลยุทธ์อย่างมี ประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนั้นการสื่อสารที่ดีระหว่างครูกับผู้ปกครองเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

เอนซิ โซ (Enciso, 2003 : 39) ที่ศึกษาถึงการตระหนักถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของ นักเรียนตามความเห็นของนักเรียน ครู และผู้บริหาร พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่ว่าครู คือตัวจักรสำคัญในการดำเนินงานนโยบายด้านวินัยนักเรียนให้สำเร็จซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพใน การจัดชั้นเรียน ส่วนครูผู้สอนจะมองในแง่ของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นครูหรือ ผู้บริหารต่างก็มีส่วนร่วมในการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งเสริมความมีวินัยของ นักเรียน ส่วนนักเรียนนั้นเชื่อว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่สุดในการดูแลบุตรหลานด้านระเบียบวินัย

สรุปได้ว่าจากแนวคิด ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนา คุณธรรม พบว่าการที่จะพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานให้เกิดในเด็กและเยาวชน ได้ จะต้องทราบถึงสภาพ ปัญหาเสียก่อนว่าเด็กมีสภาพปัญหาในด้านใดบ้างที่จำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไข และมีด้านใดบ้างที่

คืออยู่แล้วสมควรนำไปพัฒนาต่อไป การแก้ไขและพัฒนาจำเป็นต้องใช้วิธีการและแนวทางที่หลากหลายผสมผสานกันจึงจะประสบความสำเร็จ การดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจะสัมฤทธิ์ผลได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร จำนวน 827 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 3 คน ครู 24 คน ผู้ปกครอง 400 คน นักเรียน 400 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 587 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ 95 % (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน 280 คน ผู้ปกครอง 280 คน ส่วนผู้บริหารและครู ศึกษาประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3.1 กลุ่มประชากร

ประชากรทั้งหมด	จำนวน	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
ผู้บริหาร	3	ผู้บริหาร	3
ครู	24	ครู	24
นักเรียน	400	นักเรียน	280
ผู้ปกครอง	400	ผู้ปกครอง	280
รวม	827	รวม	587

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

1.1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งคำถามครอบคลุมสภาพปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

โดยผู้ตอบเลือกกาเครื่องหมาย ✓ ในแบบสอบถามปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	ด้านความขยัน					
1.	นักเรียนไม่มีความตั้งใจและจริงจังในการทำงาน		✓			

จากตัวอย่างข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไม่มีความตั้งใจและจริงจังในการทำงาน มีปัญหาในระดับมาก

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

1.2 แนวคำถามในการประชุมกลุ่มย่อยชนิดมีโครงสร้างเพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ รวม 10 คน

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 การสร้างแบบสอบถาม

2.1.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสอบถามถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.3 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.1.4 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมจุดมุ่งหมายที่ต้องการศึกษา และดำเนินการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเชิงประจักษ์ โดยผู้เชี่ยวชาญที่ดำเนินการ ตรวจสอบและทดสอบ ได้แก่

2.1.4.1 นายอภิชา จันผากุลเชษฐ กม. (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด ตำบลละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.4.2 นางสาวสุริโย สามเณร กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด ตำบลละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.4.3 นางสาวจรรยารัตน์ สันทนา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดก้านเหลือง ตำบลก้านเหลือง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.4.4 พระเสรี สวัสดิ์เชื้อ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) เจ้าอาวาส วัดหนองควนาราม บ้านหนองคู ตำบลหนองคู อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบและแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้กรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.1.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนใน โรงเรียนบ้านช่อผกา ตำบลช่อผกา อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาคุณภาพ ของเครื่องมือ

2.1.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 227) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9763 ซึ่งผ่านเกณฑ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

2.1.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามันธ์ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด แจ้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อ ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งไปยัง โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อแจกจ่ายไปยังกลุ่มตัวอย่างและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยดำเนินการรับ แบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาจัดทำและวิเคราะห์ ข้อมูล

5. จากการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 587 ฉบับได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 587 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

6. ผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยภายในโรงเรียน ผู้วิจัยได้แจ้งหลักการและเหตุผล กำหนดวัน เวลา สถานที่ พร้อมแนบเอกสารการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญประชุมในครั้งนั้น จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ครบแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการในการจัดทำข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. คัดแยกแบบสอบถามตามประเภทของผู้ตอบ
3. กรอกรหัสแบบสอบถาม
4. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงใน

กระดาษจนครบแบบสอบถามทุกฉบับ

5. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percent) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ
2. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
3. ข้อเสนอแนะปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย
4. ข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่มย่อย รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย
5. เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2. การประชุมกลุ่มย่อย การจัดทำข้อมูลการประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยจะดำเนินการ โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย นำสู่การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดเนื้อหาเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบ คำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถาม

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนเต็ม}}$$

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูล

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buri Ram Rajabhat University

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาศัญญาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย
1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ค่าสถิติจากข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและสถานภาพ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตาราง

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน

โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 8 ด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับความคิดเห็น โดยรวมทุกด้านทั้งรายด้านและรายข้อ

ตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย นำมาตีความสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์ความคิดเห็น แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและสถานภาพ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน รายละเอียดดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (N = 587)	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้บริหาร	3	1.00
ครู	24	4.00
ผู้ปกครอง	280	47.70
นักเรียน	280	47.70

จากตาราง 4.1 พบว่า สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีสถานภาพเป็นผู้บริหาร จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.00) มีสถานภาพเป็นครู จำนวน 24 คน (ร้อยละ 4.00) มีสถานภาพเป็นผู้ปกครอง จำนวน 280 คน (ร้อยละ 47.70) และเป็นนักเรียนที่ จำนวน 280 คน (ร้อยละ 47.70)

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อปัญหา
คุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอน้ำ
จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 8 ด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับความคิดเห็น
โดยรวมทุกด้าน รายด้านและรายข้อ ดังรายละเอียด ในตาราง 4.2 - 4.11

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและ
นักเรียนที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ
ของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาวอำเภอน้ำ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับที่
1. ด้านความขยัน	3.78	1.06	มาก	5
2. ด้านความประหยัด	3.84	0.86	มาก	3
3. ด้านความซื่อสัตย์	3.74	0.83	มาก	6
4. ด้านความมีวินัย	4.01	1.56	มาก	1
5. ด้านความสุภาพ	3.85	0.84	มาก	2
6. ด้านความสะอาด	3.83	0.83	มาก	4
7. ด้านความสามัคคี	3.49	0.76	ปานกลาง	7
8. ด้านความมีน้ำใจ	3.27	0.91	ปานกลาง	8
เฉลี่ยรวม	3.80	0.95	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหา
คุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอน้ำ
จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่ามึระดับของปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่
ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 4.01$) ด้านความสุภาพ ($\bar{X} = 3.85$) และด้านความประหยัด ($\bar{X} = 3.84$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 1 ด้านความซื่อ

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับที่
1. นักเรียนไม่มีความตั้งใจและจริงจังในการทำงาน	3.80	0.83	มาก	5
2. นักเรียนขาดความมุ่งมั่นที่อดทนต่อปัญหาและอุปสรรค	3.90	0.79	มาก	2
3. นักเรียนขี้เกียจไม่รับผิดชอบงาน ทำงานไม่เสร็จตามเวลากำหนด	3.86	0.82	มาก	3
4. นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้น เฉื่อยชาในการทำงานอย่างต่อเนื่อง	3.29	0.81	ปานกลาง	6
5. นักเรียนหลบหลีกงานในกิจกรรมและไม่ให้ความร่วมมือเป็นประจำ	3.91	0.85	มาก	1
6. นักเรียนไม่สนใจช่วยเหลืองานในกิจกรรมที่จัดขึ้น	3.85	0.83	มาก	4
รวม	3.78	1.06	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่า มีระดับของปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ ข้อ 5 นักเรียนหลบหลีกงานในกิจกรรมและไม่ให้ความร่วมมือเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.91$) ข้อ 2 นักเรียนขาดความมุ่งมั่นที่อดทนต่อปัญหาและอุปสรรค ($\bar{X} = 3.90$) และข้อ 3 นักเรียนขี้เกียจไม่รับผิดชอบงาน ทำงาน ไม่เสร็จตามเวลากำหนด ($\bar{X} = 3.86$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดตะลาวด อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 2 ด้านความประหยัด

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับ ที่
7. นักเรียนใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ไม่ค่อยประหยัด	3.90	0.85	มาก	2
8. นักเรียนไม่รู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายตามใจชอบ	3.87	0.83	มาก	3
9. นักเรียนชอบใช้ของแพงเกินความจำเป็น	3.74	0.85	มาก	5
10. นักเรียนไม่เคยทำบัญชีรายรับรายจ่ายส่วนตัว เลย	3.75	0.86	มาก	4
11. นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไม่รู้คุณค่า และฟุ่มเฟือย	3.98	0.92	มาก	1
12. นักเรียนเปิดใช้น้ำ-ไฟ และไม่สนใจที่จะเปิด- ปิดเป็นเวลาเสมอ	3.74	0.85	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.84	0.86	มาก	

ตาราง 4.4 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาวด อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่ามึระดับของปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ ข้อ 11 นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไม่รู้คุณค่าและฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 3.98$) ข้อ 7 นักเรียนใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ไม่ค่อยประหยัด ($\bar{X} = 3.90$) และข้อ 8 นักเรียนไม่รู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายตามใจชอบ ($\bar{X} = 3.87$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับ ที่
13. นักเรียนไม่ซื่อสัตย์ ไม่ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น	3.95	0.73	มาก	1
14. นักเรียนไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองและ ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย	3.74	0.92	มาก	2
15. นักเรียนแสดงอาการ โกรธเมื่อผู้อื่นกล่าวโทษ ไม่ยอมรับการว่ากล่าวตักเตือนเมื่อตนเองกระทำผิด	3.73	0.82	มาก	3
16. นักเรียนชอบคบ โกง น้อยถนอมคนอื่นด้วยเล่ห์ เหลี่ยมต่าง ๆ เสมอ	3.71	0.80	มาก	5
17. นักเรียนแอบขโมยเอาของคนอื่นมาเป็นของ ตนเองประจำ	3.72	0.87	มาก	4
18. นักเรียนพูด โทษ ทอแหล หลอกลวงให้ร้าย ผู้อื่นเสมอ	3.42	0.81	ปานกลาง	6
เฉลี่ยรวม	3.74	0.83	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่ามึระดับของปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหายุ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ข้อ 13 นักเรียนไม่ซื่อสัตย์ ไม่ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.95$) ข้อ 14 นักเรียนไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองและไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.74$) และข้อ 15 นักเรียนแสดงอาการโกรธเมื่อผู้อื่นกล่าวโทษไม่ยอมรับการว่ากล่าวตักเตือนเมื่อตนเองกระทำผิด ($\bar{X} = 3.73$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 4 ด้านความมีวินัย

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{x}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับ ที่
19. นักเรียนไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของโรงเรียน	3.79	0.81	มาก	2
20. นักเรียนไม่รับผิดชอบงานของตัวเอง อาศัย เพื่อนทำงานให้ทุกครั้ง	3.80	0.80	มาก	1
21. นักเรียนมีนิสัยผัดวันประกันพรุ่ง ไม่สนใจงาน ที่ได้รับมอบหมาย	3.63	0.84	มาก	4
22. นักเรียนชอบแต่งกายผิดกฎระเบียบของ โรงเรียน	3.69	0.85	มาก	3
23. นักเรียนไม่รักษาวินัยต่อตนเองและสังคม ส่วนรวม	3.60	0.82	มาก	5
24. เมื่อครูหรือเพื่อนจัดกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนชอบผัดวันหรือมาสายเสมอ	3.60	0.82	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.01	1.56	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่ามึระดับของปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหายุอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ ข้อ 20 นักเรียนไม่รับผิดชอบงานของตัวเอง อาศัยเพื่อนทำงานให้ทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.80$) ข้อ 19 นักเรียนไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.79$) และข้อ 22 นักเรียนชอบแต่งกายผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.69$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 5 ด้านความสุภาพ

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับ ที่
25. นักเรียนขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงอาการแข็งกระด้าง	3.78	0.82	มาก	4
26. นักเรียนไม่มีสัมมาคารวะ คูหมีน สบหลู่ ครูอาจารย์และคนอื่น	3.46	0.87	ปานกลาง	6
27. นักเรียนชอบแต่งกายไม่เหมาะกับงาน และสถานที่	3.79	0.83	มาก	3
28. นักเรียนเป็นคน โฝงผาง พุดจาหยาบคาย จนเคยชินเป็นนิสัย	3.73	0.89	มาก	5
29. นักเรียนไม่รู้จักกาลเทศะ พุดจาตะคอก คนอื่นประจำ	3.92	2.03	มาก	1
30. เวลาเดินผ่านผู้ใหญ่ นักเรียนแสดงกิริยาอาการ ไม่ให้ความเคารพ	3.80	0.92	มาก	2
เฉลี่ยรวม	3.85	0.84	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่ามึระดับของปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหายุอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ข้อ 29 นักเรียนไม่รู้จักกาลเทศะ พุดจาตะคอกคนอื่นประจำ ($\bar{X} = 3.92$) ข้อ 30 เวลาเดินผ่านผู้ใหญ่ นักเรียนแสดงกิริยาอาการ ไม่ให้ความเคารพ ($\bar{X} = 3.79$) และข้อ 27 นักเรียนชอบแต่งกายไม่เหมาะกับงานและสถานที่ ($\bar{X} = 3.79$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 6 ด้านความสะอาด

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับ ที่
31. นักเรียนไม่รักษาความสะอาดร่างกาย ไม่ใส่ใจ ตัดเล็บมือเล็บเท้า	3.50	0.82	ปานกลาง	4
32. นักเรียนไม่สนใจดูแลรักษาความสะอาดที่อยู่ อาศัยและสภาพแวดล้อม	3.97	0.82	มาก	1
33. นักเรียนชอบทิ้งสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วไม่ดูแล รักษาความสะอาด	3.93	0.84	มาก	2
34. นักเรียนไม่สนใจดูแลเครื่องแต่งกาย ทรงผม เล็บมือเล็บเท้าของตนเอง	3.49	0.85	ปานกลาง	5
35. นักเรียนไม่สนใจในการทำความสะอาด ห้องเรียน โรงเรียนเป็นประจำ	3.63	0.84	มาก	3
36. นักเรียนไม่บำเพ็ญตนให้เป็นประ โยชน์ใน กิจกรรมส่วนรวม	3.50	0.82	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม	3.83	0.83	มาก	

จากตาราง 4.8 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่ามึระดับของปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหายุ่งในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ ข้อ 32 นักเรียนไม่สนใจดูแลรักษาความสะอาดที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.97$) ข้อ 33 นักเรียนชอบทิ้งสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วไม่ดูแลรักษาความสะอาด ($\bar{X} = 3.79$) และข้อ 35 นักเรียนไม่สนใจในการทำความสะอาดห้องเรียน โรงเรียนเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.63$)

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 7 ด้านความสามัคคี

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับ ที่
37. นักเรียนมีนิสัยชอบก่อความวุ่นวายทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น	3.12	0.89	ปานกลาง	4
38. นักเรียนไม่สนใจที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสังคม	3.05	0.86	ปานกลาง	5
39. นักเรียนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง	3.50	0.90	ปานกลาง	1
40. นักเรียนเป็นคน ไม่มีเหตุผล ชอบเอาแต่ใจตัวเอง	3.22	0.83	ปานกลาง	2
41. นักเรียนหลบหลีกงานส่วนรวมเสมอ และไม่คอยร่วมมือกับคนอื่น	3.17	0.83	ปานกลาง	3
42. นักเรียนไม่สนใจมติส่วนรวมและไม่อยากปฏิบัติตาม	3.03	0.87	ปานกลาง	6
เฉลี่ยรวม	3.49	0.76	ปานกลาง	

จากตาราง 4.9 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่า มีระดับของปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ ข้อ 39 นักเรียนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง ($\bar{X} = 3.50$) ข้อ 40 นักเรียนเป็นคนไม่มีเหตุผล ชอบเอาแต่ใจตัวเอง ($\bar{X} = 3.22$) และข้อ 41 นักเรียนหลบหลีกงานส่วนรวมเสมอ และไม่คอยร่วมมือกับคนอื่น ($\bar{X} = 3.17$)

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ

ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย (ระดับของปัญหา)	อันดับ ที่
43. นักเรียนไม่สนใจที่จะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่รู้จักแบ่งปันคนอื่น	3.41	0.99	ปานกลาง	1
44. นักเรียนไม่มีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนและคนใกล้ชิด	3.34	0.90	ปานกลาง	3
45. นักเรียนเป็นคนเห็นแก่ตัวไม่มีจิตอาสาช่วยเหลืองานต่อส่วนรวม	3.13	0.89	ปานกลาง	5
46. นักเรียนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นและไม่ให้คำปรึกษาแก่คนอื่น	3.40	0.88	ปานกลาง	2
47. นักเรียนชอบขำเติมเมื่อคนอื่นได้รับความทุกข์	3.25	0.89	ปานกลาง	4
48. นักเรียนมีความอิจฉาริษยาเมื่อคนอื่นประสบความสำเร็จ	3.11	0.91	ปานกลาง	6
เฉลี่ยรวม	3.27	0.91	ปานกลาง	

จากตาราง 4.10 พบว่า พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่า มีระดับของปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 43 นักเรียนไม่สนใจที่จะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่รู้จักแบ่งปันคนอื่น ($\bar{X} = 3.41$) ข้อ 46 นักเรียนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นและไม่ให้คำปรึกษาแก่คนอื่น ($\bar{X} = 3.40$) และข้อ 44 นักเรียนไม่มีจิตใจโอบอ้อมอารี ต่อเพื่อนและคนใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.34$)

ตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา และการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย รายละเอียด ดังตาราง 4.11 ดังนี้

ตาราง 4.11 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรม พื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ด้านที่	ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
1. ความ ขยัน	1. ผู้ปกครองนักเรียนควรเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานของตนเอง โดยสร้างแรงจูงใจ ชี้ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะ ได้จากการมีความขยัน ความเพียรและผลที่จะเกิดกับชีวิตของตนเองในอนาคต โดยอาจยกตัวอย่างบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและบุคคลในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเนื่องจากการมีความขยัน อดทน	57.69
	2. โรงเรียนและครูควรมีมาตรการในการลงโทษหรือส่งเสริมนักเรียน ให้นักเรียนมุ่งมั่นพยายามตั้งใจเรียน โดยปลูกฝังระเบียบวินัย และการรักตนเอง รักในอนาคตของตนเอง โดยวิธีการดังกล่าวควรมีความ ละมุนละม่อม	21.15
	3. โรงเรียนอาจต้องดำเนินการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียนทั้ง โรงเรียน โดยอาจมีการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี มีความขยัน ความรับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ถูกต้อง เหมาะสม	21.15

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
2. ความ ประหยัด	1. โรงเรียน ครูและครูประจำชั้นควรจัดกิจกรรมหรือ โครงการส่งเสริม การออมทรัพย์ในโรงเรียน โดยมอบหมายให้ครูประจำชั้นเรียนดำเนินการ ในห้องเรียนฝึกการออมทรัพย์ โดยมีสมุดบันทึกการออมทรัพย์เป็น รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน โดยประสานงานกับธนาคาร ใกล้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมการออมเงิน ของนักเรียน เช่น ทุกวันศุกร์ เจ้าหน้าที่ธนาคารจะเข้ามาเก็บเงินออมทรัพย์ ของนักเรียนแต่ละคนเข้าไปฝากไว้ที่ธนาคาร	86.53
	2. ผู้ปกครองนักเรียนควรปลูกฝังลักษณะนิสัยการรู้จักประหยัดคอดออม การเห็นคุณค่าของสิ่งของ ให้แก่นักเรียน ตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้สอดคล้อง กับนโยบายของโรงเรียน	13.46
3. ความ ซื่อสัตย์	1. โรงเรียนควรดำเนินการจัดทำสมุดบันทึกความดีและควรมีการมอบ เกียรติบัตรให้แก่นักเรียนที่มีความซื่อสัตย์เมื่อสิ้นภาคเรียนสิ้นปีการศึกษา หรือให้โอกาสที่โรงเรียนจัดกิจกรรมสำคัญภายใน โรงเรียน	71.15
	2. ครูและผู้ปกครองนักเรียนควรประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่นักเรียน	15.38
	3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความ ซื่อสัตย์ให้แก่นักเรียน อาจจะดำเนินการทุกภาคเรียนหรือทุกปีการศึกษา	13.46
4. ความมี วินัย	1. โรงเรียน ครูและครูประจำชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมี ระเบียบวินัยให้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	76.92
	2. ผู้ปกครองนักเรียนควรช่วยส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่นุร หลานของตนเองอย่างจริงจัง สม่ำเสมอ	23.07

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
5. ความ สุขภาพ	1. โรงเรียนควรจัด โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มี กิริยา มารยาทที่เรียบร้อยดีงาม ตามแบบอย่างของวัฒนธรรมไทย เช่น การ ประกวดมารยาทงามของนักเรียนแต่ละระดับชั้น การอบรมมารยาทไทย ให้แก่ นักเรียน โดยมีกรมอบรางวัลและเกียรติบัตรให้แก่ผู้ชนะการ ประกวดหรือผู้เข้าร่วม โครงการ เป็นต้น	71.15
	2. ครูและผู้ปกครองนักเรียนควรเป็นแบบอย่างในด้านการประพฤติปฏิบัติ ตนตามระเบียบแบบแผนของวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม นักเรียนจะ ได้เห็น ตัวอย่าง ได้อย่างชัดเจน เกิดศรัทธา ซึ่งจะส่งผลให้การปลูกฝังด้านมารยาท มีความชัดเจนและ ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนด้วยดี	28.84
6. ความ สะอาด	1. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด เริ่ม จากรักษาความสะอาดตนเอง บ้าน และ โรงเรียนตามลำดับ เช่น จัด กิจกรรมแปรงฟันทุกวันหลังอาหารกลางวัน จัดกิจกรรมประกวด ห้องเรียนสะอาดและบริเวณรับผิดชอบในโรงเรียนงามตา และมอบ รางวัลให้แก่ นักเรียนหรือห้องเรียนที่ชนะการประกวด	82.69
	2. ผู้ปกครองนักเรียนควรปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดให้แก่บุตรหลาน เช่น การทำความสะอาดบริเวณบ้าน ห้องนอน โดยต้องดูแลอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ	17.30
7. ความ สามัคคี	1. โรงเรียนควรจัด โครงการที่ส่งเสริมความรัก ความสมัครสมานสามัคคี ให้แก่ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่นกิจกรรมกีฬาภายใน โรงเรียน กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ เป็นต้น	40.38
	2. โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยใน โรงเรียน เพื่อเป็นการ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ความสามัคคีในหมู่คณะ	32.6
	3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก โรงเรียน เพื่อ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ใหม่ ๆ และมี โอกาสสร้างความคุ้นเคยกับ เพื่อนมากยิ่งขึ้น	26.92

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
8. ความมีน้ำใจ	1. โรงเรียน ผู้ปกครองและครู ควรปลูกจิตสำนึกในการมีน้ำใจ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น การร่วมทำบุญวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางราชการกำหนด เป็นต้น	61.53
	2. โรงเรียนควรมีแนวทางในการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีน้ำใจอย่างชัดเจน โดยอาจยกตัวอย่างนักเรียนที่มีคุณธรรมด้านนี้ ให้แก่เพื่อน ๆ รับรู้และ ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง โดยอาจมอบเกียรติบัตรหรือชมเชยหน้าเสาธง เป็นต้น	38.46

จากตาราง 4.11 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านความขยัน ผู้ปกครองนักเรียนควรเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานของตนเอง โดยสร้างแรงจูงใจ ซึ่งให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะ ได้จากการมีความขยัน ความเพียรและผลที่จะเกิดกับชีวิตของตนเองในอนาคต โดยอาจยกตัวอย่างบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด บุคคลในชุมชน ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเนื่องจากการมีความขยัน อดทน

2. ด้านความประหยัด โรงเรียน ครูและครูประจำชั้นควรจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมการออมทรัพย์ในโรงเรียน โดยอาจมอบหมายให้ครูประจำชั้นเรียนดำเนินการ ในห้องเรียน ฝึกการออมทรัพย์ โดยมีสมุดบันทึกการออมทรัพย์เป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน โดยประสานงานกับธนาคารใกล้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมการออมเงินของนักเรียน เช่น ทุกวันศุกร์ เจ้าหน้าที่ธนาคารจะเข้ามาเก็บเงินออมทรัพย์ของนักเรียนแต่ละคน เข้าไปฝากไว้ที่ธนาคาร

3. ด้านความซื่อสัตย์ โรงเรียนควรดำเนินการจัดทำสมุดบันทึกความดีและควรมีการมอบเกียรติบัตรให้แก่เด็กที่มีความซื่อสัตย์เมื่อสิ้นภาคเรียน สิ้นปีการศึกษาหรือให้โอกาสที่โรงเรียนจัดกิจกรรมสำคัญภายในโรงเรียน

4. ด้านความมีวินัย โรงเรียน ครูและครูประจำชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็กเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5. ด้านความสุภาพ โรงเรียนควรจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีกิริยา มารยาทที่เรียบร้อยดีงาม ตามแบบอย่างของวัฒนธรรมไทย เช่น การประกวดมารยาทงามของนักเรียนแต่ละระดับชั้น การอบรมมารยาทไทยให้แก่ นักเรียน โดยมีกามอบรางวัลและเกียรติบัตรให้แก่ผู้ชนะการประกวดหรือผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น

6. ด้านความสะอาด โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด เริ่มจากรักษาความสะอาดตนเอง บ้าน และ โรงเรียนตามลำดับ เช่น จัดกิจกรรมแปรงฟันทุกวัน หลังอาหารกลางวัน จัดกิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาดและบริเวณรับผิดชอบในโรงเรียน และมอบรางวัลให้แก่ นักเรียนหรือห้องเรียนที่ชนะการประกวด

7. ด้านความสามัคคี โรงเรียนควรจัด โครงการที่ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีสามัคคีให้แก่ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมกีฬาภายใน โรงเรียน กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ เป็นต้น

8. ด้านความมีน้ำใจ โรงเรียน ผู้ปกครองและครู ควรปลูกจิตสำนึกในการมีน้ำใจ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น การร่วมทำบุญวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางราชการกำหนด เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย

จากการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดการประชุม เมื่อวันศุกร์ ที่ 7 เดือน กันยายน พ.ศ. 2555 เวลา 13.30 -15.40 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนวัดละลวด จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนวัดละลวด จำนวน 3 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน และนักเรียนจำนวน 2 คน ผลการประชุมกลุ่มย่อยครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนหลากหลายด้าน โดยทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงไว้หลากหลายด้านด้วยกัน ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

ปัญหาที่โรงเรียนกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ประกอบด้วย

1. ด้านความขยัน

ปัญหาเกิดจากนักเรียน ไม่รับผิดชอบในการเรียนหนังสือ ขาดเรียนบ่อย ไม่ส่งงานตามที่ครูกำหนดให้ส่ง เอาเปรียบเพื่อน ไม่ช่วยเพื่อนร่วมห้องทำความสะอาดบริเวณ มาโรงเรียนสาย ทั้งยังหนีเรียน เวลาเรียนไม่ตั้งใจเรียนและยังเล่นในห้องเรียนในเวลาเรียนด้วย

แนวทางแก้ไข จากการประชุมกลุ่มย่อยด้านปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ปกครองได้เสนอแนวคิดที่ว่า โรงเรียนควรมีมาตรการเอาจริงเอาจังในการลด ละ เลิก พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ดังกล่าวของนักเรียน โดยแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรม ของนักเรียนให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้นำชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ เพื่อช่วยตักเตือนและเป็นหูเป็นตาดูแลพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งน่าจะเป็นกรอบในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนได้มากขึ้น ในการนี้ ผู้ปกครองนักเรียน ได้เสนอเพิ่มเติมว่า ครูประจำชั้นหรือครูผู้สอนทุกคน ควรเอาใจใส่นักเรียนให้มากกว่านี้หมั่นสังเกต พฤติกรรมนักเรียน บันทึกพฤติกรรมนักเรียนในที่ปรึกษาไว้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสู่การนำ ปัญหาดังกล่าววางแผนเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยทางโรงเรียน อาจจะมีการจัด โครงการ เข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนทุกคนในโรงเรียน หรือ จัดกิจกรรมพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งให้กับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาดังกล่าวเพื่อละลายพฤติกรรมอัน ไม่เหมาะสมของนักเรียน

2. ด้านความประหยัด

ปัญหาที่พบในด้านความประหยัด คือ นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้สิ่งของฟุ่มเฟือย เกินฐานะและเกินความจำเป็น เช่น การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ การไม่ดูแลหรือรักษาของส่วนรวม การใช้เครื่องประดับ การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย เช่น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ มักจะไม่ห่อข้าวมาทานที่โรงเรียน โดยทางโรงเรียนจัดทำอาหารกลางวันเฉพาะกับข้าวให้ทุกวัน แต่นักเรียนจะซื้ออาหารรับประทานเป็นส่วนใหญ่ การใช้สิ่งของส่วนรวมในห้องเรียน นักเรียน ไม่ดูแลรักษาไม่หวงแหนทรัพย์สินของโรงเรียน

แนวทางแก้ไข ผู้เข้าร่วมประชุม เห็นว่า โรงเรียน ครู ครูประจำชั้นและผู้ปกครอง ควรปลูกฝังคุณธรรมด้านความประหยัด ซึ่งให้เห็นคุณค่าของทุกสรรพสิ่งในโลกนี้ตั้งแต่เด็กนักเรียน ยังมีอายุเยาว์ โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนเห็น เพื่อเป็นการปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม ให้นักเรียนเห็นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับคำสั่งสอน ซึ่งน่าจะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านนี้ได้

3. ด้านความซื่อสัตย์

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ นักเรียนขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เพื่อนร่วมชั้นเรียน ครู และผู้ปกครอง เช่น การทำการบ้าน การทำงานกลุ่ม นักเรียนมักจะลอกงานจากเพื่อนเพื่อมาส่งครู และปัญหาที่พบอีกประเด็นคือ ปัญหาการลักขโมยในโรงเรียน ซึ่งสิ่งของที่สูญหายบ่อยที่สุด คือ เงินและ โทรศัพท์มือถือ และอีกให้ข้อมูลว่า การตอบคำถามและให้ข้อมูลผู้ปกครองในบางเรื่อง เช่น ผู้ปกครองถามว่า “วันนี้มีการบ้านไหม ?” นักเรียนมักจะบอกว่า “ไม่มี” หรือ “มี” แต่ว่า

“ทำที่โรงเรียน ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว” ซึ่งบ่อยครั้ง นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาลักษณะนี้ จะไม่มีการบ้านหรือมีงานมาส่งครูประจำวิชา พฤติกรรมดังกล่าวกลายเป็นพฤติกรรมที่ติดตัวนักเรียนอย่างถาวรไม่สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้ บางคนต้องหยุดเรียนระหว่างภาคเรียน เนื่องจากไม่มีกำลังใจในการเรียน เนื่องจากผลการเรียนมีปัญหา ไม่อยากจะทำหรือปรับปรุงตนเอง

แนวทางการแก้ไข ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เสนอแนะว่า โรงเรียนควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการปลูกฝังระเบียบวินัยด้านความซื่อสัตย์ เช่น การจัด โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ การยกย่องหรือยกตัวอย่างนักเรียนที่มีคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์ ดีเด่น สามารถนำเป็นแบบอย่างให้แก่ นักเรียนใน โรงเรียนต่อที่สาธารณชน เพื่อให้ นักเรียนคนอื่น มีแรงจูงใจและเห็นตัวอย่างที่ดีในการทำ ความดี ครูอาจกำหนดบทลงโทษสำหรับนักเรียนที่ขาดความซื่อสัตย์ ตามความเหมาะสม และอีกผู้ปกครองควรศึกษาพฤติกรรมของบุตรหลานตนเองอย่างละเอียด สม่ำเสมอ ควรมีการประสานงานกับครูหรือครูประจำชั้นที่โรงเรียน ในเรื่องการเรียน และพฤติกรรมนักเรียนในปกครองตนเองบ้างเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว

4. ด้านความมีวินัย

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ นักเรียนขาดความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและคนอื่น เช่น งานที่โรงเรียนหรือครูมอบหมายให้ทำและส่งนักเรียนจะผลัดวันประกันพรุ่งไม่ใส่ใจงานจนกระทั่งไม่มีงานส่งครูพอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนภาระความรับผิดชอบที่บ้านที่ผู้ปกครองมอบหมายให้ช่วยเหลือบ้างนักเรียนบางคนก็สามารถช่วยผ่อนภาระผู้ปกครองได้ดีแต่ก็มีนักเรียนบางคนที่ไม่สามารถช่วยผ่อนแรงผู้ปกครองได้โดยนักเรียนจะอ้างว่ามีงาน มีรายงาน มีโครงการที่จะต้องไปทำที่บ้านของเพื่อน บางคนก็กลับบ้านดึก

แนวทางการแก้ไข ผู้ร่วมประชุมส่วนเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเข้มงวดเรื่องการส่งงานของนักเรียนหากไม่ส่งบ่อย ๆ ครึ่งควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบข้อมูล อีกทางหนึ่งโรงเรียนก็ต้องมีมาตรการที่จะลดละเลิกพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยเด็ดขาดซึ่งสามารถประสานข้อมูล ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนได้

5. ด้านความสุภาพ

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ นักเรียนหย่อนระเบียบวินัยด้านมารยาทไทย สังเกตได้จากการใช้คำพูดกับผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูอาจารย์และเพื่อน ๆ เป็นวาจา ไม่มีหางเสียง พูดแบบเป็นกันเอง ไม่รู้จักกาลเทศะ และอีกพบว่ามารยาทการเดินทางผ่านผู้ใหญ่ การไหว้ ก็เป็นปัญหาเช่นเดียวกัน ทำให้นักเรียนขาดเสน่ห์ของความเป็นนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียนกำหนด และกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

แนวทางการแก้ไข ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่า ทั้งโรงเรียนและบ้านควรประสานความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณลักษณะด้านนี้ให้แก่ นักเรียนอย่างจริงจัง

และเสนอเพิ่มเติมว่าผู้ปกครองของนักเรียนก็ต้องดูแล และเป็นแบบอย่างให้แก่ นักเรียนอย่าง สม่าเสมอ ค่อนข้าง ส่วนทางโรงเรียนก็ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทย ความมีมารยาทที่ ดีงามของนักเรียน ซึ่งให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการเป็นผู้มีมารยาท

6. ด้านความสะอาด

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ บริเวณโรงเรียนสกปรก โดยเฉพาะบริเวณห้องน้ำ ห้องสุขา ซึ่งมักจะมียุงเห็บหมัดเกิดขึ้นเป็นประจำ และสภาพทั่วไปของบริเวณ โรงเรียนจะสกปรกในช่วงเวลา บ่าย มีเศษอาหาร เศษขยะค่อนข้างเยอะ อีกทั้งความสะอาดด้านร่างกายของนักเรียนซึ่งนักเรียน ส่วนใหญ่ไม่ค่อยดูแลรักษาความสะอาดร่างกายของตนเอง สังเกตได้จากการไว้ทรงผม การไว้เล็บ ยาว ทาเล็บ นักเรียนชายบางคนเจาะหู เป็นต้น

แนวทางการแก้ไข ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการ รักษาความสะอาด เริ่มจากรักษาความสะอาดตนเอง บ้าน และ โรงเรียนตามลำดับ รวมทั้ง ผู้ปกครองนักเรียนควรปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดให้แก่บุตรหลาน เช่น การทำความสะอาดบริเวณ บ้าน ห้องนอน โดยต้องดูแลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

7. ด้านความสามัคคี

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ นักเรียนส่วนใหญ่จะขาดความสามัคคีกันในหมู่เพื่อนพ้อง ซึ่งพบข้อมูลได้จากนักเรียนมักจะปัญหากับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและเพื่อน ๆ ใน โรงเรียนค่อนข้าง บ่อยครั้ง

แนวทางการแก้ไข ผู้ร่วมประชุมเห็นว่า โรงเรียนควรจัด โครงการที่ส่งเสริมความรัก ความสมัครสมานสามัคคีให้แก่ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่นกิจกรรมกีฬาภายใน โรงเรียน กิจกรรม เข้าค่ายธรรมะ เป็นต้น อีกทั้งโรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยใน โรงเรียนเพื่อเป็นการ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ความสามัคคีในหมู่คณะ

8. ด้านความมีน้ำใจ

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ นักเรียนยังขาดคุณธรรมด้านนี้มาก สังเกตจากพฤติกรรมที่ แสดงออก เช่น การมีจิตอาสาช่วยคุณครูถือของ ถ้าคุณครูไม่บอกนักเรียนก็จะไม่ใส่ใจ หรือการมี น้ำใจระหว่างเพื่อนด้วยกันเอง ก็ถือว่านักเรียนยังมีให้กันน้อย ขาดการแบ่งปันและการเอาใจเขามา ใส่ใจเรา

แนวทางการแก้ไข ผู้ร่วมประชุมเห็นว่า โรงเรียน ผู้ปกครองและครู ควรปลูกจิตสำนึก ในการมีน้ำใจ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น การร่วมทำบุญวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางราชการกำหนด เป็นต้น อีกทั้ง เสนอว่า โรงเรียนควรมีแนวทางในการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมี

น้ำใจอย่างชัดเจน โดยอาจยกตัวอย่างนักเรียนที่มีคุณธรรมด้านนี้ ให้แก่เพื่อน ๆ รับรู้และ
 ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง โดยอาจมอบเกียรติบัตรหรือชมเชยหน้าเสาธง เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้น แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8
 ประการของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
 ครู นักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ และการประชุมกลุ่มย่อย
 สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ตามบทบาท
 หน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้ดังนี้

1) ผู้บริหาร โรงเรียน ควรดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย โดยกำหนดนโยบาย วางแผนกลยุทธ์
 แผนการปฏิบัติงานประจำปี โครงการต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษาอย่างชัดเจน โดยมุ่ง
 ปลุกฝังจิตสำนึกที่ดีให้แก่นักเรียน ตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ซึ่งการดำเนินการของกิจกรรมควรมี
 ความต่อเนื่อง สอดคล้องกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

2) ครูผู้สอน ควรเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหา
 หรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งต้องประสานงานกับครูฝ่ายกิจการนักเรียนหรือครูฝ่ายปกครอง เพื่อ
 เชื่อมโยงข้อมูลที่สอดคล้องกัน และเตรียมวางแผนแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียน
 กลุ่มเสี่ยงซึ่งต้องประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนา
 คุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักเรียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

3) นักเรียน ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่กำหนดไว้ โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น
 ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
 ในด้านที่ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติตามระเบียบของ โรงเรียนจนเกิดความเคยชิน สามารถนำไป
 ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้ในอนาคต

4) ผู้ปกครอง ควรมีเวลาในการอบรมและดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างสม่ำเสมอและ
 ต่อเนื่อง ในด้านการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ค้ำจุน รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
 ต่าง ๆ ที่โรงเรียน ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจัดขึ้น เพื่อปลุกฝังให้นักเรียน
 มีทักษะการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และมีคุณภาพ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยจะสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร จำนวน 587 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ครู 26 คน ผู้ปกครอง 280 คน นักเรียน 280 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 587 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ 95 % (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 27 คน นักเรียน 280 คน ผู้ปกครอง 280 คน ส่วนผู้บริหารใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 แบบ ดังนี้

3.1 แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการจะมีคำตอบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งคำถามครอบคลุมปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน ทั้ง 8 ประการ รวมทั้งสิ้น 48 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์

3.2 แนวคำถามในการประชุมกลุ่มย่อย ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ รวม 10 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกจ่ายแบบสอบถามให้โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้แบบสอบถามไปทั้งสิ้น 587 ฉบับ โดยไปรับแบบสอบถามคืนที่โรงเรียนและดำเนินการติดตามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 587 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 จึงนำมาประมวลผล

4.2 ดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย ในหัวข้อ “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์” ในวันศุกร์ที่ 7 เดือน กันยายน พ.ศ. 2555 เวลา 13.30 -15.40 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน ครู 3 คน ผู้ปกครอง 3 คน และนักเรียน 2 คน จากนั้นเริ่มกรีนนำจากหัวข้อของการประชุมที่กำหนดไว้ โดยมีผู้คอยช่วยจดบันทึกข้อมูลของแต่ละคนไว้ เพื่อใช้ในการสรุปผลการประชุมครั้งนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ผลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและสถานภาพ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หากำร้อยละ

5.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับความคิดเห็น โดยรวมทุกด้าน รายด้านและรายข้อ

5.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และหากำร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่บันทึกไว้ และใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น นำมาตีความสรุปร่างข้อสรุปแล้วแจกแจงความถี่ หากำร้อยละ เสนอข้อมูลประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 587 คน เมื่อจำแนกตามเพศและสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเพศชาย ครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาคือเพศชาย ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย รองลงมาคือเพศหญิง นักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาเป็นเพศชาย

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมเห็นว่ามีระดับของปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านความมีวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนปัญหาด้านความมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.27$)

3. ผลการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

3.1) ผู้บริหาร โรงเรียน ไม่มีการกำหนดนโยบายหรือแผนงานบริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม จึงส่งผลให้นักเรียนไม่มีคุณธรรมที่พึงประสงค์ ครูมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหาร สถานศึกษา ชุมชน เป็นต้น

3.2) ครูผู้สอน ไม่มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนานักเรียนทั้งด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงาน โดยครูมักจะเน้นการพัฒนาความรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถแข่งขันทักษะวิชาการกับโรงเรียนอื่น ๆ ได้ทำให้ละเลยการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

3.3) นักเรียน ไม่ได้ปฏิบัติตามตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้ โดยไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน นักเรียนไม่มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนจนเกิดความเคยชิน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้ในอนาคต

3.4) ผู้ปกครอง ไม่มีเวลาในการอบรมและดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องในด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ที่โรงเรียน ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจัดขึ้น เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และมีคุณภาพ

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนวัดละสลว อำเภอลำสนธิ จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดละสลว อำเภอลำสนธิ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนวัดละสลว อำเภอลำสนธิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเห็นว่ามีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ได้ใกล้ชิดกับนักเรียนรู้ความเป็นมาเป็นไป นักเรียนละเลยหน้าที่ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เช่น ไม่ทำการบ้าน ไม่รับผิดชอบบริเวณที่ได้รับมอบหมายชอบเอาเปรียบเพื่อนซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550: 54) ที่ได้ประกาศนโยบายโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกในคุณค่าของเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดี มีสุข กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการสำหรับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษา ครู พ่อแม่ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะจัดการศึกษาและปลูกฝังอบรมคุณธรรม จริยธรรมใน ด้านความขยัน ได้แก่นักเรียนมีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงาน

อย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร ผู้งานมีความพยายาม ไม่ทอดทิ้ง กล้าเผชิญอุปสรรค
 รักรงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง ด้านความประหยัด ได้แก่ การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่าง
 เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตนคิด ก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของ
 อย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ ด้านความซื่อสัตย์
 ได้แก่ ความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกสำ
 เอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่นหักคด โกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่
 และถูกต้อง ด้าน ความมีวินัย ได้แก่ การปฏิบัติตามอยู่ในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา
 สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบ
 แผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม ด้านความสุภาพ ได้แก่
 ความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง
 หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้ง โดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรม
 ไทย ด้าน ความสะอาด หมายถึง การรักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตาม
 สุขลักษณะ ผีคนจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ
 และสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ด้านความ
 สามัคคี หมายถึง การเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อคนทั้งในฐานะผู้นำ
 และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถ
 แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลาย
 ทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์
 ด้านความมีน้ำใจ ได้แก่ การเป็นผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุข
 ส่วนตน เพื่อทำประ โยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความ
 เดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือ
 ปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน จากเหตุผลดังกล่าว
 จึงทำให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขานี จังหวัดบุรีรัมย์
 มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียน
 วัดละลวด อำเภอขานี จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน
 โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขานี จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

2.1 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขานี

จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ
 ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขานี จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความขยัน มากที่สุด คือ ผู้ปกครอง

นักเรียนควรเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานของตนเอง โดยสร้างแรงจูงใจ ชี้ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้จากการมีความขยัน ความเพียรและผลที่จะเกิดกับชีวิตของตนเองในอนาคต โดยอาจยกตัวอย่างบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด บุคคลในชุมชน ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากการมีความขยันอดทน เพราะบุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน ได้ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียร ดังคำคมที่ว่า “ไม่มีความขยันในหมู่คนขยัน” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัยด้านสุภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรม ด้านขยัน อยู่ในระดับมาก

2.2 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง

จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความประหยัด มากที่สุด คือ โรงเรียน ครูและครูประจำชั้นควรจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมการออมทรัพย์ในโรงเรียน โดยอาจมอบหมายให้ครูประจำชั้นเรียนดำเนินการในห้องเรียนฝึกการออมทรัพย์ โดยมีสมุดบันทึกการออมทรัพย์เป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน โดยประสานงานกับธนาคารใกล้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมใน โครงการส่งเสริมการออมเงินของนักเรียน เช่น ทุกวันศุกร์ เจ้าหน้าที่ธนาคารจะเข้ามาเก็บเงินออมทรัพย์ของนักเรียนแต่ละคนเข้าไปฝาก ไว้ที่ธนาคาร เพราะผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้คิดก่อนซื้อ เก็บออม ใช้ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบุญบริจาค รวยง่าย-รายจ่าย-รายออม ของตนเองอยู่เสมอสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัยด้านสุภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านประหยัด อยู่ในระดับมาก

2.3 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง

จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดตะลาว อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความซื่อสัตย์ มากที่สุด คือ

โรงเรียนควรดำเนินการจัดทำสมุดบันทึกความดีและควรมีการมอบเกียรติบัตรให้แก่นักเรียนที่มีความซื่อสัตย์เมื่อสิ้นภาคเรียน สิ้นปีการศึกษาหรือให้โอกาสที่โรงเรียนจัดกิจกรรมสำคัญภายในโรงเรียน เพราะผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ไม่ใช่เล่นๆ เหลี่ยม คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551: 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัย ด้านสุขภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก

2.4 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ

จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความมีวินัย มากที่สุด คือ โรงเรียนครูและครูประจำชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพราะผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคม และประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัย ด้านสุขภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านมีวินัย อยู่ในระดับมาก

2.5 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ

จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความสุภาพ มากที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีกิริยา มารยาทที่เรียบร้อยดีงาม ตามแบบอย่างของวัฒนธรรมไทย เช่น การประกวดมารยาทงามของนักเรียนแต่ละระดับชั้น การอบรมมารยาทไทยให้แก่ นักเรียน โดยมีกามอบรางวัลและเกียรติบัตรให้แก่ผู้ชนะการประกวด หรือผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น เพราะผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจา และท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง

เป็นผู้ที่มีมารยาท วางคนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความ คิดเห็นด้านซน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัย ด้านสุขภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรม ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก

2.6 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของ นักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความสะอาด มากที่สุด คือ โรงเรียนควร จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด เริ่มจากรักษาความสะอาดตนเอง บ้าน และ โรงเรียนตามลำดับ เช่น จัดกิจกรรมแปรงฟันทุกวันหลังอาหารกลางวัน จัดกิจกรรมประกวด ห้องเรียนสะอาดและบริเวณรับผิดชอบในโรงเรียน งามตา และมอบรางวัลให้แก่นักเรียนหรือ ห้องเรียนที่ชนะการประกวด เพราะผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความ คิดเห็นด้านซน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัย ด้านสุขภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรม ด้านสะอาด อยู่ในระดับมาก

2.7 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี้ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความสามัคคี มากที่สุด คือ โรงเรียน ควรจัด โครงการที่ส่งเสริมความรัก ความสมัครสมานสามัคคีให้แก่เรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมกีฬาภายในโรงเรียน กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ เป็นต้น เพราะผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความ ขัดแย้ง ได้ เป็นผู้มิเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ

พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็น ด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัย ด้านสุขภาพด้านสะอาด ด้านสามัคคี ด้านมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านสามัคคี อยู่ในระดับมาก

2.8 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ

จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความมีน้ำใจ มากที่สุด คือ โรงเรียน ผู้ปกครองและครู ควรปลูกจิตสำนึกในการมีน้ำใจ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น การร่วมทำบุญวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัด กิจกรรมวันสำคัญทางราชการกำหนด เป็นต้น เพราะผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจเห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือ สังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงาม ให้เกิดขึ้นในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64-65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี หลังเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรมปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ ด้านมีวินัย ด้านสุขภาพ ด้านสะอาด ด้านสามัคคีด้านมีน้ำใจ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านมีน้ำใจ อยู่ในระดับมาก

3. ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ในหัวข้อ “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม พื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์” โดยสรุปผลการอภิปราย ดังนี้

1) ผู้บริหาร โรงเรียน ควรดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย โดยกำหนดนโยบาย วางแผนกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติงานประจำปี โครงการต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษาอย่างชัดเจน โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้แก่ นักเรียน ตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ซึ่งการดำเนินการของกิจกรรม ควรมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

2) ครูผู้สอน ควรเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหา หรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งต้องประสานงานกับครูฝ่ายกิจการนักเรียนหรือครูฝ่ายปกครอง

เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลที่สอดคล้องกัน และเตรียมวางแผนแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียน กลุ่มเสี่ยง ซึ่งต้องประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3) นักเรียน ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้ โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่จัด ขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในด้านที่ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนจนเกิดความเคยชินสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้ในอนาคต

4) ผู้ปกครอง ควรมีเวลาในการอบรมและดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง ในด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่พึงงาม รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในกิจกรรม ต่าง ๆ ที่โรงเรียน ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจัดขึ้นเพื่อปลูกฝังให้นักเรียน มีทักษะการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสามารถสรุปความคิดเห็นจากการวิเคราะห์ ข้อมูล รวมทั้งข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากแบบสอบถามปลายเปิด ตลอดจนวิเคราะห์ จากการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นปัญหาและปัจจัยสำคัญหลายด้านที่มีผลต่อ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาจากตัวนักเรียน โรงเรียน ครู ผู้ปกครองและสภาวะการเปลี่ยนแปลง ของสังคมไทยในปัจจุบัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา จึงควรเอาใจใส่ ในการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของนักเรียน อีกทั้งต้องเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ปลูกฝังคุณธรรมอันพึง ประสงค์ให้แก่นักเรียนตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

1.2 ผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายด้านการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักเรียน ควรประสานงานการทำงานกันอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ทั้งโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงสถาบันที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทุกฝ่ายควรประสานข้อมูล

ปัญหาและแนวทางการพัฒนานักเรียนอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมให้แก่เด็กเรียนอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ คือ แบบสอบถามและการประชุมกลุ่มย่อย หากมีการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลการวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมและเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของปัญหาในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2541). แนวคิดการประกันคุณภาพครู. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสุขภาพจิต. กระทรวงสาธารณสุข. (2543). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติด
ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการ
จัดการ. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550) คุณธรรม 8 ประการ การวิจัยคุณธรรม การดำเนินชีวิตตามหลัก
เศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย. ประกาศ
นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
- กรมสามัญศึกษา. (2541). คู่มือการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2550). 8 คุณธรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง, สำนักงาน. (2545). แนวทางการจัดกิจกรรมในโรงเรียน
ประถมศึกษา. อ่างทอง สำนักงานฯ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). พัฒนาคุณธรรมผู้เรียนครบวงจร..เส้นทางที่ต้องก้าวเดิน:
บทความสืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2554. จาก [http:// www.kriengsak.com](http://www.kriengsak.com)
- (2550). การพัฒนาการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมในผู้เรียน: สืบค้นเมื่อ
วันที่ 10 ตุลาคม 2554
จาก www.kriengsak.com, [http:// www.kriengsak.com](http://www.kriengsak.com)
- กำแพง จิตตะมาก. (2548). การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง
ประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อ่างทอง. ปริญญาานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ขุนพลน้อย. (2551). ศธ. วางโครงการเชิงกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน.
สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2554. จาก <http://www.dailynewa.co.th>
- คุณ โทจันทร์. (2545). พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์,

- จรววยพร ธรณินทร์. (2550). ความหมายและหลักการของคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม
จรรยาบรรณและธรรมาภิบาล. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2554.
จาก <http://www.charuaypontorranin.com>
- ชินวรณ์ บุญญเกียรติ. (2554) สารจากวันเด็กแห่งชาติปี พ.ศ. 2554.
สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2554. จาก <http://gotoknow.org/blog/chaiwattana01/414877>
- จิติ บุญยศ. (2554). ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย. การฝึกคิดให้จิตสงบ.
สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พ.ย. 2554. จาก <http://dnfe5.nfe.go.th>
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2548). สรุปการประชุมเสวนา : การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิง
คุณภาพสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ตระกูล ดิมังกร. (2549). โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม (จันทร์ประชานุเคราะห์) สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2. รายงานการวิจัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2555
จาก <http://rbr2.net/book/ta.do>
- ทองสุข มันทาท และคณะ. (2550). แนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนในสถานศึกษาเอกชน เขตตรวจราชการที่ 13. ศึกษาแนวทางในการสร้าง
เสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาเอกชน เขตตรวจราชการที่ 13
ประจำปีงบประมาณ 2550. รายงานการวิจัย. สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจ
ราชการที่ 8.
- ธีรพล ทองเพชร และคณะ. (2551). การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ
ของนักเรียนนักศึกษา. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี. รายงานการวิจัย.
- นิตยสารคอนบอสโก. (2554). ความรอบคอบ. สืบค้นเมื่อ 12 พ.ย. 2554
จาก <http://www.oknation.net/blog/thaidbmag>
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2545). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.,
- เบอร์โควิทซ์. (2551). อ้างอิงในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คุณลักษณะศึกษาเพื่อ
พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์. จาก http://www.onec.go.th/news46/pr/sala/s_491206-a.htm
- บุหงา วัฒนะ. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชาความเป็นนักบริหารมืออาชีพ.
พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

- ปราชญา กล้าผจญ. (2544). คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : เบลโล่การพิมพ์,
พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ.
ณ ศาลาศิลป์ลัย วันอังคารที่ 25 พฤษภาคม 2519. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2554.
จาก <http://www.stks.or.th/king/index.php/royal-guidance/855-king-s-speech084>
- พระอธิการชุมพร ศรีบริบูรณ์. (2550). การพัฒนาเสริมสร้างวินัยด้านความประหยัด และด้าน
ความสะอาดของนักเรียนโนนกระสังวิทยาคม อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- มนูญ นันทะเสน. (2550) โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทาง
โรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์น่าน. รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2554) ลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน. สืบค้นเมื่อ 15 ส.ค. 2554.
จาก <http://kwany26.wordpress.com>.
- มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2554). การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา.
สืบค้นวันที่ 15 กันยายน 2554. จาก <http://blog.spu.ac.th>
- รัฐดาว พิศาลพงศ์. (2546). การพัฒนาจริยธรรมเริ่มต้นที่เด็กปฐมวัย. นครปฐม: คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา. (2545). คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่สร้างสรรค์ : อีกรากเหง้าหนึ่ง
ของการปฏิรูปการศึกษา.[Online]. Available. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2554
จาก http://www.anubankorat.ac.th/articel/a_studen.html
- วิสามาส ขันชัยภูมิ. (2549). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย.
- วทีนา จันทร์นวล. (2551). คุณธรรม จริยธรรม ภูมิคุ้มกันวิกฤตไทย. สืบค้นเมื่อ 15 ส.ค. 2554.
จาก <http://ilti.kku.ac.th/sol/html>
- สมโชค เจริญการ. (2554) เด็กและเยาวชนกับจิตสาธารณะ. วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด.
สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พ.ย. 2554. จาก <http://www.oknation.net>
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. พระวชิรธรรมโมวาท,
สารวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2554) สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พ.ย. 2554.
จาก <http://www.oknation.net>

- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2550). วิกฤต...เยาวชนไทย ใครจะช่วยแก้. วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2550
ปีที่ 30 ฉบับที่ 10613. บทความ วิกฤต...เยาวชนไทย ใครจะช่วยแก้.
จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=16783>
- สุธรรม จันทร์หอม. (2537). "ทฤษฎีโครงสร้างทางจริยธรรม". การวัดผลและวินัยการศึกษา.
9 (1): 31-37.
- สุรพล หาญถ้ำวง. (2550). พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนบ้านเพชรนิยม. บทความวิทยานิพนธ์.
จาก http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=44980&bcid_id=16
- สุวิมล ว่องวานิช และนวลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนา
คุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย :
การศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. (2554). สารจากวันเด็กแห่งชาติปี 2554. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2554
จาก <http://gotoknow.org/blog/chaiwattana01/414877>.
- อภิสิทธิ์ กระแสร์ทิพย์. (2551). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
โรงเรียนผั๊กไห้ "สุทธาประมุข". เอกสารการประเมิน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3
- อำรุง จันทวานิช. (2551) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย.
จาก http://www.onec.go.th/news46/pr/sala/s_491206-a.htm
- เอนก แท้สูงเนิน. (2547). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและ
ด้านความประหยัดของนักเรียนตลาดไทรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Dewey, M. J. (1975). The Family and Moral Education. In R. L. Mosher Ed, **Moral
Education: A First Generation of Research and Development** (pp. 12-25).
New York : Praeger.
- Enciso, R. P. (2000). "Perceptions of Student Discipline: Viewpoints, Teacher, and
Administrators." **Master Abstracts International**. 57 : 219 – 230.
- Hoffman, M. L. (1970). **Moral Development in Carmichael Manual of Child Development**.
New York : John Willey and Sons.

- Kent, I. L. (1974). Moral Development Research: A Case Study of Scientific Cultural Bias. **Human Development**. 9 (17) : 81-106.
- Kohlberg, L. W. (1976). **Moral Stages and Moralization: The Cognitive Developmental Approach in Lickora Moral Development and Behavior, Theory, Research and Social Issues**. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Kohlberg, L. (1980). **The Psychology of Moral Development**. New York : Harper and Row.
- Mackenie, H. K. (1980). **A Study of the Moral Development of Adolescents**. Unpublished M. A. Dissertation, University of London, U.K.
- Piaget, J. (1965). **The Moral Judgement of the Child**. New York : Basic Book.
- Reid, R. R. (1965, February). Moral and Spiritual Values: To Teacher not to Teach? **Journal of Secondary Education**. 40 : 77-80.
- Rest, J. R. (1977). An Interdisciplinary Approach to Moral Education. In M.W. Berkowitz, & F.Oser, (Edsn.), **Moral Education: Theory and Application**. (pp. 6-11). Hillsdale, N J : L. Erlbaum. Foresman.
- Veugelar, K. L. & Kat, R. M. (1999). **Moral Ethnics Development at Homes and Schools**. California State University, Domingue Hills, Chap University, USA.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๒๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสะลาว

ด้วย พระดำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดสะลาว โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ พระดำรงค์ ละเอียด ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๕๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๕๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๕๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๒๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑

ด้วย พระดำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดละสวด โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ พระดำรงค์ ละเอียด ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๔๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอภิชา จันผกากุลเชษฐ

ด้วย พระดำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็น ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๙๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุริโย สามเณร

ด้วย พระดำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็น ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๙๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวจรรยารัตน์ สันทนา

ด้วย พระดำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็น ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๙๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระเสรี สวัสดิ์เอื้อ

ด้วย พระดำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละสวด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็น ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดละลวด

ด้วย พระคำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ พระคำรงค์ ละเอียด ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๑๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดละสวน

ด้วย พระตำรงค์ ละเอียด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละสวน อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.สาธิต ผลเจริญ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษา มีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ตีอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อทำการวิจัย
เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน
โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ()

ตามความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. สถานภาพ

() ผู้บริหาร

() ครู

() ผู้ปกครอง

() นักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ที่มีต่อปัญหาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 48 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก

3 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

พระดำรงค์ ละเอียด

นักศึกษาลัทธิสุตตรศาสนาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในแบบสอบถาม ตามความเป็นจริง

ข้อที่	ปัญหาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด เภอขานี จังหวัดบุรีรัมย์	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	1. ด้านความขยัน					
1	นักเรียนไม่มีความตั้งใจและจริงจังในการทำงาน					
2	นักเรียนขาดความมุ่งมั่นที่อดทนต่อปัญหาและอุปสรรค					
3	นักเรียนขี้เกียจ ไม่รับผิดชอบงาน ทำงานไม่เสร็จตามเวলাกำหนด					
4	นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้น เชื้อขาดในการทำงานอย่างต่อเนื่อง					
5	นักเรียนหลบหลีกงานในกิจกรรมและไม่ให้ความร่วมมือเป็นประจำ					
6	นักเรียนไม่สนใจช่วยเหลืองานในกิจกรรมที่จัดขึ้น					
	2. ด้านความประหยัด					
7	นักเรียนใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ไม่ค่อยประหยัด					
8	นักเรียนไม่รู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายตามใจชอบ					
9	นักเรียนชอบใช้ของแพงเกินความจำเป็น					
10	นักเรียนไม่เคยทำบัญชีรายรับรายจ่ายส่วนตัวเลย					
11	นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไม่รู้คุณค่าและฟุ่มเฟือย					
12	นักเรียนเปิดใช้น้ำ ไฟ และไม่สนใจที่จะเปิด ปิดเป็นเวลาเสมอ					
	3. ด้านความซื่อสัตย์					
13	นักเรียนไม่ซื่อสัตย์ซื้อตรงต่อตนเองและผู้อื่น					
14	นักเรียนไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองและไม่รับผิดชอบต่อที่ได้รับมอบหมาย					
15	นักเรียนแสดงอาการโกรธเมื่อผู้อื่นกล่าวโทษไม่ยอมรับการว่ากล่าว ตักเตือนเมื่อตนเองกระทำผิด					
16	นักเรียนชอบคดโกง ฉ้อฉล คนอื่นด้วยเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ เสมอ					
17	นักเรียนแอบขโมยเอาของคนอื่นมาเป็นของตนเองประจำ					
18	นักเรียนพูดโกหก ตอแหล หลอกลวงให้ร้ายผู้อื่นเสมอ					

ข้อที่	ปัญหาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนวัดละดวด เภอขานี จังหวัดบุรีรัมย์	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	4. ด้านความมีวินัย					
19	นักเรียนไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
20	นักเรียนไม่รับผิดชอบงานของตัวเองอาศัยเพื่อนทำงานให้ทุกครั้ง					
21	นักเรียนมีนิสัยผัดวันประกันพรุ่ง ไม่สนใจงานที่ได้รับมอบหมาย					
22	นักเรียนชอบแต่งกายผิดกฎระเบียบของโรงเรียน					
23	นักเรียนไม่รักษาวินัยต่อตนเองและสังคมส่วนรวม					
24	เมื่อครูหรือเพื่อนจัดกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนชอบผัดวันหรือมาสายเสมอ					
	5. ด้านความสุภาพ					
25	นักเรียนขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงอาการแข็งกระด้าง					
26	นักเรียนไม่มีสัมมาคารวะ ดูหมิ่น ลบหลู่ต่อครูอาจารย์และคนอื่น					
27	นักเรียนชอบแต่งกายไม่เหมาะสมกับงานและสถานที่					
28	นักเรียนเป็นคน โง่งมงาย พุดจาหยาบคาย จนเคยชินเป็นนิสัย					
29	นักเรียนไม่รู้จักกาลเทศะ พุดจาตะคอกคนอื่นประจำ					
30	เวลาเดินผ่านผู้ใหญ่ นักเรียนแสดงกิริยาอาการไม่ให้ความเคารพ					
	6. ด้านความสะอาด					
31	นักเรียนไม่รักษาความสะอาดร่างกาย ไม่ใส่ใจตัดเล็บมือเล็บเท้า					
32	นักเรียนไม่สนใจดูแลรักษาความสะอาดที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม					
33	นักเรียนชอบทิ้งสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วไม่ดูแลรักษาความสะอาด					
34	นักเรียนไม่สนใจดูแลเครื่องแต่งกาย ทรงผม เล็บมือเล็บเท้าของตนเอง					
35	นักเรียนไม่สนใจในการทำความสะอาดห้องเรียน โรงเรียนเป็นประจำ					
36	นักเรียนไม่บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ในกิจกรรมส่วนรวม					

ข้อที่	ปัญหาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนวัดละลวด เภอขานี จังหวัดบุรีรัมย์	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	7. ด้านความสามัคคี					
37	นักเรียนมีนิสัยชอบก่อความวุ่นวายทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น					
38	นักเรียนไม่สนใจที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสังคม					
39	นักเรียนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง					
40	นักเรียนเป็นคนไม่มีเหตุผล ชอบเอาแต่ใจตัวเอง					
41	นักเรียนหลบหลีกเลี่ยงงานส่วนรวมเสมอ และไม่คอยร่วมมือกับคนอื่น					
42	นักเรียนไม่สนใจมติดส่วนรวมและไม่อยากปฏิบัติตาม					
	8. ด้านความมีน้ำใจ					
43	นักเรียนไม่สนใจที่จะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่รู้จักแบ่งปันคนอื่น					
44	นักเรียนไม่มีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนและคนใกล้ชิด					
45	นักเรียนเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่มีจิตอาสาช่วยเหลืองานต่อส่วนรวม					
46	นักเรียนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นและไม่ให้คำปรึกษาแก่คนอื่น					
47	นักเรียนชอบซ้ำเติมเมื่อคนอื่นได้รับความทุกข์					
48	นักเรียนมีความอิจฉาริษยาเมื่อคนอื่นประสบความสำเร็จ					

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน
ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวัดละลวด อำเภอชำนิ
จังหวัดบุรีรัมย์

1. ด้านความซื่อสัตย์

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านความประหยัด

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านความซื่อสัตย์

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านความมีวินัย

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านความสุภาพ

.....

.....

6. ด้านความสะอาด

7. ด้านความสามัคคี

8. ด้านความมีน้ำใจ

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

พระดำรงค์ ละเอียด

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 53

Alpha = .9763

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ประวัติของผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	พระดำรงค์ ละเอียด
วันเดือนปีเกิด	7 กรกฎาคม 2508
สถานที่เกิด	146 หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัว ตำบลละลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ 31110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าคณะตำบล ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วัดละลาว ตำบลละลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ 31110
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2519 จบประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดละลาว ตำบลละลาว อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2542 จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปริยัติธรรมวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2546 จบพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ พ.ศ. 2556 จบครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์